

Aan:
Provinciale Staten

Onderwerp:
Verordening vrijstelling schadelijke soorten

Statenvergadering:
9 januari 2003

Agendapunt:
8

1. Wij stellen u voor:
De verordening 'Beheer en schadebestrijding dieren Flevoland' vast te stellen;

Lelystad:
19 november 2002

2. Toelichting

De Flora & faunawet biedt de mogelijkheid om voor nader aangeduide soorten bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen van een aantal verbodsbepalingen. Daarnaast kent de wet GS een aantal aanvullende bevoegdheden toe met betrekking tot beheer en schadebestrijding. In de nota Flora & Fauna is het beleid met betrekking tot deze bevoegdheden nader uitgewerkt.

Registratienummer:
PS02.0180

Inlichtingen:
A.B. de Graaf

Afdeling:
ROV

In haar vergadering van 27 juni 2002 heeft de Commissie ROVC ingestemd met het in inspraak brengen van de Ontwerpnota Flora & Fauna Flevoland en de bijbehorende ontwerpverordening 'Beheer en schadebestrijding dieren Flevoland'. De ontwerpnota en ontwerpverordening hebben van 15 juli 2002 tot en met 6 september 2002 ter inzage gelegen. De Subcommissie Landelijk Gebied heeft een advies over de nota uitgebracht. Op de ontwerpnota hebben 24 personen of organisaties gereageerd. De binnengekomen reacties zijn in een door GS vastgestelde nota beantwoord en vormen de basis voor aanpassing van zowel de ontwerpnota als de ontwerpverordening. De nota en de verordening vullen elkaar aan. In de antwoordnota is aangegeven dat de ontwerpnota Flora & Fauna Flevoland en de ontwerpverordening op een aantal punten zal worden aangepast. Daarbij is geen rekening gehouden met eventuele aanpassing van rijkswetgeving. Indien de wetgeving wijzigt zal de nota daarna zo nodig worden heroverwogen. Deze antwoordnota is op 12 december 2002 in de commissie ROVC besproken. De Nota Flora & Fauna Flevoland zal door GS worden vastgesteld. De verordening dient door Provinciale staten te worden vastgesteld.

3. Advies van de Commissie voor advies
De fracties van VVD en CDA maken een voorbehoud. De overige commissie adviseren in te stemmen met het voorstel. Alle fracties adviseren de Verordening nog wel aan te passen en deze voor de PS-vergadering van 9 januari 2003 voor de statenleden beschikbaar te hebben.

4. Ontwerp-besluit

Provinciale Staten van Flevoland,

gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten d.d. 19 november 2002
nr. ROV/02.091233/A

BESLUITEN:

de Verordening beheer en schadebestrijding dieren Flevoland vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Flevoland d.d. 9 januari 2003.

,griffier.

,voorzitter.

5. Bijlagen
Geen.

6. Ter lezing gelegde stukken

- Ontwerp Nota Flora & Fauna Flevoland + bijlagennota (reeds in uw bezit).
- Advies subcommissie Landelijk Gebied + inspraakreacties.
- Handboek Faunaschade van het Faunafonds.
- Jaarverslag 2002 vrijwillige weidevogelbescherming Flevoland.
- Meerjarenprogramma Uitvoering Soortenbeleid 2000-2004.
- Antwoordnota Flora & Fauna Flevoland.

Gedeputeerde Staten van Flevoland,

,griffier.

,voorzitter.

INHOUDSOPGAVE

ADVIES VAN DE SUBCOMMISSIE LANDELIJK GEBIED	4
BEDENKINGEN, ANTWOORDEN EN CONCLUSIES	7
1. REACTIES VAN ALGEMENE AARD	7
2. REACTIES T.A.V. STIMULEREN BEDREIGDE SOORTEN	12
3. REACTIES T.A.V. HET REGULEREN VAN SOORTEN	14
3.1. Jacht	14
3.2. Vrijstelling	15
3.2.1 Kievitseieren	19
3.3. Beheer en schadebestrijding	20
3.4. ONTHEFFINGEN	24
3.4.1. Volksgezondheid en openbare veiligheid	27
3.4.2. Landbouwschade	28
3.4.3. FLORA & fauna	31
3.4.4. Overige belangen	32
4. FAUNABEHEEREENHEID	33
5. FAUNABEHEERPLAN	33
6. OVERZICHT STATUS DIERSOORTEN (5.8)	35
7. INSTRUMENTEN EN MIDDELEN	35
8. HANDHAVING EN CONTROLE (6.1)	36
BIJLAGEN	
I. Bijlage 1 subsidie soortbescherming	36
II. Bijlage 2 verordening vrijstelling schadelijke soorten	36
III. Bijlage 3 beleidsregels	37
Bijlage 1 Lijst van insprekers	41
Bijlage 2 Advies subcommissie Landelijk Gebied	42
Bijlage 3 Verslag informatie- en inspraakavond Ontwerpnota Flora & Fauna Flevoland	44

INLEIDING

Dit verslag betreft een overzicht van reacties die zijn ingediend naar aanleiding van de ter visielegging van de ontwerpnota Flora & Fauna Flevoland en de ontwerpverordening vrijstelling schadelijke soorten. In deze antwoordnota wordt na een beschrijving van de procedure een overzicht gegeven van de binnengekomen reacties. Tevens wordt aangegeven of de reacties tot aanpassing van de nota of verordening hebben geleid.

De nota Flora & Fauna is ten opzichte van het ontwerp op een aantal punten gewijzigd. De belangrijkste wijzigingen betreffen de regulering van soorten (Hoofdstuk 5). Er is gekozen voor een vereenvoudiging en daarmee ook versoepeling van de mogelijkheden voor schadebestrijding en de in de ontwerpnota gehanteerde drempelbedragen voor preventieve maatregelen en schade zijn gewijzigd.

Verder is n.a.v. de binnengekomen reacties de tekst op meerdere plaatsen verduidelijkt.

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de personen en organisaties die bedenkingen hebben ingediend. Daarnaast is als bijlage 3 ook het verslag van de gehouden informatieavond opgenomen.

De gevolgde procedure

Op 21 mei 2002 heeft Gedeputeerde Staten van Flevoland besloten om na instemming van de statencommissie ROVC (27 juni 2002) te starten met de uitgebreide voorbereidingsprocedure (art.3.5 Algemene wet Bestuursrecht) voor vaststelling van de nota Flora & Fauna Flevoland en de Verordening vrijstelling schadelijke soorten.

Ter inzage legging en voorlichting

De ter inzage legging is aangekondigd in de volgende regionaal verschijnende bladen:

- Flevopost
- Noordoostpolder
- Landbouwblad voor Friesland en Flevoland
- Groene weekblad

De ontwerpnota Flora & Fauna Flevoland en de ontwerpverordening vrijstelling schadelijke soorten hebben van 15 juli 2002 tot en met 6 september 2002 ter inzage gelegen op de volgende plaatsen:

- in het Provinciehuis, Visarenddreef 1 te Lelystad;
- ter secretarie van de gemeente Noordoostpolder, Harmen Visserplein 1 te Emmeloord;
- ter secretarie van de gemeente Urk, Singel 9 te Urk;
- ter secretarie van de gemeente Lelystad, Stadhuisplein 2 te Lelystad;
- ter secretarie van de gemeente Dronten, De Rede 1 te Dronten;
- ter secretarie van de gemeente Zeewolde, Raadhuisplein 1 te Zeewolde;
- ter secretarie van de gemeente Almere, Stadhuisplein 1 te Almere.

Het plan kon tijdens kantooruren worden ingezien. Ook is er gelegenheid geboden om op werkdagen tijdens kantooruren een afspraak te maken om de stukken op een ander tijdstip in te zien. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt.

Informatiebijeenkomst en gedachtewisselingen

Op 21 augustus is in het provinciehuis te Lelystad een informatieavond gehouden. Het verslag van deze avond is als bijlage bij deze nota gevoegd. Tijdens de avond is de mogelijkheid geboden mondeling bedenkingen in te brengen, waarbij de aanwezigen wel verzocht is duidelijk aan te geven dat men een opmerking als bedenking wil inbrengen. Van deze mogelijkheid is geen gebruik gemaakt. Wel hebben twee personen tijdens de avond een afspraak gemaakt voor een gedachtewisseling op een later tijdstip. Twee

personen hebben telefonisch om een gedachtewisseling verzocht. Deze gesprekken hebben plaatsgevonden in het provinciehuis op 5, 27 en 29 augustus en op 2 september. Eén van de insprekers heeft verzocht om anonimiteit. Deze persoon is in deze nota aangeduid als Anonymus.

Schriftelijke reacties

In totaal zijn binnen de gestelde termijn reacties ontvangen van 24 personen of organisaties. Verschillende reacties van een zelfde persoon of organisatie (bijv. afzonderlijke reactie op nota en op verordening, schriftelijke aanvulling op verslag gedachtewisseling of bestuurlijke bevestiging van al ambtelijk gegeven reactie) zijn als één reactie geteld. De Faunabescherming heeft afzonderlijk gereageerd op de ontwerpnota en de ontwerpverordening. De subcommissie Landelijk Gebied¹ heeft GS over de ontwerpnota geadviseerd.

Uit de binnengekomen reacties blijkt dat een aantal insprekers het oneens is met de wijze waarop beheer en schadebestrijding in de Flora & faunawet zijn geregeld. Vooral het uitgangspunt van de wet –bescherming en in beginsel met rust laten van in het wild levende dieren - ontmoet veel weerstand. Verschillende insprekers vragen eigenlijk van de provincie om in de uitvoering deze ‘fouten in de wet’ te herstellen. De provincie is van mening dat het herstellen van dergelijke fouten een taak van de wetgever is.

¹ Voor de advisering van het bestuur kent Flevoland een provinciale Omgevingscommissie (POCF). Voor bepaalde deelterreinen kent deze commissie subcommissies.

ADVIES VAN DE SUBCOMMISSIE LANDELIJK GEBIED

GS heeft de subcommissie Landelijk Gebied (SLG) gevraagd het college te adviseren over de ontwerpnota Flora & Fauna Flevoland. De SLG heeft een advies uitgebracht dat als bijlage 2 bij deze nota is gevoegd.

- a) **Vrijstelling**
De subcommissie Landelijk Gebied (SLG) merkt op dat de nota – mede in vergelijking met andere provincies – een terughoudend beleid kent ten aanzien van het verlenen van vrijstellingen voor maatregelen tegen dieren die veelvuldig belangrijke schade aanrichten. De SLG adviseert het college op dit punt een ruimhartiger beleid te voeren. Een toename van het gebruik van vrijstellingen en een vermindering van het gebruik van ontheffingen zal de uitvoerbaarheid van de nota ten goede komen, en leiden tot een minder grote administratieve lastendruk.
- b) **Ruimtelijke ingrepen en beschermde soorten**
De subcommissie Landelijk Gebied (SLG) constateert dat in de nota geen aandacht wordt besteed aan de zich in de praktijk regelmatig voordoende omstandigheid dat bij de aanleg of uitvoering van een werk in het betreffende gebied zogenaamde Rode-lijstsoorten blijken voor te komen. Het verdient aanbeveling in de nota kort op deze problematiek en de daarbij levende praktijkvragen in te gaan.
- c) **Drempelbedragen**
De subcommissie Landelijk Gebied (SLG) heeft kritiek op de systematiek die in de nota is gekozen voor het bepalen van de vraag wanneer er sprake is van een redelijke inspanning om schade door dieren te voorkomen. De in de nota genoemde financiële drempelbedragen worden als erg onredelijk ervaren. Hetzelfde geldt voor de drempelbedragen die in de nota worden genoemd voor het bepalen van de vraag wanneer er sprake is van “belangrijke schade”. De SLG vraagt zich af of de regeling wel goed is doordacht. Zo kent de nota geen eenduidige interpretatie van het begrip “gewassaldo”. Ook wijst de SLG erop dat bepaalde preventieve maatregelen financieel moeilijk zijn te waarderen. Terwijl bovendien de effectiviteit van de maatregelen los kan staan van de kosten die er mee gemoeid zijn. De SLG adviseert dringend de nota op deze punten aan te passen. In overweging wordt gegeven in overleg te treden met de landbouwsector voor een redelijke en uitvoerbare oplossingsrichting.
- d) **Vos**
Volgens de SLG verdient de nota ten aanzien van het beleid rond vossen meer duidelijkheid. Uit de nota wordt niet helder welk beleid geldt ten aanzien van afschot van vossen. De bijbehorende brochure schept verwarring, aangezien daar slechts wordt gesproken over afschot van vossen bij sportterreinen. Uit de mondelinge toelichting van de provincie is echter gebleken dat afschot bijv. ook mogelijk is als er andere natuurdoelstellingen van de provincie in gevaar komen.
- e) **Verkeersveiligheid**
De SLG wijst erop dat ook een systeem van wegcategorisering - waarbij een categorie-indeling wordt gemaakt van de binnen de provincie aanwezige wegen en die afhankelijk van de categorie-indeling gepaard kunnen gaan met verschillende beleidsmaatregelen (bijvoorbeeld een aanpassing van de snelheid) een bijdrage kan leveren aan een vermindering van de overlast en schade door dieren. Het is aan te bevelen hierover contact op te nemen met de provincie Gelderland die al een dergelijk systeem hanteert. Ook een verbeterde handhaving van de verkeersveiligheid kan naar het gevoel van de SLG een bijdrage leveren aan een vermindering van het aantal aanrijdingen met dieren.
- f) **Faunabeheereenheid**
De subcommissie Landelijk Gebied (SLG) adviseert na te gaan of de beleidsregel over één provinciedekkende faunabeheereenheid juridisch geoorloofd is.

Antwoord

- a) De SLG meent dat sprake is van een terughoudender beleid ten aanzien van vrijstellingen dan bij andere provincies. De commissie geeft hiervoor geen motivering. Aangenomen wordt dat de commissie dit afleidt uit het beperkte aantal vrijstellingen om grondgebruikers toe te staan dieren te doden. GS

kunnen een dergelijke vrijstelling slechts verlenen voor soorten die vermeld staan op de provinciale aanwijzingslijst. Voorwaarde is verder dat de soort in de betreffende provincie veelvuldig belangrijke schade veroorzaakt en er geen redelijke alternatieven zijn om die schade te voorkomen. Door de afwijkende ruimtelijke inrichting wijkt het schadebeeld in Flevoland af van dat in naburige provincies. Dit neemt niet weg dat op de aanwijzingslijst enkele soorten voorkomen die ook in Flevoland regelmatig schade veroorzaken en niet in hun voortbestaan worden bedreigd. Gelet op het belang dat de provincie toekent aan het beperken van administratieve last zal Provinciale staten worden voorgesteld bij verordening vrijstelling te verlenen voor het doden van:

- zwarte kraaien in de Noordoostpolder die schade (dreigen te) veroorzaken aan granen, peulvruchten, mais en fruit;
- kauwen in de Noordoostpolder die schade (dreigen te) veroorzaken granen, peulvruchten, mais en fruit.3.2j)

- b) In de nota zal hieraan aandacht worden geschonken in de vorm van een paragraaf over beschermde soorten in relatie tot ruimtelijke ingrepen en beheersmaatregelen. De minister van LNV is bevoegd om ontheffingen te verlenen voor ruimtelijke ingrepen waarbij beschermde planten of dieren (kunnen) worden geschaad.
- c) De systematiek zal als volgt worden gewijzigd. De investeringseis van 10% wordt vervangen door de voorwaarde dat de grondgebruiker minimaal 2 (zinvolle) preventieve maatregelen uit het handboek Faunaschade moet treffen om schade te voorkomen (naast evt. persoonlijk weggagen). De mogelijkheid voor een ontheffing op voorhand wordt aanzienlijk verruimd door de eis van tenminste €4500,- schade in 2 van de drie voorgaande jaren te vervangen door belangrijke schade in 2 van de 5 voorgaande jaren. De ontheffing op voorhand wordt verleend aan de faunabeheereenheid op basis van een door GS goedgekeurd faunabeheerplan. Voor de resterende incidentele schades geldt een schadedrempel van tenminste €115,- per hectare. Het drempelbedrag van € 115,- om voor een incidentele ontheffing in aanmerking te komen is gebaseerd op jurisprudentie ten aanzien van de vraag wanneer sprake is van belangrijke schade. Noord-Holland, Utrecht en Overijssel gaan ook uit van dit drempelbedrag. In Gelderland staat deze norm ter discussie. Noord-Holland en Utrecht gaan uit van € 115,- per hectare schadeperceel (op een perceel van 2 hectare is de drempel dus € 230,-). Overijssel gaat uit van € 115,- per schadeperceel (ongeacht de grootte). Friesland hanteert een drempel van € 100,- per geval. Gelet op de jurisprudentie, het door het Faunafonds gehanteerde minimumschadebedrag van € 115,- en omdat niet langer onderscheid gemaakt wordt tussen kapitaalsintensieve en niet-kapitaalsintensieve teelten is een schadedrempel van € 115,- per ha een redelijke norm.
- Sommige preventieve maatregelen zijn lastig te waarderen, maar voor een aantal andere maatregelen geeft het handboek faunaschade van het Faunafonds richtprijzen.
- d) De nota is opgesteld aan de hand van de wettelijke bevoegdheden van de provincie. De wet noemt een aantal belangen en bevoegdheden die van toepassing kunnen zijn op de vos. Voor elk van deze belangen is een algemene beleidslijn geformuleerd. In de bijlagennota is dit voor een aantal soorten op het niveau van de soort samengevat. Dit is ook voor de vos gedaan. In §5.5.1.4 van de nota zal vermeld worden dat de provincie op voorhand ontheffing geeft voor het bestrijden van vossen, kraaien en eksters wanneer in een faunabeheerplan nut en noodzaak hiervan bijv. ter bescherming van weidevogels aannemelijk wordt gemaakt. De voorwaarde dat het gebied waar weidevogelbescherming plaatsvindt minimaal 100ha groot is en tenminste 500m van bosgebieden afligt komt te vervallen. Een verlies van meer dan 30% van de kievitlegsels vormt een indicatie voor het begrip belangrijke schade aan de fauna.
- e) In het project duurzaam veilig worden maatregelen t.b.v. de verkeersveiligheid toegespitst op die situaties waar zich ongevallen met persoonlijk letsel hebben voorgedaan. Aanrijdingen met reeën zijn meestal fataal voor de ree en veroorzaken aanzienlijke materiële schade en incidenteel persoonlijk letsel. Het rendement van een betere snelheidshandhaving is naar verwachting beperkt. Op het tijdstip dat zich de meeste aanrijdingen voordoen is de verkeersintensiteit op de meeste wegen laag. Bovendien vinden ook bij een toegestane snelheid van 80km/uur aanrijdingen met reeën plaats. Er is een redelijk inzicht van de mate waarin aanrijdingen met dieren op wegen plaatsvinden. Bij het treffen van maatregelen om deze te voorkomen speelt de kosteneffectiviteit een belangrijke rol. Op basis van een zorgvuldige afweging vindt een locatiegerichte aanpak plaats.

- f) De bewuste beleidsregel is geoorloofd. De bepalingen in art. 29 van de wet en het besluit faunabeheer zijn een minimumvereiste en GS heeft daarbinnen een eigen verantwoordelijkheid, waarbij het wettelijke doel van de faunabeheereenheid niet uit het oog mag worden verloren.

Conclusie:

De nota zal worden aangepast n.a.v. de adviezen onder a,b,c en d. Als gevolg van het advies onder a) zal aan provinciale staten worden voorgesteld bij verordening vrijstelling te verlenen voor het doden van:

- zwarte kraaien in de Noordoostpolder die schade (dreigen te) veroorzaken aan granen, peulvruchten, mais en fruit;
- kauwen in de Noordoostpolder die schade (dreigen te) veroorzaken aan granen, peulvruchten, mais en fruit.

De nota zal worden aangevuld met een paragraaf over ruimtelijke ingrepen en beheersmaatregelen in relatie tot beschermde soorten en §5.5.1.3 zal worden gewijzigd.

BEDENKINGEN, ANTWOORDEN EN CONCLUSIES

In totaal hebben 24 personen en organisaties gedurende de inspraakperiode een bedenking ingediend. De reacties worden zoveel mogelijk per onderwerp behandeld, waarbij de indeling van de ontwerpnota wordt gevolgd. Nadeel van deze werkwijze is dat een bedenking tegen meerdere onderdelen van de ontwerpnota op verschillende plaatsen in deze nota wordt behandeld. Voordeel is echter dat per onderwerp een overzicht ontstaat van de verschillende bedenkingen.

1. REACTIES VAN ALGEMENE AARD

- a) Stedelijk gebied
Gemeente Almere merkt op dat het stedelijk gebied in de nota onderbelicht blijft.(3.2d)(3.4c)
De nota refereert aan vigerend beleid. De gemeente merkt op dat zij niet geheel achter het provinciaal en rijksbeleid staat ten aanzien van kerngebieden.
- b) Doden van dieren
De Faunabescherming reageert op alle onderdelen van de nota waarin de mogelijkheid wordt geboden dieren te doden. De Faunabescherming vindt dat het doden van dieren per definitie geen structurele oplossing biedt en dat deze gezocht moet worden in afscherming en andere technische oplossingen dan wel het vergoeden van schade.
- c) Dierenbescherming vindt de nota een stap in de goede richting maar is teleurgesteld dat haar in ambtelijk vooroverleg gegeven adviezen maar gedeeltelijk in de nota zijn overgenomen.

Natuurbeheer

- d) Landschapsbeheer Flevoland is verheugd met de nota omdat hiermee een aantal onduidelijkheden rond de Flora & faunawet worden weggenomen. Op enkele punten blijft nog wat onduidelijkheid bestaan en Landschapsbeheer Flevoland verzoekt deze aspecten in de nota te verhelderen; het gaat dan bijv. om de definitie van het begrip exoot en hoe onderzoek aan beschermde diersoorten is geregeld.
- e) Landschapsbeheer Flevoland en de NOJG spreken hun bezorgdheid uit dat rigide regelgeving contraproductief werkt, bijv. doordat burgers en boeren natuurvriendelijke maatregelen achterwege laten uit angst voor mogelijk daaruit voortvloeiende beperkingen. Het college wordt gevraagd in overleg te treden met het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij om te komen tot praktische oplossingen voor natuurontwikkeling, -beheer en -behoud.
- f) De heren Hoek en Kuiken wijten de slechte wildstand in Flevoland onder meer aan de grote aantallen predatoren (vossen) en spreken hun verontrusting uit dat de Flora & faunawet een verdere achteruitgang van de wildstand in Flevoland tot gevolg zal hebben en bovendien tot onnodige en ondoorzichtige bureaucratie leidt. De heer Kuiken merkt op dat de wet hier niet ter discussie staat, maar dat de provinciale nota te veel een technische invulling van provinciale bevoegdheden bevat en visie, durf en politieke uitstraling mist.
- g) De heer van Baarle merkt op dat bij begeleid natuurlijke systemen het beheer op landschapsschaal plaatsvindt, waarbij slechts op populatiebeheer en waterpeil gestuurd mag worden.
- h) Anonymus stelt voor om het beheer in de NOP zo veel mogelijk volgens de 'oude' Jachtwet uit te voeren en in Oostelijk en Zuidelijk Flevoland volgens de Flora & faunawet en dit na 5 jaar te evalueren.
- i) De heer Hoek merkt op dat uit §2.1 blijkt dat sprake is van ontwikkelingen die ook nu nog doorgaan. Hij vraagt zich af hoe dit zich verhoudt tot de Flora & faunawet die kennelijk de huidige situatie wil bevroeren. Hij vraagt zich af of we de natuur zijn gang laten gaan of sturend gaan optreden om door ons gewenste natuur te creëren. In het laatste geval is de vraag welk wensbeeld wordt nagestreefd. Volgens de heer Hoek is het nastreven van natuurlijk evenwicht niet reëel in een dichtbevolkt en gecultiveerd land als Nederland. De Flevolandse natuurgebieden zijn te klein voor een natuurlijk evenwicht. Volgens

hem moet het beleid dan ook gericht zijn op het maken en beheren van natuur waarin bepaalde soorten worden bevoordeeld. De heer Hoek merkt op dat wel verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn benoemd maar mist concrete acties om e.e.a. ook uit te voeren.

Landbouw

- j) Volgens de heer Kuiken zou in de uitgangspunten het landbouwbelang en het voorkomen van schade nadrukkelijker naar voren moeten komen. Hij bepleit een efficiënt en effectief faunabeheer mogelijk te maken onder meer door de oprichting van een faunabeheereenheid te ondersteunen en verder specifiek aandacht te besteden aan de bescherming van rode lijst soorten. De NLTO vindt de ontwerpbeleidsnota niet evenwichtig, omdat de nadruk te veel op de bescherming van soorten ligt.
- k) De heer Bosker (namens BV ERF) is enige tijd geleden geconfronteerd met het feit dat voor de gronden van zijn bedrijf in de omgeving van Almere/Oostvaardersplassen geen vergunning wordt verleend voor afschot van schadeveroorzakende ganzen. Deze gronden blijken daardoor feitelijk binnen een 'ganzengedoooggebied' te vallen. Bovendien blijkt het Jachtfonds de schade niet te willen vergoeden als het om kapitaalsintensievere teelten gaat. Het Jachtfonds stelt namelijk dat de ondernemer weet (kon weten) dat hij binnen dit gebied met kapitaalsintensieve teelten een verhoogd risico op wildschade loopt. Door toch voor deze teelt(en) te kiezen neemt de ondernemer bewust dit risico en zijn de gevolgen dan ook voor hem. De heer Bosker tekent nadrukkelijk protest aan tegen deze gang van zaken waarin hij op geen enkele manier is gekend en waardoor het voortbestaan van de onderneming ernstig gevaar loopt (In ieder geval staat de werkgelegenheid van 20 man op het spel.) In het bijzonder vraagt hij zich af op welke wijze de besluitvorming over het 'gedoooggebied' heeft plaatsgevonden en wie daar verantwoordelijkheid voor draagt.
- l) De heer Bosker merkt ten aanzien van de nota Flora & Fauna op dat de beschreven hoofdlijnen van het beleid weinig aanleiding geven tot opmerkingen. De nota blijft echter te algemeen en hij verwacht dat daardoor onvoldoende is nagedacht over de consequenties. Deze worden pas zichtbaar bij de uitwerking van het beleid in praktische beheersmaatregelen. De heer Bosker is dan ook van mening dat een dergelijke uitwerking moet gebeuren in overleg met de agrarische bedrijven in het gebied.
- m) De NLTO uit allereerst haar ongenoegen over de Flora & faunawet en de vanzelfsprekendheid waarmee de last om schade te voorkomen, dan wel te beperken, bij de grondgebruiker wordt gelegd. Volgens de NLTO leidt de Flora & faunawet tot een ongewenste verzwarende van de financiële lasten van agrarische bedrijven.
Volgens de NLTO heeft de provincie geen enkel initiatief getoond om tijdig een eigen flora & faunabeleid te formuleren en ontbreekt tot op heden een faunabeheerplan.

Overig

- n) Diverse insprekers hebben gewezen op (tekstuele) onvolkomenheden in de nota.

Antwoord

- a) Gemeente Almere: de nota richt zich primair op een uitwerking van provinciale taken en bevoegdheden op een regionale schaal. De gemeente komt het eerst in aanmerking om problemen binnen de bebouwde kom te behandelen. Ontheffing voor bestrijding van dieren in de bebouwde kom wil de provincie daarom alleen overwegen na een verzoek van –of ondersteund door – de gemeente. De afgelopen jaren hebben overigens geleerd dat voor het beheer van schadeveroorzakende diersoorten het accent van de werkzaamheden sterk op het landelijk gebied ligt. Binnen stedelijk gebied biedt de wet minder mogelijkheden, terwijl daarnaast de problematiek veelal betrekking heeft op lokale overlast met specifieke kenmerken. Voor de meest voorkomende situaties geeft de nota algemene beleidsregels. In de bijlagennota zal voor een aantal soorten (blauwe reiger, spreeuw, ekster, kauw, zwarte kraai, roek, kokmeeuw, turkse tortel, vos, steenmarter, verwilderde kat, verwilderde duif, verwilderde eend, boerengans) de situatie in het stedelijk gebied apart beschreven worden. Ook ten aanzien van de bescherming van soorten in de bebouwde kom heeft de gemeente een eigen verantwoordelijkheid. De gemeente kan de provincie verzoeken een bepaalde plaats aan te wijzen als beschermde leefomgeving; een beschermde leefomgeving kan ook in stedelijk gebied liggen. In aanvulling op de ontwerpnota zal in de nota enige aandacht worden besteed aan het voorkomen van beschermde planten en dieren in relatie tot ruimtelijke ingrepen en beheer. SLGe)

Het vigerende gebiedenbeleid is een uitgangspunt voor deze nota en staat in deze procedure niet ter discussie.

- b) De Faunabescherming kiest voor vergaande preventieve maatregelen en het vergoeden van de dan nog optredende schade. Afschot van dieren is volgens haar per definitie geen duurzame oplossing. In haar reactie stelt de Faunabescherming feitelijk dat het belang van individuele dieren prevaleert boven de andere in de wet genoemde belangen. Aan praktische aspecten en de kosten van alternatieven wordt daarbij in het algemeen voorbij gegaan. De provincie is niet bereid 'schadevergoeding' als beleidsuitgangspunt te hanteren en vindt dat ook bij de inzet van preventieve maatregelen een belangenafweging moet plaatsvinden. Daarvoor kent de wet de provincie de bevoegdheid toe om vrijstelling of ontheffing te verlenen. De provincie volgt daarbij het principe van de wet waarin het voortbestaan van soorten uitgangspunt is en daarnaast individuele dieren geen onnodig leed mag worden berokkend. Ook het jaarlijks betalen van aanzienlijke schadevergoedingen is geen duurzame oplossing te noemen.
- c) Dierenbescherming: waarvan akte
- d) Landschapsbeheer Flevoland: De nota geeft geen volledige uitwerking van de Flora & faunawet, maar beperkt zich tot een uitwerking van provinciale taken en bevoegdheden. Enkele suggesties van Landschapsbeheer Flevoland komen tegemoet aan algemeen levende vragen en zullen in de nota worden verwerkt, waaronder een verklarende woordenlijst. Onderzoek naar de mate waarin soorten in Nederland in hun voortbestaan worden bedreigd en de achterliggende oorzaken daarvan is een taak van de minister. In de nota zal een overzicht worden opgenomen van de voor burgers meest relevante ministeriële taken en bevoegdheden.
- e) De door Landschapsbeheer Flevoland en de NOJG geuite bezorgdheid, dat rigide regelgeving contraproductief werkt wordt door de provincie gedeeld. Ook binnen het ministerie wordt erkend dat de wet tot een aantal ongewenste effecten leidt en wordt gewerkt aan een wijzigingsvoorstel, waarin onderscheid wordt gemaakt in de mogelijkheid om voor beschermde soorten ontheffing te verlenen. Voor meer algemene soorten, m.u.v. vogels, kan dan een vrijstelling worden verleend voor het verstoren, verjagen of verplaatsen van plekken waar werkzaamheden worden uitgevoerd. (Bron: voorstel tot wijziging van de Flora & faunawet) SLGa)
- f) De doelstelling van het provinciale soortenbeleid is een duurzame instandhouding, herstel en ontwikkeling van een zo groot mogelijke verscheidenheid aan in het wild levende plant- en diersoorten als elementen van het ecosysteem (biodiversiteit). Ook roofdieren als bunzing, otter, vos en roofvogels horen daar nadrukkelijk bij.
De achteruitgang van de wildstand geldt voor patrijs, fazant (wordt niet meer uitgezet), konijn (myxomatose, VHS), haas en houtduif. De heren Hoek en Kuiken wijten de achteruitgang van de wildstand enkel en alleen aan de toename van het aantal predatoren als gevolg van de toegenomen bescherming van deze soorten. Ten eerste moet worden opgemerkt dat deze achteruitgang al plaatsvond toen vossen en kraaiachtigen nog onbeschermd waren. In het rivierduingebied is sprake van een hoge vossenstand. Desondanks constateert men dat er door een gewijzigd slootbeheer o.a. meer jonge eenden uitvliegen. Er zijn dus meerdere oorzaken voor de achteruitgang. Alleen het vrijstellen van de jacht op predatoren zal het probleem dus niet oplossen. De geschiktheid van het leefgebied is volgens de provincie belangrijker dan de beperking van de roofdierenstand, maar beperking van die stand kan als aanvullende maatregel zinvol zijn. Op basis van een faunabeheerplan, wil de provincie ontheffing verlenen voor beperking van de stand van vossen of zwarte kraaien ter bescherming van bijv. weidevogels.
De provincie streeft ernaar de bureaucratie te beperken door voor soorten die structureel schade veroorzaken voor langere tijd een ontheffing te verlenen. Het faunabeheerplan dat daarvoor wordt gevraagd is bedoeld om ondoorzichtigheid te voorkomen en ook de burger inzicht te geven in 'waar, wanneer en waarom' dieren worden gedood.
De politieke inkleuring van de nota komt tot stand bij de besluitvorming na de inspraak.
- g) van Baarle: opmerking is juist, nota gaat ook uit van dit uitgangspunt.

- h) Anonymus: Er is geen keuzemogelijkheid om of de Jachtwet of de Flora & faunawet toe te passen.
- i) Hoek: Overal in Nederland wordt de natuur door mensen beïnvloed. De Flora & faunawet wil de situatie niet bevriezen, maar wel het voortbestaan van soorten in Nederland veilig stellen. Behalve wettelijke beschermingsbepalingen, zoals in de Flora & faunawet is het daarnaast noodzakelijk dat er voor iedere soort voldoende geschikt leefgebied is. In het kader van het gebiedenbeleid wordt hieraan gewerkt o.a. door een Ecologische Hoofdstructuur (EHS) te realiseren. Voor gebieden binnen de EHS zijn streefbeeld(en) opgesteld in de vorm van een natuurdoeltypenkaart. Bij ieder natuurdoeltype behoort ook een bepaalde vorm van beheer. De mate waarin gestuurd wordt kan daarbij verschillen. In –voor Nederlandse begrippen - omvangrijke gebieden kan in hoofdzaak gestuurd worden op waterpeil en begrazingsintensiteit. Voor de rest mag de natuur daar zo veel mogelijk haar gang gaan. (f) (g) Andere gebieden kunnen per perceel verschillend beheerd worden. Een volledig natuurlijk evenwicht zal in de Nederlandse situatie niet mogelijk zijn. De meeste in Nederland voorkomende diersoorten worden echter niet actief beheerd (kikkers, padden, kleine zangvogels, eenden [m.u.v. de wilde eend], egels, eekhoorns, hermelijnen) en de aantallen van deze dieren worden door ‘natuurlijke’ processen bepaald. Ten aanzien van de doelen voor het faunabeheer geeft deze nota de uitgangspunten weer, die in een faunabeheerplan nader moeten worden uitgewerkt.

Binnen het natuurbeheer kunnen twee richtingen onderscheiden worden. Het klassieke natuurbeheer (Westhof) en het procesmatige natuurbeheer (Vera). Het klassieke natuurbeheer gaat er vanuit dat de mens (in Nederland tot ca. 1850) een verrijkende invloed op de natuur heeft gehad. Door oude agrarische beheersmethoden voort te zetten kan op een betrekkelijk geringe oppervlakte een hoge soortenrijkdom worden bereikt. Agrarisch beheer is een vervanging van natuurlijke processen. De beheerkosten van dit systeem zijn hoog. Bij het procesmatige natuurbeheer gaat men er vanuit dat de natuur zelf de verscheidenheid aan soorten heeft voortgebracht en dat de natuur zich prima zelf kan redden als de mens haar de ruimte geeft en natuurlijke processen worden hersteld. De heer Hoek is een uitgesproken aanhanger van het klassieke model. Rijk en provincie hebben niet voor één van beide richtingen gekozen, maar voor een mengvorm.

- j) Kuiken: In de uitgangspunten komt het landbouwbelang duidelijk naar voren. De provincie vindt het van belang dat landbouwschade zoveel mogelijk wordt voorkomen. De doelstelling van de Flora & faunawet echter is het instandhouden van de planten- en diersoorten die in het wild voorkomen. Een tweede doel van de wet is dat alle in het wild levende planten en dieren in principe met rust gelaten worden, niet alleen de zeldzame soorten, omdat hun bestaan op zichzelf waardevol is. Het landbouwbelang heeft in deze wet dus nadrukkelijk een andere positie dan in de Jachtwet. Beide gegevens gecombineerd betekent dat het provinciale beleid gericht is op het voorkomen van schade aan zowel de landbouw als aan de natuur (fauna) door de nadruk te leggen op het treffen van preventieve (afwerende) maatregelen. Om aan een aantal bezwaren van landbouwzijde tegemoet te komen zal §5.5.1.3 van de ontwerpnota worden gewijzigd (3.4.2e)
- k) De heer Bosker (ERF BV): De door de heer Bosker beschreven situatie heeft zich afgespeeld onder het regime van de Jachtwet. Onder de Flora & faunawet wordt een ontheffing in beginsel slechts verleend als daaraan een faunabeheerplan te grondslag ligt. Alvorens een faunabeheerplan goed te keuren zal GS beoordelen of op evenwichtige wijze met de verschillende belangen is omgegaan. In de nota is geen onderscheid gemaakt in agrarische gebieden voor wat betreft het gedogen van ganzen. Grondgebruikers mogen Grauwe ganzen, Kolganzen en Rietganzen die schade aan landbouwgewassen aanrichten verjagen. Voor overwinterende ganzen worden geen ontheffingen verleend voor afschot, zo lang deze schade door het Faunafonds wordt vergoed en er geen alternatief in de vorm van ganzengedooggebieden is gerealiseerd. Indien de regeling voor vergoeding van ganzenschade verslechtert zal de provincie bezien onder welke voorwaarden ontheffing wordt verleend voor het bestrijden van grauwe gans, rietgans en kolgans. Voor overzomerende ganzen wil de provincie een ontheffing verlenen op basis van een faunabeheerplan. Daarbij zal o.a. rekening gehouden moeten worden met de aanwezigheid van Vogelrichtlijngebieden.

De door de heer Bosker beschreven situatie is kort weergegeven als volgt ontstaan: de toenmalige staatssecretaris had ernstige twijfel over de effectiviteit van afschotvergunningen voor het voorkomen of bestrijden van schade door overwinterende ganzen. Zij heeft daarom besloten alleen nog vergunning te verlenen voor akkerbouwgebieden waar in voorgaande jaren een bepaalde schadedrempel werd overschreden. Hieraan voldeed Flevoland. Gelet op de status van Oostvaardersplassen en Lepelaarplassen als Speciale beschermingszone op grond van de Vogelrichtlijn en de betekenis van de grauwe gans voor deze gebieden heeft de staatssecretaris geen vergunning verleend voor het gebied ten noordwesten

van de A6.

Voor overzomerende ganzen konden vergunningen verleend worden op basis van een (ganzen)beheerplan. Een dergelijk - door de wildbeheereenheid op te stellen - plan diende als onderbouwing voor de vergunning. In dit plan is de begrenzing rond Oostvaardersplassen/ Lepelaarplassen die de staatssecretaris voor overwinterende ganzen had ingesteld, ook voor overzomerende ganzen aangehouden. Op basis van dit plan is op advies van GS een vergunning verleend voor het bestrijden van overzomerende ganzen in Flevoland m.u.v. het gebied ten noordwesten van de A6.

- l) Onder de Flora & faunawet zijn GS bevoegd om ontheffingen te verlenen ter voorkoming of bestrijding van landbouwschade. Het al dan niet vergoeden van landbouwschade veroorzaakt door in het wild levende dieren is een taak van het Faunafonds, dat een zelfstandig bestuursorgaan is. Het Faunafonds heeft in beleidsregels omschreven in welke gevallen schade voor een vergoeding in aanmerking komt. Deze beleidsregels staan onder meer beschreven in het handboek Faunaschade van het Faunafonds.

In de voorliggende nota geven GS aan afschot van overwinterende ganzen niet in alle gevallen uit te sluiten. Voor overwinterende ganzen worden geen ontheffingen verleend voor afschot, zo lang deze schade door het Faunafonds wordt vergoed en er geen alternatief in de vorm van ganzengedoochtegebieden is gerealiseerd. Indien de regeling voor vergoeding van ganzenschade verslechtert zal de provincie bezien onder welke voorwaarden ontheffing wordt verleend voor het bestrijden van grauwe gans, rietgans en kolkans. Indien er in Flevoland voldoende gedoochtegebied is, kan daarbuiten schade worden bestreden. Tot die tijd wordt het huidige beleid (geen afschot van overwinterende ganzen) voortgezet. Er zijn nog geen gedoochtegebieden aangeduid en dit zal ook niet gebeuren, dan na overleg met de betrokken grondgebruikers.

De uitwerking van het beleid in concrete beheersmaatregelen vindt plaats in de vorm van een faunabeheerplan. De nota Flora & Fauna bevat de kaders voor een faunabeheerplan. Het faunabeheerplan wordt opgesteld door de faunabeheereenheid. De landbouwsector zal in het bestuur van de faunabeheereenheid vertegenwoordigd zijn.

- m) NLTO: De provincie heeft reeds in 1996 op basis van het wetsontwerp Flora & faunawet eigen beleid geformuleerd. Hoewel de uitgangspunten van de wet vast stonden (en sindsdien ook niet zijn veranderd), was toen de kritiek van de landbouwsector dat de provincie 'voor de muziek uit liep'.

Uit de reactie van de NLTO blijkt dat zij de wet niet evenwichtig vindt en wil dat de provincie dit in haar beleid corrigeert. De beleidsvrijheid van de provincie wordt door de wet beperkt. Enerzijds acht de provincie het niet onredelijk dat van grondgebruikers een inspanning wordt verlangd om schade te voorkomen, voordat doden van dieren aan de orde is. De provincie ziet geen wezenlijk verschil tussen - preventieve- maatregelen tegen ziekten en (insecten)plagen en die tegen overige fauna. In Flevoland is het gebruik van -dure- chemische gewasbeschermingsmiddelen hoger dan gemiddeld. Wellicht is hierop enige besparing mogelijk die ingezet kan worden voor preventie van faunaschade. Anderzijds is de provincie van mening dat de administratieve last zo veel mogelijk beperkt moet worden en de kosten van preventieve maatregelen in verhouding moeten staan tot de opbrengsten.

- n) Opmerkingen betreffende (tekstuele) fouten worden in deze antwoordnota niet afzonderlijk vermeld, maar de fouten worden gecorrigeerd.

Conclusie

De bedenkingen onder b,c,f,g,h,i,k en l geven geen aanleiding tot aanpassing van de ontwerpnota. De bedenkingen onder a en e geven aanleiding om de nota aan te vullen met een paragraaf over ruimtelijke ingrepen en beheersmaatregelen in relatie tot beschermde soorten. De beschrijvingen in bijlagennota zullen worden aangevuld met informatie over soorten die regelmatig schade of overlast in de bebouwde kom veroorzaken.

Aan de nota wordt een verklarende woordenlijst toegevoegd [d]

Een overzicht van de meest relevante taken en bevoegdheden van de minister wordt aan H3 van de nota toegevoegd [d].

Mede n.a.v. de bedenkingen onder j en m zal §5.5.1.3 van de ontwerpnota zo worden gewijzigd dat op voorhand voor meer soorten ontheffing kan worden verleend en het treffen van twee zinvolle preventieve maatregelen voldoende is.

Onvolkomenheden in de tekst worden gecorrigeerd en tekst zal op een aantal punten worden verduidelijkt.

2. REACTIES T.A.V. STIMULEREN BEDREIGDE SOORTEN

Provinciale aandachtsoorten

- a) De gemeente Almere mist een onderbouwing van de lijst met provinciale aandachtsoorten en denkt dat de lijst niet actueel is, omdat de rugstreeppad niet als landelijk prioritair is aangeduid.
- b) De gemeente Almere betreurt het dat de nota geen provinciaal standpunt verwoord ten aanzien van beschermde planten. Ook het Waterschap Zuiderzeeland mist de flora in de nota.
- c) De gemeente Lelystad onderschrijft dat amfibieën en dagvlinders een belangrijke natuurwaarde vormen die de betrokkenheid van de burger bij de natuur kan vergroten. Dat deze soorten in Flevoland in mindere mate vertegenwoordigd zouden zijn is zeker voor algemene amfibieën in het stedelijk gebied niet juist. Het voorkomen van deze soorten mag niet tot vertraging van nieuwbouwprojecten leiden. De gemeente is van mening dat beschermingsmaatregelen t.b.v. provinciale aandachtsoorten in agrarisch gebied alleen op vrijwillige basis getroffen kunnen worden. Verder merkt de gemeente op dat maatregelen voor bepaalde provinciale aandachtsoorten ten koste kunnen gaan van landschappelijke openheid.
- d) De heer Kuiken merkt op dat in het beleid de bescherming van rode lijst soorten meer aandacht verdient (moet prevaleren boven de bescherming van andere soorten).
- e) De heer Hoek vraagt of de provincie inzicht heeft in hoeverre er in Flevoland voldoende geschikt leefgebied is om het voortbestaan van soorten te garanderen en of ook bekend is welke eisen dat aan het beheer stelt. Tevens vraagt hij hoe de provincie de effectiviteit van het soortenbeleid gaat bepalen.

Antwoord

- a) De lijst met provinciale aandachtsoorten is opgesteld bij de voorbereiding van de nota Natuur & Landschap op basis van toen bekende verspreidingsgegevens. Er moet onderscheid gemaakt worden tussen soorten die een hoge mate van (passieve) bescherming genieten bijv. omdat ze vermeld staan op bijlage II of IV van de Habitatrichtlijn en provinciale aandachtsoorten. In het 'meerjarenprogramma soortenbescherming' van LNV en de gezamenlijke provincies zijn een aantal bedreigde (dier)soorten geselecteerd waarvoor op korte termijn maatregelen getroffen zullen worden. In soortbeschermingsplannen voor deze soorten worden de belangrijkste knelpunten beschreven en de maatregelen die het meest effectief zijn voor de betreffende soort. De rugstreeppad is niet geselecteerd. Uit de landelijke lijst zijn een aantal soorten geselecteerd waarvoor in Flevoland zinvol maatregelen getroffen kunnen worden. De lijst is aangevuld met enkele soorten die zich goed lenen om de bevolking bij het beschermingswerk te betrekken. Voor provinciale aandachtsoorten wil de provincie de leefomstandigheden met een aantal op de soort gerichte maatregelen verbeteren.
- b) In de Flora & faunawet is een lijst van beschermde planten opgenomen; een zogenaamde positieve lijst. Planten die op deze lijst zijn genoemd zijn beschermd. Afgezien van het aanwijzen van een 'Beschermd leefomgeving' heeft de provincie geen aanvullende bevoegdheden. Vorig jaar is de provincie in samenwerking met Floron van start gegaan met het in beeld brengen van de planten in de provincie. Met name over de verspreiding van soorten in het agrarisch gebied is onvoldoende bekend. De komende jaren zal getracht worden zo veel mogelijk buiten de bekende natuurterreinen te (laten) inventariseren op botanische waarden. Het is goed mogelijk dat dit aanleiding geeft alsnog provinciaal beleid ten aanzien van flora op te stellen.
In de afgelopen jaren zijn, veelal dankzij inspanningen van vrijwilligers, met name natuurgebieden geïnventariseerd. Het blijkt dat een aantal beschermde plantensoorten in Flevoland voorkomt (o.a. orchideeën). Het overgrote deel van de reeds gevonden beschermde planten blijkt zich binnen terreinen van de natuurbeheerders in Flevoland te bevinden. Beleid ten aanzien van botanische waarden in deze gebieden is, evenals bijvoorbeeld ornithologische waarden, in beginsel een verantwoordelijkheid voor de terreinbeherende instanties. Voor een beleid ten aanzien van beschermde planten geldt overigens

vooral een biotoop gerichte benadering: het beheer is gericht op het voortbestaan en/of ontwikkelen van biotopen waarin ook beschermde soorten thuishoren.

- c) Vertraging ontstaat wanneer onduidelijk is of een bouwplan het voortbestaan van een soort al of niet in gevaar brengt. Als soorten in ruime mate voorkomen en de gemeente daar een goed beeld van heeft is het eenvoudiger om aan te tonen dat het voortbestaan van een soort geen gevaar loopt. De nota zal worden aangevuld met enige informatie over beschermde soorten in relatie tot ruimtelijke ingrepen. De minister van LNV is bevoegd om ontheffingen te verlenen voor ruimtelijke ingrepen waarbij beschermde planten of dieren (kunnen) worden geschaad. SLGb) Maatregelen ten gunste van de ene provinciale aandachtsoort kunnen niet alleen ten koste gaan van landschappelijke openheid, maar soms ook ten koste gaan van een andere aandachtsoort. Ook voor 'natuurmaatregelen' zullen de 'kosten en baten' van tevoren bekend moeten zijn.
In juridische zin kan een 'Beschermde Leefomgeving' ook worden aangewezen tegen de zin van de eigenaar of gebruiker van de grond. De wet biedt hen de nodige rechtsbescherming.
- d) In de nota wordt in ruime mate aandacht besteed aan bedreigde soorten. Artikel 7 van de Flora & faunawet bepaalt dat de minister lijsten vaststelt van met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende soorten die van nature in Nederland voorkomen, de zogenaamde 'Rode lijsten'. De minister moet maatregelen bevorderen om het duurzaam voortbestaan van de bedreigde soorten veilig te stellen. Het genoemde meerjarenprogramma soortenbescherming is daar een uitwerking van.
- e) In samenwerking met terreinbeheerders en het rijk (LNV) zijn voor de natuurgebieden in Flevoland natuurdoelen vastgesteld. Daarbij is er voor gezorgd dat alle van belang zijnde typen natuur in voldoende mate in Nederland vertegenwoordigd zijn. Flevoland is vooral van belang vanwege de meren, moerassen, loofbossen op rijke grond en akkerbouwgebieden. Ook de aanwijzing van een aantal van deze gebieden als Speciale beschermingszone op grond van de Vogel- of Habitatrichtlijn is bedoeld om voldoende geschikt leefgebied veilig te stellen. De eisen die dit aan het beheer stelt zijn in ieder geval op hoofdlijnen bekend. Specifieke eisen die bedreigde soorten stellen worden beschreven in soortbeschermingsplannen. De provincie heeft niet van alle in Flevoland voorkomende soorten een goed beeld van de aantallen en verspreiding. Er wordt samen met andere partijen aan gewerkt om dit beeld te verbeteren. Bij de uitvoering van soortbeschermingsprojecten worden de effecten van de maatregelen beschreven. Een recent gestart natuurmonitoringprogramma maakt algemene trends zichtbaar.

Conclusie

De bedenkingen onder a, d en e leiden niet tot aanpassing van de nota.

De bedenkingen onder c geeft mede aanleiding om de nota aan te vullen met een paragraaf over ruimtelijke ingrepen en beheersmaatregelen in relatie tot beschermde soorten.

Beschermde leefomgeving

- f) De gemeente Almere ziet graag de procedure beschreven om tot aanwijzing van een beschermde leefomgeving te komen. De gemeente Lelystad plaatst vraagtekens bij eventuele aanwijzing van oeverwaluwanden en ringslangbroeihopen als beschermde leefomgeving en stelt dat mocht de provincie daartoe besluiten, de financiering van het onderhoud geregeld moet zijn. Landschapsbeheer Flevoland verzoekt het College om beschermde leefomgevingen aan te wijzen voor provinciale aandachtsoorten.

Antwoord

- f) In de artikelen 19 t/m 28 van de Flora & faunawet is de procedure voor aanwijzing van een beschermde leefomgeving beschreven. Een ieder kan de provincie vragen een bepaalde plaats als beschermde leefomgeving aan te wijzen. In de nota zijn een aantal criteria genoemd om te beoordelen of een aanwijzing zinvol is. Indien GS overweegt een beschermde leefomgeving aan te wijzen, zal voorafgaand aan de aanwijzing beoordeeld worden of een schadeloosstelling van eigenaar/gebruiker aan de orde is. Indien dit het geval is moet bij de aanwijzing in de financiering zijn voorzien.

Overige

- g) Vogelbescherming Nederland vindt dat de nota onvoldoende duidelijk maakt welke initiatieven de provincie zelf neemt in het kader van het soortenbeleid.

Antwoord:

- g) In de ontwerpnota Flora- en fauna is een aantal aandachtsoorten voor het provinciaal soortenbeleid genoemd. De provincie stimuleert initiatieven van derden die tot doel hebben het voortbestaan van provinciale aandachtsoorten veilig te stellen. Dit doet zij door subsidie beschikbaar te stellen. De subsidie wordt aan derden verstrekt voor maatregelen die niet tot het normale beheer zijn te rekenen en die redelijkerwijs niet (geheel) ten laste van de eigenaar behoren te komen. In bijlage I van de nota is een aanvulling op de provinciale subsidieverordening opgenomen om de subsidiegelden doelmatig te besteden.

Conclusie:

De bedenkingen onder f en g leiden niet tot aanpassing van de nota.

3. REACTIES T.A.V. HET REGULEREN VAN SOORTEN

3.1. JACHT

Sluiting jacht

- a) Vogelbescherming, Faunabescherming en Dierenbescherming vinden dat de criteria voor sluiting van de jacht bij bijzondere weersomstandigheden eenduidig moeten worden beschreven waarbij ook ontheffingen en vrijstellingen moeten worden betrokken. Zij vinden de conditie van het wild geen goed criterium. Faunabescherming vindt verder dat de jacht niet alleen gesloten moet worden ter bescherming van de wildsoorten maar juist ook om verstoring van andere meer kwetsbare soorten, zoals Roerdomp en IJsvogel, te voorkomen. Volgens Faunabescherming moeten bij sluiting van de jacht ook alle ontheffingen worden opgeschort. Dierenbescherming wil graag betrokken worden bij de bepaling van het moment waarop de jacht gesloten moet worden.
- b) Het Flevo-landschap is tegen het bijvoeren van wild, ook als de jacht vanwege winterse omstandigheden is gesloten. De stichting vindt dat als de jacht wordt gesloten, ontheffingen om onnodig lijden van wilde hoefdieren te voorkomen niet moeten worden opgeschort.
- c) Jacht en schadebestrijding
Faunabescherming en Dierenbescherming vinden dat onterecht een koppeling wordt gelegd tussen (verhuur van de) jacht en schadebestrijding. Faunabescherming vindt dat de provincie zelf het jachtrecht op haar eigendommen onder geen enkele voorwaarde zou moeten verhuren.
- d) Jachtverhuur
De heer Kuiken merkt op dat als de provincie een efficiënt en effectief faunabeheer voorstaat uit te voeren door een provinciedekkende faunabeheereenheid, de provincie dan ook haar eigen gronden moet inbrengen. Hij doet de suggestie om de inkomsten uit de verhuur van het jachtrecht aan te wenden voor soortbeschermingsprojecten. Verder merkt hij op dat de formulering inzake het jachtverbod bij sneeuw niet correct zou zijn.
- e) NLTO wijst er op dat de provincie als eigenaar verantwoordelijk is om schade aan landbouwgewassen door wild afkomstig van provinciale terreinen, te voorkomen. Om die reden moet de provincie volgens NLTO vrijstellingen en ontheffing verlenen.
- f) De heer Hoek stelt dat door het jachtverbod in natuurgebieden daar geen redelijke wildstand bereikt kan worden en het wild onnodig lijdt onder de aanwezigheid van predatoren.(SLGd)

Antwoord

- a) Het enige wettelijke argument om de jacht te sluiten is wanneer dit “met het oog op de instandhouding van wild” noodzakelijk is. Tot het wild worden alleen haas, konijn, houtduif, fazant, patrijs en wilde eend gerekend. GS geven er de voorkeur aan dit moment in overleg met belanghebbende partijen te bepalen i.p.v. uitputtende beschrijvingen van weersomstandigheden die tot sluiting zouden moeten leiden. GS hanteren het indertijd opgestelde draaiboek als een leidraad. De Dierenbescherming wordt tot de overige relevante organisaties gerekend waar GS overleg mee plegen alvorens de jacht te sluiten. De door Faunabescherming met name genoemde kwetsbare soorten Roerdomp en IJsvogel komen in Flevoland overigens vooral voor in gebieden waar de jacht niet wordt geopend.
- b) Het Flevo-landschap: het verbod om wild bij te voeren geldt niet als de jacht vanwege bijzondere weersomstandigheden is gesloten. De provincie heeft hier verder geen bevoegdheid in. Terreinbeheerders kunnen voor hun terreinen hier een eigen beleid in voeren. Ontheffingen om onnodig dierenleed te voorkomen zijn een goed voorbeeld van ontheffingen die niet opgeschort behoeven te worden in geval de jacht wordt gesloten.
- c) Faunabescherming: De wet eist van jagers dat zij door een goede jachtpraktijk schade door in het jachtveld voorkomende wildsoorten zo veel mogelijk beperken (artikel 37). Dit geeft voldoende duidelijk aan dat er een koppeling is tussen jacht en schade door wildsoorten. Als de aantallen van een wildsoort beperkt moeten worden om schade te voorkomen ligt het voor de hand dit te doen in de periode dat de jacht geopend is.
Gelet op het belang dat de provincie hecht aan een efficiënte schadepreventie en –bestrijding ten behoeve van de landbouw zal de provincie haar jachtrechten inbrengen in de faunabeheereenheid.
- d) De provincie zal haar jachtrechten inbrengen in de faunabeheereenheid en de opbrengsten aanwenden voor soortbeschermingsmaatregelen.
Artikel 15 lid 4 van het Jachtbesluit luidt als volgt:
Het verbod om te jagen indien de grond met sneeuw is bedekt, bedoeld in artikel 53, eerste lid, onderdeel g, van de wet geldt, tenzij gedeputeerde staten de jacht met toepassing van artikel 46, vijfde lid, van de wet hebben gesloten, niet:
 - a. voor de jacht op de wilde eend of de houtduif, of
 - b. voor de jacht op het konijn, de haas of de fazant, indien deze dieren anders worden bejaagd dan voor de voet.
- e) De NLTO haalt hier de privaatrechtelijke verantwoordelijkheden van de provincie als eigenaar en de publiekrechtelijke taken door elkaar. Zie verder d).
- f) Voor natuurgebieden zijn doelstellingen bepaald. Als deze doelstellingen door een te hoge predatiedruk niet gehaald kunnen worden moet de beheerder eerst beoordelen waardoor er sprake is van een onnatuurlijk hoge predatiedruk. Vervolgens kan bepaald worden welke maatregelen moeten worden getroffen. Maatregelen kunnen betrekking hebben op de inrichting, het vegetatiebeheer en het faunabeheer. In het laatste geval worden de maatregelen in een faunabeheerplan beschreven.¹ⁱ⁾

Conclusie

De opmerkingen onder a en c leiden niet tot wijzigingen in de nota.

Het onder b genoemde voorbeeld zal in de nota vermeld worden.

Op grond van de bedenking onder d zal in de nota worden opgenomen dat de provincie haar jachtrechten inbrengt in de faunabeheereenheid en de opbrengsten aanwendt voor soortbeschermingsmaatregelen.

De bedenking onder e geeft mede aanleiding de tekst van §5.5.1.4 te concretiseren.

3.2. VRIJSTELLING

- a) Vrijstelling of ontheffing

Volgens Anonymus, NLTO en de KNJV moet, i.t.t. de door de provincie gevolgde redenering, eerst beoordeeld worden of vrijstelling verleend kan worden en komt het middel van ontheffing daarna pas in beeld. De KNJV verwijst daarbij naar de aanhef van art. 68 en de toelichting op het Besluit beheer en schadebestrijding, waarin staat: "Slechts indien blijkt dat het opzettelijk verontrusten niet afdoende is om

belangrijke schade te voorkomen, is het aangewezen dat de provincies vrijstelling verlenen voor het doden van dieren". Verzocht wordt het beleid in deze zin aan te passen.

Vrijstelling anders dan voor landbouwschade

- b) De gemeente Almere wenst een vrijstelling voor het verontrusten van een aantal soorten in stedelijk gebied.
- c) De gemeente Lelystad vraagt een vrijstellingsregeling te ontwerpen voor het vangen en na sterilisatie weer uitzetten van verwilderde katten en de vrijstelling voor bosmuizen uit te breiden met agrarische gebouwen.
- d) Duke v.o.f. verzoekt de provincie te bepleiten dat voor soorten op de vrijstellingslijst ook vrijstelling kan worden verleend aan gekwalificeerde bedrijven voor het bestrijden van deze soorten in de bebouwde kom of bij voedingsmiddelen verwerkende bedrijven en noemt daarbij met name huismus, kauw, spreeuw en roek.
- e) Het waterschap Zuiderzeeland mist in de nota dat een algemene vrijstelling is verleend voor onderhoudswerkzaamheden aan waterlopen.

Rechtmatigheid vrijstelling

- f) Vogelbescherming en Faunabescherming vinden dat voor de soorten waarvoor een provinciale vrijstelling wordt voorgesteld onvoldoende wordt onderbouwd dat al deze soorten veelvuldig belangrijke schade aanrichten in Flevoland. KNNV Lelystad vindt dat afschot van dieren slechts in uiterste noodzaak mag plaatsvinden.
Vogelbescherming en Dierenbescherming adviseren om in ieder geval soorten die niet of slechts sporadisch voorkomen in de provincie te verwijderen van de vrijstellingslijst. Dierenbescherming noemt in dit verband roeken, kleine rietgans en holenduif. Vogelbescherming adviseert voor soorten die incidenteel schade aanrichten of waarvan het schadebeeld onbekend is de schadebestrijding via ontheffingen te laten verlopen.
- g) Faunabescherming is verder van mening dat er m.b.t. overwinterende ganzen een bevredigend alternatief is in de vorm van schadevergoeding door het Faunafonds. Zij stelt voor geen vrijstelling te verlenen voor het verontrusten van Canadese gans, kolkans, rietgans en smient en de vrijstelling voor de grauwe gans te beperken tot de periode 1 april tot 1 september. Verder wijst de Faunabescherming op mogelijk ingrijpende consequenties die de vrijstelling voor het doden van bos- en veldmuizen kan hebben voor roofvogels, uilen, marterachtigen e.d. Volgens de Faunabescherming heeft de provincie ook niet aangetoond dat de gunstige staat van instandhouding van de muizen door de vrijstelling geen gevaar loopt.

Soorten

- h) In de opsomming op blz. 19 van soorten die regelmatig schade veroorzaken ontbreekt volgens het Flevo-landschap de veldmuis. Ook zou beschreven moeten worden waarom Rotgans en Smient hier niet genoemd worden.
- i) De heer Kuiken is van mening dat de provincie vrijstelling moet verlenen om vossen in Flevoland te doden en noemt daarvoor een aantal argumenten (zie onder ontheffingen). Hij merkt op dat in Friesland vrijstelling is verleend voor het doden van vossen.
- j) NLTO verzoekt om vrijstelling te verlenen voor het doden van kraai, kauw, roek, zwaan, overzomerende gans en spreeuw.

Antwoord

- a) KNJV: De volgorde van de artikelen (65 en 68) is minder relevant dan de inhoud. Art. 65 bepaalt dat vrijstelling alleen kan worden verleend voor soorten die (a) in het gehele land en (b) in delen van het land veelvuldig belangrijke schade aanrichten aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren en er geen andere bevredigende oplossing bestaat. Art. 68 spreekt in dit verband 'slechts' van

belangrijke schade. Van een aantal 'schadelijke' soorten die onder de Jachtwet onbeschermd waren bestaat nog geen betrouwbaar meerjarig schadebeeld. Opname van deze soorten op de provinciale vrijstellingslijst geeft echter al aan dat deze soorten regionaal veelvuldig belangrijke schade aanrichten. De beoordeling van ontheffingsaanvragen sinds de in werkingtreding van de Flora & faunawet wijst er op dat zwarte kraaien en kauwen in –delen van- de provincie veelvuldig belangrijke schade aanrichten aan bepaalde gewassen. Aan provinciale staten wordt voorgesteld voor deze situaties vrijstelling te verlenen van het verbod dieren te doden. (SLGa)

- b) Almere: De wet biedt alleen de mogelijkheid vrijstelling te verlenen voor het verontrusten of doden van soorten die veelvuldig belangrijke landbouwschade veroorzaken. Overlast in stedelijk gebied is geen grond voor een vrijstelling. Alleen de minister kan op grond van art. 75 hiervoor vrijstelling geven of ontheffing verlenen.
- c) De verwilderde kat is geen beschermde inheemse diersoort en mag door de grondgebruiker of met diens toestemming worden gevangen en gedood. De provincie zal jachtopzichters en jachtaktehouders aanwijzen als categorie van personen die de stand van onder meer verwilderde katten mogen beperken. Art. 14 van de wet verbiedt het uitzetten van (gevangen) dieren in de vrije natuur. Alleen de minister kan hiervoor toestemming geven.
- d) Duke: Zie b. De provincie is bereid op voorhand een ontheffing te verlenen voor het bestrijden van huismus, kauw en spreeuw in die situaties dat dit met het oog op de volksgezondheid (HACCP-normen) noodzakelijk is.
- e) In de nota zijn alleen de wettelijke bepalingen opgenomen die betrekking hebben op provinciale bevoegdheden. Het voert te ver om de wet, de Algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen integraal in de nota op te nemen. De nota zal worden aangevuld met een paragraaf over ruimtelijke ingrepen en beheersmaatregelen in relatie tot beschermde soorten, waarin ook de vrijstelling voor onderhoudswerkzaamheden aan waterlopen zal worden vermeld.
- f) Vogelbescherming/Dierenbescherming/KNNV:
Afschot is aan de orde als minder ingrijpende maatregelen geen bevredigende oplossing vormen. In een aantal situaties vindt de provincie, na afweging van de verschillende belangen, afschot een acceptabele optie (te denken valt bijvoorbeeld aan het beheer van een populatie). Ook kan afschot als aanvullende preventieve maatregel worden beschouwd.
Op basis van artikel 65 lid 1 is bij Amvb een aantal soorten aangewezen die in delen van het land veelvuldig belangrijke schade aanrichten. Deze soorten zijn terug te vinden in bijlage 2 van het Besluit beheer en schadebestrijding. Bij de aanwijzing van de soorten is in hoofdzaak afgegaan op gegevens van de wildschadecommissies en adviezen van het Faunafonds. Vast staat dat deze soorten in delen van het land veelvuldig belangrijke schade aanrichten. Om die reden kan bij provinciale verordening de grondgebruiker worden toegestaan dieren te verontrusten of te doden of hun nesten en verblijfplaatsen te vernielen. De vrijstelling geldt voor de door hem gebruikte gronden of in of aan door hem gebruikte opstallen. Een belangrijk kenmerk van een vrijstelling is dat een grondgebruiker direct, zonder tussenkomst van derden, kan handelen om schade te voorkomen.

In de ontwerpnota is aangegeven dat de provincie deze mogelijkheid ruimhartig wil toepassen voor het verjagen van diersoorten die geenszins in hun voortbestaan worden bedreigd en die schade dreigen aan te richten. Bij een ontheffing op voorhand zal de grondgebruiker eerst over een kopie van de ontheffing moeten beschikken, voordat hij kan verjagen. Als de ontheffing pas aangevraagd wordt op het moment dat het probleem zich aandient is de schade al een feit voordat verjaagd mag worden. Het verlenen van ontheffingen is derhalve een zwaar middel om verjaging toe te staan van soorten die veelvuldig belangrijke schade aanrichten. Voorwaarde is dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige instandhouding van de soort.

Drie soorten zijn door de minister aangewezen op basis van artikel 65 lid 3 van de Flora & faunawet. Het betreft konijn, houtduif en mol. Deze soorten mogen in het gehele land bij dreigende landbouwschade door de grondgebruikers worden gedood.

Uit rapportages van de Wildschadecommissie Flevoland blijkt dat de afgelopen jaren schade is getaxeerd die veroorzaakt is door o.a. roek, wilde eend, huismus (gemengde groepen met ringmussen),

kraaiachtigen, zwarte kraai, kauw, (knobbel)zwaan, ganzen, holenduif, spreeuw, vos, haas, ree, konijn, (zie ook soortenbijlage van de ontwerpnota Flora & fauna). In een aantal gevallen hebben de schadegegevens betrekking op een groep soorten, omdat vaak sprake is van gemengde groepen (bijvoorbeeld ganzen bestaat uit onder meer grauwe gans, kolgans, (kleine) rietgans, brandgans, nijlgans). Daarnaast is van een aantal soorten bekend dat zij in Flevoland regelmatig schade veroorzaken, zonder dat de exacte omvang bekend is. Te denken valt aan veldmuis en bosmuis.

Brandgans, kleine rietgans, en ringmus zijn in de verordening opgenomen omdat deze soorten vaak voorkomen in combinatie met andere soorten waarvoor vrijstelling om te verjagen wordt verleend. De Canadese gans staat niet op de provinciale vrijstellingslijst en is dus ten onrechte vrijgesteld. Rotganzen komen nauwelijks in Flevoland voor. GS zullen provinciale staten voorstellen de Brandgans, Canadese gans en Kleine rietgans uit de verordening te halen, omdat zij niet veelvuldig belangrijke schade veroorzaken.

Ook komt een aantal soorten voor die niet gerekend worden tot de inheemse fauna. Deze uitheemse of verwilde dieren zijn niet beschermd en mogen derhalve door grondgebruikers opzettelijk verstoord of gedood worden. De provincie staat grondgebruikers toe deze soorten te (laten) bestrijden. Alleen als deze soorten een ernstig gevaar vormen voor in de wet genoemde belangen zal de provincie een opdracht geven de bestrijding uit te voeren ongeacht de wens van de grondgebruiker. Dit is het geval voor de muskusrat en beverrat.

- g) Faunabescherming: De provincie vindt het vergoeden van schade niet onder alle omstandigheden een bevredigende oplossing. De vraag of een oplossing voor een schadeprobleem bevredigend is, is van meerder factoren afhankelijk. Een belangrijk onderscheid bij een dergelijke afweging is of dieren al dan niet gedood worden. De provincie vindt schadevergoeding in het algemeen bevredigend wanneer het om incidenten gaat of soorten betreft die in hun voortbestaan zijn bedreigd.

Een aanzienlijk deel van het Flevolandse grondgebied heeft een agrarische bestemming. De provincie hecht er veel belang aan dat op deze gronden op een economisch verantwoorde wijze landbouw kan worden bedreven. Om gewassen te verbouwen alleen ter verkrijging van een (gedeeltelijke!) schadevergoeding werkt demotiverend voor de ondernemer en zou op sommige plekken de facto neerkomen op een bestemmingswijziging voor de betreffende gronden. Voor belangrijke schade door overwinterende grauwe ganzen, kolgans en rietganzen hanteert de provincie als rangorde van maatregelen:

- beperken van de schade door preventieve maatregelen en verjagen (vrijstelling);
- vergoeden van de schade;
- afschot in aanvulling op de verjaging (onthefing).

De provincie wil met de boeren afspraken maken over ganzengedoogebieden voor overwinterende ganzen. Daarmee kan deels ook tegemoetgekomen worden aan het kritiekpunt dat verjaging de ganzen extra energie kost, wat tot extra schade leidt.

De veldmuis staat abusievelijk niet genoemd in het rijtje van soorten die regelmatig schade veroorzaken. Met de vrijstelling voor het doden van bos- en veldmuis wordt in feite de situatie van voor de Flora & faunawet hersteld. Ook toen waren bos- en veldmuis onbeschermd en dit heeft in al die jaren het voortbestaan van deze soorten niet in gevaar gebracht. Faunabescherming geeft niet aan waarom dat nu wel het geval zou zijn.

- h) Flevolandschap: zie f. Bij de overwegingen t.a.v. de vrijstellingen zal ook aandacht besteed worden aan de rotganzen en de smient. (Rotganzen komt niet voor. Smienten veroorzaken tot nog toe nauwelijks belangrijke schade in Flevoland en verjaging is bij smienten, gelet op nachtelijk fourageergedrag, geen reële optie).
- i) De vos staat niet op de provinciale vrijstellingslijst. De provincie kan dus geen vrijstelling voor het verontrusten of doden van vossen verlenen. Ook in Friesland is geen vrijstelling verleend, maar wordt op basis artikel 68, vooruitlopend op het gereed komen van het faunabeheerplan, ontheffing verleend.(SLGd).

- j) NLTO: voor overzomerende ganzen wordt het rijksbeleid door de provincie voortgezet; in §5.4 blz. 23 staat vermeld dat GS jachthouders zullen aanwijzen als categorie van personen die op basis van een faunabeheerplan de stand grauwe ganzen mogen beperken. Gelet op het belang dat de provincie toekent aan het beperken van administratieve last zal Provinciale staten worden voorgesteld de volgende vrijstelling te verlenen voor het doden van:

- zwarte kraaien in de Noordoostpolder die schade (dreigen te) veroorzaken aan granen, peulvruchten, mais en fruit;
- kauwen in de Noordoostpolder die schade (dreigen te) veroorzaken aan granen, peulvruchten, mais en fruit.

Voor roeken en knobbelzwanen is vrijstelling verleend om deze dieren te verjagen als zij schade dreigen aan te richten. De schade door roeken beperkt zich tot nog toe tot de omgeving van Lemmer en het oosten van oostelijk Flevoland (roeken afkomstig van kolonies bij Oldebroek, Elburg, Harderwijk). In Flevoland wordt niet veelvuldig belangrijke schade veroorzaakt door roeken. De provincie vindt dat men voor het doden van knobbelzwanen over een jachtakte moet beschikken en dat een vrijstelling voor grondgebruikers daarom niet aan de orde is. De afgelopen jaren is alleen aan de Stichting Faunabeheer Flevoland een vergunning verleend voor afschot van spreeuwen in fruitteelt. De stichting is slechts incidenteel gevraagd op te treden tegen spreeuwen. Op grond hiervan kan met een ontheffing op voorhand worden volstaan.

Conclusie:

De bedenkingen onder b, c, d en g leiden niet tot aanpassing van de ontwerpnota.

Mede n.a.v. de bedenkingen onder a en j zal §5.5.1.3 van de ontwerpnota zo worden gewijzigd dat op voorhand voor meer soorten ontheffing kan worden verleend en het treffen van twee preventieve maatregelen voldoende is.

Mede n.a.v. de bedenkingen onder e zal de nota worden aangevuld met een paragraaf over ruimtelijke ingrepen en beheersmaatregelen in relatie tot beschermde soorten.(SLG0) §5.5.1.1. aanpassen n.a.v. b en d.

De bedenkingen onder f, h en j leiden mede tot tot aanpassing van §5.4 van de ontwerpnota. Provinciale staten zal worden voorgesteld de verordening gewijzigd vast te stellen.

De bedenking onder i leidt niet tot vrijstelling wel zal het beleid t.a.v. de vos in de nota worden geconcretiseerd.

3.3. Kievitseieren

- a) Vogelbescherming, Dierenbescherming, Landschapsbeheer Flevoland en Milieufederatie Flevoland vinden dat het rapen van kievitseieren in Flevoland niet moet worden toegestaan en voeren daarvoor argumenten aan. Samenvattend zijn genoemde organisaties van mening dat het belang van enkele mensen die eieren rapen niet opweegt tegen de nadelen voor de kievit en het belang van een grotere groep nestbeschermers die tegen het rapen van eieren is.
- b) KNJV wijst op de tegenstrijdigheid tussen beleidsregel en art. 4 van de verordening. Overigens bepleit de KNJV het rapen van kievitseieren toe te staan. De heer Stapenséa verzoekt het rapen van kievitseieren op bouwland toe te staan en de sluitingsdatum jaarlijks te bepalen op basis van de voortgang van de voorjaarswerkzaamheden. Veel vroege legfels gaan, soms nadat ze al enkele weken zijn bebroed, bij de uitvoering van landbouwwerkzaamheden verloren. NLTO meent dat rapen voor eigen consumptie de motivatie is voor vrijwillige weidevogelbeschermers.

Antwoord

Na publicatie van de ministeriële "Regeling zoeken, rapen en beschermen van kievitseieren Flora & faunawet" (verschenen Staatscourant. 2002 nr. 62) is duidelijk geworden hoe in Nederland nadere invulling is gegeven aan artikel 9 van de Vogelrichtlijn van de Europese Unie. Tevens is omschreven dat het rapen slechts aan samenwerkingsverbanden van vrijwillige weidevogelbeschermers kan worden toegestaan onder strikte voorwaarden en niet langer aan eenieder. Daar de bescherming ook vrijwillig ter hand wordt genomen in Flevoland door grote groepen mensen die deel uitmaken van samenwerkingsverbanden die geen eieren

rapen voor consumptie kan slechts op gebieden waar deze niet actief zijn toestemming worden verleend onder de voorwaarden die de Regeling stelt. Er zijn geen gegevens voorhanden om aan te nemen dat de veronderstelling dat het rapen van eieren in Flevoland op bouwland tot de werkzaamheden voltooid zijn het voortplantingssucces van de kievit ten goede komt. Bovendien kan met dezelfde moeite van zoeken zonder rapen getracht worden het nest te beschermen. Boeren zijn veelal bereid de nesten te ontzien en besteden ook zelf vaak tijd en zorg aan de broedvogels op hun land of laten zich helpen door de vrijwilligers. Voorts zijn er andere soorten die zich vestigen in de voorjaarsperiode waarin rapen wordt voorgestaan en die lopen extra kans verstoord te worden.

Conclusie

GS staat het rapen van kievitseieren onder zeer strikte voorwaarden toe en allen op gronden waar niet anderszins in nestbescherming is voorzien. Het in de ontwerpnota verwoorde beleid zal worden aangescherpt.

3.4. BEHEER EN SCHADEBESTRIJDING

Populatiebeheer

- a) Faunabescherming vindt standsregulatie in strijd met de geest van de wet en onnodig omdat natuurlijke regulatiemechanismen zoals het voedselaanbod er voor zorgen dat de populatieomvang in overeenstemming blijft met de draagkracht van het gebied. Verder is standsregulatie volgens Faunabescherming dweilen met de kraan open. (Doden van een deel van de populatie leidt tot een hogere reproductie bij de rest van de populatie). Er zouden door GS dan ook geen personen moeten worden aangewezen om de stand van diersoorten te beperken. Faunabescherming gaat in haar reactie nader in op een aantal genoemde soorten. Een meldingsplicht voor muskusrat en beverrat is volgens Faunabescherming een te zwaar middel in relatie tot het gevaar dat deze dieren vormen.

Beschermde dieren

- b) Ganzen en zwanen
Vogelbescherming vindt het te vroeg om al tot beperking van de stand van overzomerende ganzen te besluiten omdat nog geen goed beeld zou bestaan van de werkelijke schade. Nadeel van het rapen van eieren is dat een hele generatie wordt weggenomen. Zij adviseert eerst alleen ontheffing te verlenen voor verstoring en schadegegevens op te bouwen. Vogelbescherming is het niet eens met de beleidslijn om bij het beperken van de aantallen knobbelswanen ook te mogen schieten op knobbelswanen in gemengde groepen met kleine of wilde zwaan.
- c) Edelhert/grote hoefdieren
Edelherten in de Oostvaardersplassen zijn vlg. Dierenbescherming en Duke v.o.f. gehouden dieren omdat de Oostvaardersplassen weliswaar groter zijn dan 5000 ha maar het beschikbare leefgebied niet. Landschapsbeheer Flevoland bepleit een 'rechtlijnig beleid' ten aanzien van het edelhert en een uitbreiding van het leefgebied.
- d) Landschapsbeheer Flevoland, de heer van Baarle wijzen op het feit dat het beheer van edelherten en evt. damherten (op grond van art 67 of 68) in strijd is met de beleidslijn dat geen ontheffing wordt verleend voor rode lijst soorten. Edelhart en damhart staan op de rode lijst.
- e) De vereniging tot Behoud van het Veluws hert spreekt haar waardering uit voor de mogelijkheid die de nota biedt om de edelhertenpopulatie van de Oostvaardersplassen te beheren. Zij wijst er op dat bij bepaling van de gewenste populatieomvang ook rekening gehouden moet worden met de aantallen Heckrunderen en Koniksparden en de onderlinge beïnvloeding. Ook de heer van Baarle merkt dit op en stelt daarbij dat een ingreep noodzakelijk is en zich niet tot één van deze soorten mag beperken, omdat doelbewust voor deze combinatie van soorten is gekozen vanwege de verschillende voedselstrategieën. De heer van Baarle en Duke v.o.f. merken op dat een eventuele aantalsreductie uitgevoerd moet worden door personen die over de noodzakelijke kennis moeten beschikken bijv. gediplomeerd voor de 'grofwildcursus' van het IPC Arnhem. Voor het afschieten van edelherten zouden dan ook andere jachtaktehouders ingezet moeten kunnen worden dan die nu in de nota genoemd worden. Duke v.o.f.

bepleit het faunabeheerplan voor wat betreft het beheer van grote grazers door een onafhankelijke deskundige instantie te laten beoordelen.

- f) KNNV Lelystad heeft de indruk dat het reeënbeheer gericht is op een zo hoog mogelijke aanwas. Bepleit wordt het afschot te beperken tot die locaties waar landbouwschade optreedt of de verkeersveiligheid gevaar loopt. Men verzoekt om inzicht hierin.
- g) De KNJV vindt ook dat het populatiebeheer van reeën moet worden voortgezet, maar mist in de nota de onderbouwing hiervan.
- h) Houtribdijk
Rijkswaterstaat verzoekt bij de bestrijding van konijnen op de Houtribdijk ook fretten te mogen gebruiken en de aanwijzing ook te laten gelden voor het Naviduct. Rijkswaterstaat wil als dijkbeheerder zelf worden aangewezen om de konijnenstand te mogen beperken. Vogelbescherming bepleit de konijnenstand zo veel mogelijk te beperken m.b.v. buidel en fret om verstoring op de aangrenzende Vogelrichtlijngebieden zo veel mogelijk te beperken.
- i) De heer Hoek vindt het noodzakelijk dat er een mogelijkheid geboden wordt populaties van vos, houtduif en holenduif te beperken.

Onbeschermde dieren

- j) Muskusrat
Het waterschap Zuiderzeeland wil graag betrokken worden bij de keuze van middelen die gebruikt mogen worden bij de bestrijding van muskusrat en beverrat. Voor de muskusrat vraagt het waterschap het gebruik van conybarklem, fuik, grondklem, hekje, lokaasvlotje, schijnduiker en vangkooi toe te staan. Voor het doden van beverratten levend vangende vangkooi met aanvullend het geweer om gevangen dieren te doden. Verder wil het waterschap dat GS ook personen aanwijst voor de bestrijding van konijnen op dijken en afvalwaterzuiveringsinstallaties (in aanvulling op de bestrijding op de Houtribdijk).
- k) Dierenbescherming vindt het beleid t.a.v. onbeschermde soorten onduidelijk en spreekt haar bezorgdheid uit ten aanzien van het beheer van hoefdieren, muskus- en beverratten en verwilderde duiven. Ook het Flevo-landschap is van mening dat de beleidsregel t.a.v. niet beschermde soorten nauwkeuriger omschreven moet worden. Dierenbescherming vindt dat artikel 67 ten onrechte wordt toegepast voor hoefdieren en verwilderde duiven.
- l) Duke v.o.f. vindt de beleidsregel inzake de bestrijding van onbeschermde soorten onterecht en wijst daarbij op de wettelijke plicht muskusratten en beverratten te bestrijden (Wet voorzieningen ten behoeve van inzet en bekostiging muskusrattenvangers). Duke v.o.f. is van mening dat de provincie bestrijding van exoten moet stimuleren, omdat ze schadelijk zijn voor de inheemse flora en fauna. Daartoe zouden niet alleen jachtopzichters en jachthouders moeten worden aangewezen, maar ook gekwalificeerde personen van erkende faunabeheerbedrijven. Voor het bestrijden van niet beschermde soorten zou de jachthouder vlg. Duke v.o.f. geen schriftelijke verklaring van de grondgebruiker nodig hebben, omdat het jachtrecht al expliciet toestemming van de grondgebruiker inhoudt.
- m) Het Flevo-landschap merkt op dat op blz. 21 onder het kopje 'andere diersoorten en verwilderde dieren' ook de (onbeschermde) huismuis, bruine rat, zwarte rat en verwilderde gans ("boerengans") genoemd moeten worden. Verder vraagt Het Flevo-landschap zich af of geen jachtaktehouders zijn bedoeld op de plaats waar jachthouders worden genoemd. Onder beschermde gebieden zouden ook wetlands op grond van de Ramsar-conventie moeten worden verstaan.
- n) Het Flevo-landschap zou graag zien dat voor de bestrijding van muskusratten dezelfde beperking geldt als voor de bestrijding van beverratten, omdat ook jonge bevers eenvoudig voor muskusratten kunnen worden aangezien. Ook Landschapsbeheer Flevoland wijst op het gevaar van onbedoelde vangsten en bepleit in de hele provincie alleen levend vangende kooien te gebruiken.

Antwoord

Populatiebeheer

- a) Standsregulatie is niet in strijd met de wet. Voor standwild is regulatie de essentie van planmatig beheer. Art. 67 van de wet is hier op gericht. De reactie van de Faunabescherming inzake populatiebeheer slaat niet alleen op natuurgebieden. Het ongestoord laten verlopen van ecologische processen buiten de natuurgebieden schaadt soms andere belangen. Zo kan de populatieomvang van een aantal diersoorten niet door het voedselaanbod worden bepaald, doordat de landbouw voor een –onnatuurlijk- voedselaanbod zorgt en dit voedsel voor mens of vee is bedoeld. Verder valt op dat de Faunabescherming ongeveer iedere technische oplossing om schade te voorkomen als bevredigend beschouwd ongeacht de kosten.

Provinciale staten zal worden voorgesteld de meldingsplicht van muskusrat en beverrat uit de verordening te schrappen, omdat deze regel niet is te handhaven.

Beschermde dieren

- b) Vogelbescherming: Ontheffing voor afschot mag ook gegeven worden voor dreigende belangrijke schade. Flevoland heeft veel broedbiotoop voor ganzensoorten die in ons klimaat broeden. De aantallen broedparen Grauwe gans nemen de laatste jaren nog steeds toe in de natte natuurterreinen. Circa drie kwart van de ganzen in Flevoland in de zomer broedt niet, maar verblijft in de omgeving van de broedterreinen. In het zomerhalfjaar na de broedtijd komen bovendien vele ganzen extra uit noordelijke Europese broedgebieden naar de Flevolandse natuurgebieden om te ruien. De grenzen van de draagkracht worden eerdaags bereikt in geval de grote grazers in de terreinen niet actief beheerd gaan worden en hun aantallen samen met die van de ganzen blijven toenemen. Zodra de draagkracht van de natuurterreinen wordt overschreden moeten ganzen voedsel gaan zoeken in het omringende agrarische gebied en de dreiging van belangrijke schade is daardoor in Flevoland reëel aanwezig. Meest effectieve maatregel voor beperking van de aantallen ganzen is afschot van volwassen dieren, zoals blijkt uit een populatie modelleringstudie van Alterra (rapp 139, 2000). GS kiezen voor de mogelijkheid om in de zomer ganzen te doden om schade in agrarische productiegebieden te voorkomen. GS verlangen hiervoor een Faunabeheerplan waarin de natuurterreinbeheerders en andere belanghebbenden bepalen hoe dit beheer het best kan worden uitgevoerd. Het inrichten van ganzenopvanggebieden voor overzomerende dieren zoals gevreesd door de NLTO wordt door GS niet nagestreefd. (3.4.2.g). Een aanwijzing voor het rapen van eieren van de grauwe gans geldt alleen voor het agrarisch gebied en niet voor de natuurgebieden. Het effect leidt zeker niet tot het wegvallen van een generatie.

Beheer van de aantallen knobbelzwanen is mogelijk in delen van het jaar waarin kleine en wilde zwaan niet aanwezig zijn en voorts door afschot uit groepen die bestaan uit louter knobbelzwanen. kleine en wilde zwaan zijn soorten die vermeld zijn in de Bijlage I van de Europese Vogelrichtlijn, omdat zij schaars en kwetsbaar zijn. De soorten zijn zeer strikt beschermd en verontrusting en verstoring van deze dieren door afschot van knobbelzwanen die in hun midden verblijven is onnodig en ongewenst en zal niet worden toegestaan.

- c) Dierenbescherming: De Oostvaardersplassen zijn ruim 5000 ha groot. De edelherten in de Oostvaardersplassen kunnen ook het aansluitende Fluitbos (289 ha) benutten. De voedselproductie van dit gebied is veel groter dan in de Veluwe situatie die als referentie voor het 5000 ha criterium geldt. Voor de langere termijn wordt een uitbreiding van het leefgebied nagestreefd.
- d) Landschapsbeheer Flevoland: deze constatering is juist en de nota zal hier op worden aangepast door aan te geven dat vermelding op een rode lijst een indicatie is dat het duurzaam voortbestaan van de soort niet gegarandeerd is.
- e) De vereniging tot Behoud van het Veluws hert e.a.: Bij de beoordeling van het faunabeheerplan wordt ook de wisselwerking met andere grazers betrokken. Afschot van grote hoefdieren (edelhert, damhert, wildzwijn en ree) kan alleen worden toegestaan op basis van een faunabeheerplan. Voor de grote hoefdieren moet daarbij ingegaan worden op de relatie tussen voedselaanbod en populatieomvang. Omdat dit voedselaanbod mede bepaald wordt door de populaties ganzen, heckrunderen en koniksparden zullen deze relaties in het plan aan bod moeten komen. Behalve het bezit van een jachtakte stelt de provincie geen aanvullende eisen voor de uitvoering van afschot van grote grazers. De

bepalingen van de Flora & faunawet voorzien er in dat het doden van dieren zorgvuldig moet geschieden, waarbij onnodig lijden wordt voorkomen. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de uitvoerders. Een faunabeheerplan wordt opgesteld door of in opdracht van de faunabeheereenheid en beoordeeld door een andere instantie nl. GS. GS kan gevraagd worden politieke verantwoording af te leggen over de goedkeuring (of afwijzing) van een faunabeheerplan.

- f) Het leefgebied van reeën beperkt zich niet tot natuurgebieden. Daarbuiten kunnen reeën schade veroorzaken aan landbouw en bosbouw en de verkeersveiligheid in gevaar brengen. Het provinciale beleid is er op gericht de kans op aanrijdingen en landbouwschade te beperken door de reeënstand in overeenstemming te brengen met de draagkracht van de bos- en natuurgebieden. Groei van de reeënpopulatie in Flevoland tot een niveau waarop natuurlijke mechanismen de stand beperken wordt door GS ongewenst geacht. Voordat dit niveau is bereikt stijgen de aantallen reeën. Als de geschikte leefgebieden bezet zijn ontstaan door voedsel- en territoriumconcurrentie meer zwervende reeën en neemt de kans op landbouwschade en aanrijdingen toe. Het lopende reeënbeheerplan stelt zich tot doel de stand op het huidige niveau te handhaven. Dit niveau ligt i.h.a. iets onder de draagkracht van de gebieden waar reeën voorkomen. Dit heeft inderdaad een redelijk grote aanwas tot gevolg, hoewel die in Flevoland zeker niet maximaal is. Planmatige afschot van reewild is een methode die effectief is gebleken om de reeënpopulatie duurzaam te beheren. Hierdoor wordt naar onze mening ook het welzijn van reeën bevorderd.
- Bij de realisatie van het afschot zijn twee aspecten richtinggevend. Dit zijn de in de ontheffing genoemde aantallen onderverdeeld naar geslacht en leeftijdscategorie en de locaties waar reeën problemen kunnen geven of die minder geschikt zijn voor reeën. De afschotcijfers zijn openbaar en zullen straks ook in de –wettelijk verplichte - verslaglegging van de faunabeheereenheid worden opgenomen.
- g) KNJV: in de nota zullen de motieven om het populatiebeheer voort te zetten worden vermeld.
- h) Schadebestrijding met het geweer of jachtvogel kan slechts worden toegestaan wanneer men toestemming heeft voor een gebied dat voldoet aan de krachtens artikel 49 aan een jachtveld gestelde eisen. Een jachtveld waarop het genot van de jacht met gebruikmaking van een geweer mag worden uitgeoefend, heeft een aaneengesloten oppervlakte van ten minste 40 hectare per jachthouder waarop deze als zodanig bevoegd is te jagen en bovendien moeten de afmetingen van een jachtveld als bedoeld in het eerste lid, zodanig zijn dat daarin een cirkel met een straal van ten minste 150 meter kan worden beschreven. De Houtribdijk voldoet niet aan deze eis. Alleen andere middelen dan het geweer zijn dan toegestaan. De provincie kan de dijkbeheerder (medewerkers van Rijkswaterstaat) aanwijzen als personen die de konijnenstand op de Houtribdijk en bijbehorende waterstaatsterreinen mogen beperken onder de voorwaarde dat de uitvoerder beschikt over een jachttak. Dit recht is echter niet overdraagbaar. Rijkswaterstaat kan dus niet aan derden opdracht geven de konijnen te bestrijden. Bij de overige dijken kan i.h.a. een bejaagbaar veld gevormd worden door verhuur van het jachtrecht in combinatie met aangrenzende gronden. Door middel van reguliere bejaging tijdens het jachtseizoen kan de konijnenstand zodanig worden beperkt dat de dijken geen gevaar lopen. 16b) In gevallen dat de dijk niet bij een bejaagbaar veld kan worden gevoegd zullen GS zo nodig op basis van art. 67 personen aanwijzen om de konijnenstand te beperken. De fret is een aangewezen middel voor beheer en bestrijding van schade. In beginsel wordt toestemming verleend voor de aangevraagde middelen, mits wettelijk toegestaan, tenzij er zwaarwegende argumenten zijn om voor een ander middel te kiezen.

In de nota zal extra aandacht besteed worden aan schadebestrijding op kleinere terreinen. De minister is bevoegd bestrijding met geweer toe te staan in een gebied dat niet voldoet aan de eisen van een jachtveld. (art.75)

- i) Hoek: Deze soorten staan niet op de provinciale aanwijzingslijst. Voor de houtduif geldt een landelijke vrijstelling zodat houtduiven op schadepercelen bestreden kunnen worden. Voor vos en holenduif is afschot alleen mogelijk op grond van een ontheffing. Overigens valt zeer te betwijfelen of door afschot de houtduivenstand zodanig beperkt kan worden dat dit een merkbaar effect op landbouwschade heeft, gelet op de grote aantallen houtduiven. Afschot van enkele dieren op schadegevoelige percelen heeft met een geringere inspanning een groter effect.

Onbeschermde dieren

- j) Het waterschap wordt geraadpleegd m.b.t. de middelen die bij de bestrijding van muskusrat en beverrat mogen worden gebruikt.
- k) Dierenbescherming, Het Flevo-landschap: het beleid t.a.v. onbeschermden dieren zal worden verduidelijkt, waarbij de aanvulling van Het Flevo-landschap (grotendeels) wordt overgenomen. Afgezien van de vraag of het hier om gehouden dieren gaat (zie f) is art. 67 juist gericht op het beheer van populaties waarvoor een planmatig beheer gevoerd kan worden, zoals hoefdieren.
- l) Duke v.o.f. : De beleidsregel inzake niet beschermden soorten zal geherformuleerd worden. Essentie is dat grondgebruiker niet beschermden soorten mag (laten) bestrijden, maar dat de provincie geen bestrijding laat uitvoeren tegen de wens van de grondgebruiker in met uitzondering van de bestrijding van muskusrat en beverrat. Het jachtrecht heeft alleen betrekking op wildsoorten en niet op niet beschermden soorten. Uiteraard is het wel mogelijk om bij het aangaan van een jachthuurovereenkomst ook meteen de grondgebruiker toestemming te laten verlenen voor het bestrijden van niet beschermden soorten.
- m) Flevo-landschap: de door Het Flevo-landschap genoemde soorten zijn weliswaar onbeschermd, maar staan niet op de provinciale aanwijzingslijst. De grondgebruiker mag deze dieren doden en toestemming verlenen aan bijv. een jachtaktehouder om deze dieren op zijn gronden te doden. Bij gebruik van geweer moet het gebied waarvoor de toestemming geldt weer voldoen aan de afmetingen van een jachtveld. De provincie kan deze soorten niet zonder toestemming van de grondgebruiker laten bestrijden. Hoewel bewust onderscheid was gemaakt tussen jachthouders en jachtaktehouders komt dit bij nader inzien de duidelijkheid niet ten goede. De provincie zal jachtaktehouders aanwijzen en eventueel grondgebruikers i.p.v. jachthouders.
Op grond van de wet wordt de jacht ook niet geopend in wetlands op grond van de Ramsar-conventie. Omdat wetlands in Flevoland ook de status Speciale beschermingszone hebben is dit in de voetnoot niet apart vermeld. Dit zal worden aangepast.
- n) Het Flevo-landschap, Landschapsbeheer: Het bestrijden van muskusratten met uitsluitend levend vangende vangkooien in de hele provincie vormt een te grote beperking voor een efficiënte uitvoering van de bestrijding. De provincie ziet meer heil in een goede informatie-uitwisseling en afstemming tussen terreinbeheerders, Landschapsbeheer Flevoland en de muskusrattenbestrijding.

Conclusie

De bedenkingen onder c, d, e, f, i, j, en n leiden niet tot aanpassing van de ontwerpnota.

De bedenking onder a, g, h, k, l, en m leiden tot een correctie of verduidelijking van §5.4.

De bedenking onder b leidt tot een aanpassing van de bijlagennota. Op grond van de bedenking onder a zal Provinciale staten worden voorgesteld de meldingsplicht voor muskusrat en beverrat die in de ontwerpverordening was opgenomen te laten vervallen. De bedenking onder d leidt tot een aanpassing van de beleidsregel inzake Rode lijstsoorten in §5.5.1.4.

Het gebruik van geweer en kunstlicht kan niet worden toegestaan op terreinen kleiner dan 40ha. In de toe te voegen paragraaf over ministeriële taken en bevoegdheden zal de schadeproblematiek op terreinen kleiner dan 40 ha worden genoemd. Jachthouders zullen als categorie aan te wijzen personen worden geschrapt.

3.5. ONTHEFFINGEN

Bebouwde kom

- a) Gemeente Almere vraagt wat bedoeld wordt met de opmerking dat in geval van schade binnen de bebouwde kom de gemeente het eerste aanspreekpunt is en wie dat is voor stedelijke ontwikkelingsgebieden, recreatieterreinen e.d.
- b) Gemeente Lelystad verzoekt de provincie om een minder formele en terughoudende opstelling bij ontheffingaanvragen dan bij vergunningaanvragen onder de Jachtwet. De gemeente vraagt, zolang er geen faunabeheereenheid is, niet alleen ontheffingen te verlenen aan de Stichting Faunabeheer Flevoland maar ook aan bijv. gemeenten. Gemeenten die niet zijn aangesloten bij de Stichting Faunabeheer Flevoland dienen, gezien hun functie als aanspreekpunt, een ontheffing ten behoeve van schadebestrijding aan te kunnen vragen. Duke v.o.f. merkt op dat de provincie voor bestrijding binnen de

bebouwde kom de gemeente als eerste aanspreekpunt aanwijst, maar dat in bijv. de gemeentegids van Lelystad staat dat de gemeente geen plaagdierbestrijding verzorgt.

- c) Duke v.o.f. verzoekt om in de nota de mogelijkheid op te nemen dat aan gespecialiseerde faunabeheerbedrijven op voorhand voor 5 jaar ontheffing wordt verleend om in geval van schade of overlast in de bebouwde kom, gebouwen of voedingsmiddelen verwerkende bedrijven snel te kunnen optreden bijv. direct nadat telefonisch gemeld is dat van de ontheffing gebruik gemaakt gaat worden. Deze mogelijkheid zou ook moeten gelden voor blauwe reiger, scholekster, aalscholver, zilvermeeuw, mantelmeeuw, kokmeeuw en stormmeeuw. Duke v.o.f. vraagt of voor de bestrijding van konijnen in de bebouwde kom een buks is toegestaan.

Criteria

- d) Vogelbescherming vindt dat niet op voorhand ontheffing verleend kan worden voor soorten waarvan het schadebeeld nog niet bekend is en stemt in met de criteria verwoord in de beleidsregel op pag. 30 van de nota:
- (GS zal ter voorkoming of beperking van landbouwschade op voorhand ontheffingen krachtens artikel 68 verlenen voor het doden van dieren behorende tot een soort die in twee van de drie voorafgaande jaren in Flevoland meer dan € 4.500,- (f. 9.916,-) schade heeft veroorzaakt; of
 - waarvoor in twee van de drie voorafgaande jaren in Flevoland tenminste 5 incidentele ontheffingen zijn verleend.
Een dergelijke ontheffing zal worden verleend voor een periode van 5 jaar .
Een ontheffing voor het doden van overwinterende ganzen kan alleen worden verleend als in voldoende opvanggebieden is voorzien. GS verleent geen incidentele ontheffing voor het doden van beschermde inheemse dieren als de schade naar verwachting niet meer dan 10% van het gewassaldo zal bedragen of € 115,-/ha per geval (± f. 250,-) niet zal overschrijden. Een incidentele ontheffing wordt verleend voor maximaal 2 jaar.)
- Ook de Milieufederatie Flevoland onderschrijft deze criteria.
- e) Faunabescherming vindt het op voorhand verlenen van een ontheffing wanneer daarmee meerdere in de wet genoemde belangen zijn gediend in strijd met de wet. Elk afzonderlijk belang moet zodanig geschaad worden dat dit op zichzelf een ontheffing rechtvaardigt.

Middelen

- f) Faunabescherming merkt op dat de provincie in de nota niet aangeeft welke middelen bij ontheffing zullen worden toegestaan en is van mening dat nooit toestemming zou moeten worden gegeven voor het gebruik van kunstlicht, kastvallen, kraaienvangkooien, klemmen en roofvogels. Dierenbescherming is van mening dat de provincie te weinig rekening houdt met de dier(on)vriendelijkheid van een aantal in te zetten middelen zoals aardhonden, fretten, vangkooien, kastvallen, lokvogels, kunstlicht en klemmen. In de nota worden een aantal middelen genoemd die niet zijn toegestaan.
- g) De valkeniersvereniging het Vluchtbedrijf merkt op dat de Flora & faunawet beoogt jacht m.b.v. jachtvogels (de valkerij), te laten voortbestaan. Jachtvogels kunnen in principe ook goed gebruikt worden om schadelijke vogelsoorten te verjagen. Bij het opstellen van de uitvoeringsregels is echter onvoldoende rekening gehouden met de specifieke eisen die deze jachtvorm stelt. Essentieel is dat alleen met jachtvogels gejaagd of verjaagd kan worden als de vogels in jachtconditie zijn. Dit gebeurde door de vogels op kraaiachtigen –die onder de Jachtwet onbeschermd waren- te trainen. Verzocht wordt d.m.v. een vrijstelling of ontheffing dit weer mogelijk te maken. Als dit niet kan betekent dit het einde voor de valkerij in Flevoland.

Kosten

- h) De heer Kuiken merkt op dat door alleen ontheffing te verlenen aan de jachtopzichters van de stichting Faunabeheer Flevoland zonder daar een kostenvergoeding tegenover te stellen, de provincie er klaarblijkelijk vanuit gaat dat deze kosten gedragen worden door de jachthouders. Hij verzoekt meer rekening te houden met toekomstige ontwikkelingen. Voor de bestrijding van wildschade buiten het jachtseizoen zou een ontheffing niet aan de jachtopzichter maar primair aan de jachthouder moeten

worden verleend. Tenslotte doet de heer Kuiken een dringend beroep op het college om op gronden buiten de bebouwde kom die niet met het geweer bejaagbaar zijn schadebestrijding mogelijk te maken.

Overige

- i) De heer Hoek stelt dat de provincie in gebreke is gebleven door geen informatie te verzamelen over schade door voorheen onbeschermden soorten. De Flora & faunawet is 3 jaar geleden door het parlement aangenomen, dus kon de provincie dit probleem voorzien.
- j) NOJG spreekt haar zorg uit over de tijd die verstrijkt tussen aanvraag en het van kracht worden van een ontheffing, waardoor al aanzienlijke schade kan zijn opgetreden.

Antwoord

- a) Zie 1a). Bij schadebestrijding wordt een voorbehoud gemaakt voor o.a. bebouwde kommen en begraafplaatsen. Voor bestrijding van schade op begraafplaatsen kan alleen de minister ontheffing verlenen. Sportvelden en industrieterreinen worden in het besluit beheer en schadebestrijding apart genoemd voor de bestrijding van konijnen en vossen. Voor deze terreinen moet een initiatief om schade te bestrijden door de gemeente worden ondersteund. Dit betekent dat het schadeprobleem ook in eerste instantie bij de gemeente moet worden voorgelegd. De gemeente toetst bijv. aan haar eigen (fauna)beleid of een ontheffing moet worden aangevraagd. Voor andere terreinen is de faunabeheereenheid het eerste aanspreekpunt.
- b) De formele en terughoudende opstelling bij vergunningaanvragen op grond van de Jachtwet volgde rechtstreeks uit een schriftelijk verzoek daartoe van de minister van LNV. Deze brief was een reactie op een groot aantal door het ministerie verloren rechtszaken. In deze nota worden de beleidsuitgangspunten voor het verlenen van ontheffingen beschreven, waarbij ook de rechtsgelijkheid in het oog gehouden moet worden. T.o.v. de ontwerpnota is sprake van een versoepeling doordat voor meer soorten op voorhand een ontheffing verleend kan worden. Voor gevallen waarvoor de gemeente als aanspreekpunt fungeert (zie a) kan ook aan anderen dan St. Faunabeheer Flevoland een ontheffing worden verleend. De gemeente zal worden gevraagd wel als meldpunt te willen fungeren.
- c) Duke v.o.f.: De provincie vindt het noodzakelijk een bedreiging van volksgezondheid en openbare veiligheid ernstige overlast in stedelijk gebied te voorkomen. GS zal onderzoeken of ook in het geval van ernstige overlast in stedelijk gebied, na een onderbouwd verzoek van een gemeente, ontheffing kan worden verleend voor het verjagen van spreeuwen, kauwtjes, zwarte kraaien, roeken en verwilderde duiven. (3.2 b) Indien dit niet mogelijk is kan alleen de minister hiervoor ontheffing verlenen.
- d) Vogelbescherming: de provincie vindt het niet acceptabel proefondervindelijk de schadeomvang te bepalen ten koste van de boeren. Sinds de inwerkingtreding van de Flora & faunawet is gebleken dat ontheffingen die pas worden aangevraagd en verleend nadat schadeveroorzakende dieren op een perceel zijn gesignaleerd te laat van kracht zijn om schade nog te kunnen voorkomen. Daarom zal de bedoelde beleidsregel worden aangepast zodat meer ontheffingen op voorhand verleend kunnen worden.
- e) Art. 67 van de wet voorziet in het verminderen van de aantallen van aangewezen diersoorten met het oog op verschillende belangen. Voor soorten die niet op de aanwijzingslijst staan is de opmerking van Faunabescherming terecht. De betreffende beleidsregel zal worden geschrapt.
- f) Faunabescherming: In de nota wordt verwezen naar het Besluit Beheer en schadebestrijding waarin de middelen worden genoemd waarmee dieren mogen worden gevangen of gedood. Voor de in dit besluit genoemde middelen heeft al een afweging plaatsgevonden tussen doelmatigheid en de kans op onnodig dierenleed. Gelet op het feit dat een ontheffing verleend wordt vanuit de noodzaak een bepaald schadeprobleem op te lossen ligt het in de rede daar de meest effectieve methode voor te kiezen. GS sluiten dan ook geen toegelaten middelen op voorhand uit. Omdat bepaalde middelen toepasbaar zijn voor bepaalde diersoorten worden in de bijlagennota per soort de toegestane middelen genoemd. Enkele van de genoemde middelen zijn niet langer toegestaan en in de bijlagennota geschrapt.

- g) Indien de door GS voorgestelde vrijstelling voor het doden van zwarte kraaien en kauwen door provinciale staten wordt vastgesteld biedt dit ook mogelijkheden voor de valkerij.(3.2 a) Daarnaast kunnen de vogels ingezet worden bij het verjagen van vogelsoorten, waarvoor een vrijstelling om te verjagen is verleend. Bij het verjagen kan soms onbedoeld een dier ten prooi vallen aan de jachtvogel. Indien noodzakelijk zal aanvullend een ontheffing worden verleend om hierin te voorzien. De provincie is bereid in ontheffingen jachtvogels als middel toe te staan voor die soorten waarvoor dit effectief is. De vereniging zal echter zelf voor toestemming van de grondgebruiker(s) of een samenwerkingsafpraak met de faunabeheereenheid moeten zorgen.
- h) De heer Kuiken: De provincie gaat er niet zonder meer vanuit dat schadebestrijding door de jachthouders wordt bekostigd. Maar als overbruggingsmaatregel is voor voortzetting van de tot nu toe gevolgde werkwijze gekozen. Er is overleg gaande inzake de oprichting van een faunabeheereenheid, dat naar verwachting binnenkort succesvol kan worden afgerond. Overigens volgt uit de opmerking van de heer Kuiken impliciet dat de provincie in het algemeen verantwoordelijk zou zijn voor het voorkomen of beperken van landbouwschade. Dit is een misvatting. Op grond van de Flora & faunawet ligt deze verantwoordelijkheid primair bij de grondgebruiker. Deze moet in eerste instantie schade zien te voorkomen en kan, wanneer dit redelijkerwijs niet mogelijk is, een beroep doen op een faunabeheereenheid. Formeel is er ook geen beletsel voor de stichting Faunabeheer Flevoland om de kosten door te berekenen aan de boeren. Voor het bestrijden van wildschade buiten het jachtseizoen wordt ontheffing verleend aan de faunabeheereenheid. Voor terreinen buiten de bebouwde kom, die vanwege de afmetingen niet met het geweer bejaagbaar zijn, kunnen GS alleen ontheffing verlenen voor het gebruik van andere aangewezen middelen. Voor het gebruik van geweer moet ontheffing gevraagd worden bij de minister.
- i) Zoals uiteengezet onder h) ligt de verantwoordelijkheid en de bewijslast bij de grondgebruiker. De heer Hoek gaat bovendien voorbij aan het feit dat regels ten aanzien van schadebestrijding voor een belangrijk deel pas zijn uitgewerkt in zogenaamde Algemene maatregelen van bestuur, nadat de wet was aangenomen.
- j) NOJG: de provincie deelt deze zorg en de nota zal daarom zo worden gewijzigd dat voor soorten die voorgaande jaren belangrijke schade hebben veroorzaakt op voorhand een ontheffing kan worden verleend.

Conclusie

De bedenkingen onder a, b, h en i leiden niet tot aanpassing van de nota. Op grond van de bedenking onder c zal in §5.5.1.5 worden vermeld dat 'overlast' geen grond is op basis waarvan de provincie ontheffing kan verlenen. De bedenking onder d vormt zelf geen aanleiding tot wijziging, maar de beleidsregel die door Vogelbescherming wordt onderschreven wordt op grond van andere bedenkingen gewijzigd. Op grond van de bedenking onder e zal de beleidsregel dat op voorhand ontheffing wordt verleend, wanneer meerdere belangen in het geding zijn, worden geschrapt. N.a.v. de bedenking onder f worden enkele niet langer toegestane middelen uit de bijlagennota geschrapt. In §5.4 zal jachtaktehouders ook het gebruik van jachtvogels worden toegestaan. De bedenking onder j vormt een belangrijke aanleiding om in §5.5.1.3 de voorwaarden voor ontheffingen te wijzigen.

3.5.1. Volksgezondheid en openbare veiligheid

Openbare veiligheid

- a) Het waterschap Zuiderzeeland wijst op de noodzaak in voorkomende gevallen vossen die een hol in een dijk graven te kunnen verjagen.
- b) Volgens de Faunabescherming werkt een ontheffing met het oog op de verkeersveiligheid eerder contraproductief dan dat deze bijdraagt aan de verkeersveiligheid. De Faunabescherming wijst op alternatieve maatregelen om aanrijdingen met hoefdieren te voorkomen zoals waarschuwings-borden, afrasteringen en het verlagen van de toegestane snelheid. Het Flevo-landschap mist bij het aspect

verkeersveiligheid de aanwezigheid van herten op of langs spoorbanen.

Volksgezondheid

- c) De Faunabescherming vindt dat de provincie moet definiëren wat onder volksgezondheid of openbare veiligheid wordt verstaan. Verder vindt zij dat dieren in bijv. waterwinningsinstallaties niet altijd een bedreiging voor de volksgezondheid vormen.
- d) Het Flevo-landschap vindt dat de provincie jaarlijks moet (laten) onderzoeken in hoeverre vossen besmet zijn met de vossenlintworm. Ook de heer Kuiken wijst op het risico van de vossenlintworm.
- e) Duke v.o.f. wijst op de eisen die de Keuringsdienst van Waren stelt aan voedingsmiddelen verwerkende bedrijven en hun toeleveranciers (HACCP-normering) en verzoekt voor dergelijke gevallen op voorhand een ontheffing te verlenen.

Antwoord

- a) Waterschap Zuiderzeeland: Deze noodzaak moet in het Faunabeheerplan aan de orde komen. De provincie zal op basis van het faunabeheerplan een ontheffing verlenen.
- b) Zie SLGe) en 3.3f) Afschot van reeën draagt bij aan de verkeersveiligheid. Andere maatregelen worden ook getroffen, maar op basis van kosteneffectiviteit. Het verlagen van de snelheidslimiet op doorgaande wegen wordt niet overwogen.
Het risico dat herten op of direct langs een spoorbaan kunnen komen moet beperkt worden door trajecten waar dit gevaar bestaat af te schermen. Vanwege dit soort aspecten is een uitbreiding van het leefgebied op korte termijn volgens GS niet mogelijk. Mochten zich desondanks herten op een spoorbaan bevinden dan is ingrijpen met het oog op de verkeersveiligheid mogelijk. Bij acuut gevaar voor volksgezondheid of openbare veiligheid, wachten GS het advies van het Faunafonds en publicatie niet af, maar laten zij direct maatregelen nemen.
- c) Faunabescherming: GS bepaalt in voorkomende gevallen of er naar haar mening sprake is van onacceptabele risico's voor personen. De ontwerp-nota is op dit punt duidelijk.
- d) De provincie heeft de GGD advies gevraagd ten aanzien van het risico dat mensen via vossen besmet worden met de vossenlintworm. De GGD heeft aangegeven dat tot nu toe de vossenlintworm alleen in Groningen en Limburg bij vossen is aangetroffen. Besmetting vindt plaats door direct contact met vossen of de uitwerpselen van vossen. Wanneer de gebruikelijke hygiëne in acht wordt genomen vormt de vossenlintworm geen gevaar voor de volksgezondheid. Monitoring van de gezondheidstoestand van vossen in Flevoland is op dit moment niet noodzakelijk.
- e) Voor wat betreft de voedingsmiddelenindustrie gelden strikte regels (HACCP) ten aanzien van hygiëne. Sinds enige jaren zijn bedrijven verplicht een voedselveiligheidsplan in gebruik te hebben. Volgens de Warenwetregeling Hygiëne van levensmiddelen zijn bedrijven verplicht hun productiewijze dusdanig onder controle te hebben dat de veiligheid van de producten gewaarborgd is. Dit systeem dient te zijn gebaseerd op de beginselen van [Hazard Analysis Critical Control Points \(HACCP\)](#). Deze regels staan de aanwezigheid van dieren in ruimten waar onverpakte levensmiddelen worden verwerkt niet toe. Indien de aanwezigheid van dieren in strijd is met wettelijke hygiënevoorschriften en er geen redelijk alternatief is om de dieren buiten de betreffende ruimten te houden, is dit een grond voor een ontheffing.

Conclusie

De bedenkingen onder a, b, c en d leiden niet tot aanpassing van de nota. Wel zal in de bijlagennota bij de vos graverij in waterkeringen apart worden vermeld. Op grond van bedenking e zal in §5.5.1.1. vermeld worden dat een ontheffing wordt verleend, wanneer er geen redelijk alternatief is om aan wettelijke eisen inzake voedselveiligheid te voldoen.

3.5.2. Landbouwschade

Visserij

- a) De gemeente Urk verzoekt om met de provincies Noord-Holland en Friesland maatregelen te treffen om schade door aalscholvers aan de visstand in het IJsselmeer aanzienlijk te verminderen.

Criteria

- b) De Faunabescherming vindt dat als criterium voor belangrijke schade 10% van de opbrengst zou moeten worden aangehouden. De Faunabescherming en KNNV Lelystad vinden de criteria voor ontheffingen op voorhand te ruim.
(GS zal ter voorkoming of beperking van landbouwschade op voorhand ontheffingen krachtens artikel 68 verlenen voor het doden van dieren behorende tot een soort
- die in twee van de drie voorafgaande jaren in Flevoland meer dan € 4.500,- (f. 9.916,-) schade heeft veroorzaakt; of
- waarvoor in twee van de drie voorafgaande jaren in Flevoland tenminste 5 incidentele ontheffingen zijn verleend.)
Faunabescherming veronderstelt dat hiermee voor vrijwel alle diersoorten die in het verleden schade hebben veroorzaakt op voorhand ontheffing kan worden verleend. Tevens is de Faunabescherming van mening dat de kosten van preventieve maatregelen moeten worden afgezet tegen de levensduur ervan.
- c) KNNV Lelystad vindt dat niet op voorhand ontheffingen moeten worden verleend, maar ieder geval apart moet worden beoordeeld en snel moet worden afgehandeld. KNNV Lelystad is tegen het verlenen van ontheffing voor afschot van wilde eenden voor 15 augustus. Afschot van overzomerende grauwe ganzen zou moeten worden voorkomen door in de nabijheid van de broedgebieden geen kwetsbare gewassen te verbouwen.
- d) Het Flevo-landschap verzoekt het normale uitvalpercentage van lammeren te benoemen en plaatst vraagtekens bij de genoemde drempelbedragen voor ontheffingverlening. Ook wordt gevraagd naar de bedoeling van de passage over agrarisch natuurbeheer.

Kosten

- e) NLTO, NOJG, de heren Anonymus, Kuiken en Bosker (BV ERF) vinden de kosten die voor rekening van de agrarische sector komen (preventie en feitelijke schade onder het drempelbedrag) te hoog in verhouding tot de netto-opbrengst van de gewassen. De heer Bosker merkt daarbij op dat niet duidelijk is van welk saldo wordt uitgegaan (per eenheid eigen mechanisatie of per eenheid loonwerk). Los daarvan zit in het saldo geen vergoeding voor eigen arbeid en andere vaste kosten. De gehanteerde drempel kan daardoor in bepaalde gevallen hoger uitvallen dan het nettorendement van de teelt. De NLTO verwijst naar het Besluit Faunafonds op grond waarvan de grondgebruiker twee preventieve maatregelen dient te nemen i.p.v. een investering van 10% van het gewassaldo. Volgens de NLTO moet voor een ontheffing per schadegeval het drempelbedrag overschreden (dreigen) te worden en in twee van de drie voorgaande jaren meer dan € 4500,- schade in Flevoland zijn opgetreden. In gebieden met grote kavels –zoals Flevoland- moeten daardoor hoge schades worden geaccepteerd. Flevo-landschap merkt op dat op kleine percelen eerder een ontheffing kan worden verleend dan op grotere. NLTO vindt meer dan €100,- per geval belangrijke schade.
- f) Landschapsbeheer Flevoland en Duke v.o.f. vragen hoe wordt bepaald welke schade er kan ontstaan.
- g) Ganzengedoooggebieden
De heer Kuiken verzoekt ganzengedoooggebieden in Flevoland concreet aan te wijzen en aan te geven hoe dit gefinancierd wordt. Verder verzoeken de heren Kuiken en Hoek schadebestrijding door overwinterende ganzen niet afhankelijk te stellen van de aanwezigheid van opvanggebieden, maar op voorhand ontheffing te verlenen om ganzen die schade veroorzaken te kunnen doden. NLTO wijst er op dat de huidige beheerpakketten (Programma Beheer) onvoldoende financiële mogelijkheden bieden voor ganzenopvang in akkerbouwgebieden en dat de provincie daarom geen prioriteit aan ganzengedoooggebieden moet geven. Overigens vindt NLTO ganzengedoooggebieden voor overzomerende ganzen ongewenst (zie 5.4)
- h) Anonymus wijst op aanzienlijke landbouwschade door kraaiachtigen, waardoor bovendien extra milieuvervuiling ontstaat. Hij noemt als voorbeelden het opnieuw in plastic wikkelen van balen groenvoer die 'lek' gepikt waren door kraaien en schade aan aardappelen door roeken nadat het loof geklapt is i.p.v. chemisch doodgespoten. Bij overwinterende ganzen valt de directe gewasschade vaak wel mee, maar als structuurschade optreedt leidt dit tot vervolgschade die feitelijk ernstiger is.

- i) Volgens de NLTO staat de stelling dat een goede landbouwpraktijk ook ruimte biedt voor wilde planten en dieren op gespannen voet met de doelstelling van de Flora & faunawet.

Antwoord

- a) Het IJsselmeer is aangewezen als Speciale beschermingszone op grond van de Vogelrichtlijn en kwalificeert onder meer vanwege betekenis van het gebied voor de aalscholver. Medegebruik door o.a. de visserij is mogelijk voor zover de situatie voor de vogels er niet door verslechterd. Schade aan eigendom is niet aan de orde, er is hooguit sprake van opbrengstderving. Vermindering van de aantallen aalscholvers t.b.v. de visserij ligt derhalve niet in de rede.
- b) De veronderstelling van de Faunabescherming dat bij een schadedrempel van €€4.500,- voor vrijwel alle diersoorten die in het verleden schade hebben veroorzaakt op voorhand ontheffing kan worden verleend is niet juist. In voorgaande jaren hebben alleen ganzen en hazen de schadedrempel van €4.500,- meer dan eens overschreden. In de praktijk blijkt het verlenen van een ontheffing nadat schade is geconstateerd geen bevredigende oplossing.(3.4 j) De provincie zal de drempel van €€4.500,- daarom laten vervallen en op voorhand ontheffing verlenen voor soorten die in twee van vijf voorgaande jaren belangrijke schade hebben veroorzaakt. De grondgebruiker moet ten minste twee preventieve maatregelen treffen (naast persoonlijk verjagen). De investering moet naar redelijkheid en billijkheid in verhouding staan tot het schaderisico. Daarbij kan de levensduur van de getroffen maatregelen worden betrokken.
- c) KNNV: de wet is gericht op planmatige schadepreventie en –bestrijding en vergroting van de openbaarheid. De daarvoor geldende procedures verdragen zich slecht met ontheffingverlening op ad hoc basis zoals de afgelopen tijd heeft geleerd. Diverse gangbare landbouwgewassen zijn kwetsbaar voor grauwe ganzen. Uitsluiting van deze teelten betekent –mede gelet op het aspect vruchtwisseling– dat in de nabijheid van broedgebieden geen economisch verantwoorde landbouw meer mogelijk is. Dit is in strijd met de functie die aan deze gebieden is toegekend. Bovendien is niet ondenkbaar dat door uitbreiding van de aantallen overzomerende grauwe ganzen een steeds groter landbouwareaal wordt bedreigd.
- d) Flevo-landschap: De provincie rekent een uitval van 5% van het aantal lammeren tot het normale risico. De drempelbedragen voor de ontheffingverlening worden gewijzigd.
- e) NLTO: de drempelbedragen worden aangepast (1c); overigens was de schadedrempel van €€4.500,- alleen bedoeld als criterium voor het al dan niet op voorhand verlenen van ontheffing. Indien niet op voorhand ontheffing is verleend gelden de drempelbedragen €€115,-/ha en €€230,-/ha per teelt. Als voorwaarde zal worden opgenomen dat de grondgebruiker minimaal twee preventieve maatregelen dient te nemen. De verwijzing naar het besluit Faunafonds in deze is niet juist. In de ‘Regeling vaststelling beleidsregels schadevergoeding Faunafonds’ geeft het Faunafonds aan in welke gevallen een belanghebbende recht heeft op een schadevergoeding. In art. 8 staat: “ Het bestuur zal een tegemoetkoming ... slechts verlenen, indien en voor zover naar zijn oordeel de grondgebruiker de schade niet had kunnen voorkomen en beperken door het treffen van maatregelen of inspanningen waartoe hij naar eisen van redelijkheid en billijkheid was gehouden”. In artikel 7 is bepaald dat een tegemoetkoming slechts wordt verleend indien de getaxeerde schade ten minste €115,- bedraagt. Dit impliceert dat een schade van minder dan €115,- geen belangrijke schade is. Een bedrag van €€100,- aan schade kan dus niet als belangrijke schade worden aangemerkt. Tegen de suggestie van de NLTO van een vast bedrag per geval pleit dat op kleine percelen naar verhouding hogere schades moeten worden geaccepteerd.
- f) Dit wordt ingeschat op basis van het gewas, gedrag van de betrokken soort, reeds zichtbare schade en ervaringen uit het verleden.
- g) Kuiken, Hoek en NLTO: GS geeft geen ontheffing op voorhand voor het doden van ganzen in het winterhalfjaar. Ter naleving van internationale afspraken is het beleid om in Nederland overwinterende ganzen op te vangen in ganzengedoooggebieden, ondersteund met miljoenen euro's voor gedeelde inkomsten. Verjaging naar reeds bestaande opvanggebieden verdient de voorkeur maar is moeilijk te realiseren zoals blijkt uit een studie van Alterra (rapp 128, 2000). Het is juist dat Programma Beheer

onvoldoende financiële mogelijkheden biedt voor ganzenopvang in akkerbouwgebieden. De problematiek is hier echter groter dan in graslandgebieden. Een ruimere vergoeding in het kader van programma beheer voor gedooggebieden in akkerbouwstreken en het realiseren van nieuwe opvanggebieden in Flevoland zelf is daarom zeer wenselijk gezien de hoeveelheden ganzen die in Flevoland overwinteren. In overleg met ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij grondgebruikers en Faunabeheereenheid zullen de mogelijkheden hiervoor worden nagegaan. Gedooggebieden op gronden die door ganzen zelf bij voorkeur gebruikt worden zal daarbij richtinggevend zijn. Als er opvanggebieden zijn zal ontheffing worden verleend om door middel van afschot ganzen te verjagen van percelen waar belangrijke schade dreigt. Indien de regeling voor vergoeding van ganzenschade verslechtert zal de provincie bezien onder welke voorwaarden ontheffing wordt verleend voor het bestrijden van grauwe gans, rietgans en kolgans.

- h) De schade aan landbouwplastic is volgens het handboek faunaschade eenvoudig te voorkomen door opgeslagen ruwvoer af te dekken met netten. Het mechanisch en niet chemisch klappen van aardappelbloei is gunstig voor het milieu. Indien dit leidt tot meer belangrijke schade dan kan ontheffingverlening als oplossing worden gezien, omdat de provincie duurzame landbouw wil bevorderen.
Zie g. De ganzen mogen van het perceel worden verjaagd. Als er opvanggebieden zijn kan op percelen die gevoelig zijn voor structuurschade de verjaging extra kracht worden bijgezet d.m.v. enig afschot.
- i) NLTO: Het doel van de Flora & faunawet is volgens LNV het instandhouden van de planten- en diersoorten die in het wild voorkomen. Een tweede doel van de wet is dat alle in het wild levende planten en dieren in principe met rust gelaten worden, niet alleen de zeldzame soorten. Welke planten- en diersoorten beschermd moeten worden staat in de wet. Voor het bereiken van dit doel is het van belang dat ook cultuurlandschappen voldoende kwaliteit hebben om het voortbestaan van de bijbehorende soorten veilig te stellen.

Conclusie

De bedenkingen onder a, c, d, f, g, h en i vormen geen aanleiding tot wijziging van de nota. De bedenking onder b vormt zelf geen aanleiding tot wijziging, maar de genoemde drempels worden op grond van andere bedenkingen gewijzigd. Mede n.a.v. de bedenking onder d en e zal §5.5.1.3 van de ontwerpnota zo worden gewijzigd dat op voorhand voor meer soorten ontheffing kan worden verleend en het treffen van twee preventieve maatregelen voldoende is.

3.4.3. Flora & fauna

- a) In de nota staat een tegenstrijdigheid ter zake van de ontheffing die de provincie kan verlenen voor het doden van bepaalde inheemse diersoorten (beleidsregel 5.5.1.4). Geadviseerd wordt de verschillende beleidslijnen met elkaar in overeenstemming te brengen.
- b) De Faunabescherming stelt dat niet de cultuurvolgers verantwoordelijk zijn voor de achteruitgang van cultuurvlieders², maar de mens en dat diersoorten –mogelijk met uitzondering van eilandsituaties - elkaar nooit zullen uitroeien.
- c) KNNV Lelystad is tegen de introductie van wilde zwijnen in Flevoland vanwege de bedreiging voor andere fauna.
- d) Vos en weidevogels
Volgens het Flevo-landschap leidt de huidige bescherming van de vos tot een afname van de verscheidenheid aan soorten in Flevoland. Hoe denkt de provincie de duurzame instandhouding van bedreigde soorten als moerasvogels, weidevogels, kwartelkoning en grauwe kiekendief veilig te stellen in relatie tot verstoring en predatie door de vos. Vergoedt de provincie straffkortingen die LNV het Flevo-landschap oplegt als het aantal doelsoorten t.g.v. de vos niet wordt gehaald. De slechte broedresultaten van weidevogels zijn volgens KNNV Lelystad niet alleen een gevolg van verstoring door vossen.

² Cultuurvolgers zijn soorten die profiteren van de aanwezigheid van de mens en de manier waarop deze zijn omgeving inricht; cultuurvlieders worden hierdoor juist benadeeld.

Ondanks intensieve bestrijding is de vossenstand de afgelopen jaren niet teruggelopen. KNNV Lelystad pleit er daarom voor alleen ontheffing te verlenen voor het doden van vossen in specifieke situaties. De heer Kuiken, Anonymus, NLTO en NOJG wijzen op de schade die vossen veroorzaken aan weidevogels en rode lijstsoorten en de demotivatatie van weidevogelbeschermers die daaruit voortvloeit. Anonymus noemt naast de vos ook predatoren als kraai, ekster en havik. NLTO bepleit om voor gebieden met vrijwillige weidevogelbescherming op voorhand ontheffing te verlenen voor het doden van vossen.

- e) Flevo-landschap vraagt waarop de oppervlakte-eis van 100ha voor gebieden met weidevogelbescherming is gebaseerd en de afstand van 500 m tot bosgebieden.

Antwoord

- a) Van een echte strijdigheid is geen sprake omdat de beleidsregels altijd binnen de wettelijke randvoorwaarde moeten worden toegepast. GS kan alleen een ontheffing verlenen om een diersoort ten gunste van een andere diersoort te doden wanneer de eerste soort niet en de laatste soort wel bedreigd is. Bovendien moet de maatregel bijdragen aan het behoud van de bedreigde soort.
- b) Het is juist dat de mens de aanleiding vormt. De 'onnatuurlijke' omstandigheden (cultuurlandschap) die de mens creëert bevoordelen de ene soort (cultuurvolger) t.o.v. de andere. Zo kunnen predatoren in het voordeel zijn t.o.v. hun prooidieren in gebieden waar door het beheer natuurlijke dekking ontbreekt.
- c) KNNV: De doelstelling van het provinciale soortenbeleid is een duurzame instandhouding, herstel en ontwikkeling van een zo groot mogelijke verscheidenheid aan in het wild levende plant- en diersoorten als elementen van het ecosysteem (biodiversiteit). De verwachting is dat wilde zwijnen in de grotere gebieden hier een belangrijke bijdrage aan kunnen leveren. De voor- en nadelen moeten nader verkend worden voordat over introductie wordt besloten. In ieder geval staat de inrichting van Flevoland nog geen zwijnen toe.
- d) Het Flevo-landschap, KNNV, Kuiken, Anonymus, NLTO en NOJG: Volgens Landschapsbeheer Flevoland is er geen sprake van demotivatatie onder 'hun' vrijwillige weidevogelbeschermers als gevolg van predatie van nesten door vossen en ander predatoren. Uit gegevens van de vrijwillige weidevogelbescherming blijkt de predatie in Flevoland niet dramatisch hoog. De provincie geeft op voorhand ontheffing voor het bestrijden van vossen, kraaien en eksters wanneer in een faunabeheerplan nut en noodzaak hiervan bijv. ter bescherming van weidevogels aannemelijk wordt gemaakt. De voorwaarde dat het gebied waar weidevogelbescherming plaatsvindt minimaal 100ha groot is en tenminste 500m van bosgebieden afligt komt daarmee te vervallen. Een verlies van meer dan 30% van de kievitlegsels vormt een indicatie voor het begrip belangrijke schade aan de fauna. Tegelijkertijd wordt van terreinbeheerders verwacht dat zij ook door beheer en inrichting van hun (grotere) terreinen bovenmatige predatie voorkomen. De genoemde maatregelen (waterpeil, sloten, dekking) zullen soms toegepast kunnen worden en soms niet. In ieder geval zullen inrichting en beheer van een natuurterrein zo veel mogelijk in overeenstemming moeten zijn met de doelstelling. Als dit niet haalbaar is moet in een enkel geval wellicht de doelstelling van het terrein aangepast worden.
- e) Zie d. Doordat dieren een bepaalde actieradius hebben -die per diersoort verschilt - zit aan faunabeheer een schaalaspect. Om die reden geldt een faunabeheerplan voor minimaal 5.000 ha. Voor weidevogels gaat het om een orde van grootte van 500-1.000 ha. Om niet zo'n zware eis te stellen is een grens van 100ha aangehouden. Tot een paar kilometer afstand van bosgebieden is er sprake van een verhoogd predatierisico. Ook hier is voor een pragmatische grens van 500 m gekozen. Beide randvoorwaarden zijn vervallen. Deze afweging moet in het faunabeheerplan gemaakt worden.

Conclusie

N.a.v. a tekst verduidelijken.

De bedenkingen onder b t/m d vormen geen aanleiding tot wijziging van de ontwerpnota. N.a.v. bedenking d zal de bijlagennota worden aangepast.

3.4.4. Overige belangen

a) Hobbydieren

De gemeente Lelystad verzoekt pragmatisch om te gaan met het vereiste van een deugdelijke afrastering ter bescherming van hobbymatig gehouden dieren tegen de vos. Hetzelfde geldt voor preventieve maatregelen ten aanzien van konijnenschade op sportvelden. Faunabescherming daarentegen vindt dat nooit ontheffing mag worden verleend voor het doden van vossen die een bedreiging vormen voor hobbymatig gehouden dieren. Dierenbescherming vindt dat bij de bestrijding van vossen geen kunstlicht gebruikt moet worden. Zij wijst verder op een met grote meerderheid aangenomen Tweede Kamermotie waarin werd aangedrongen vossen in de kraam- en zoogperiode te ontzien.

b) Vleermuizen

De gemeente mist in de nota een duidelijk beleid t.a.v. ontheffingverlening bij overlast door vleermuizen.

c) Steenmarters

Duke v.o.f. vindt het wegvangen van steenmarters en verderop loslaten geen optie.

d)

Antwoord

- a) Uitgangspunt is dat hobbymatig gehouden dieren door deugdelijke hokken en rasters tegen vossen worden beschermd. Dit geldt evenzeer voor bewoners van de stad als voor bewoners van het buitengebied. Het weren van vossen stelt i.h.a. verdergaande eisen aan een raster dan het binnenhouden van de hobbydieren. Met de beoordeling wordt pragmatisch omgegaan, in die zin dat geroofde dieren niet per definitie betekent dat het raster ondeugdelijk was. Ook een kinderboerderij vormt een bijzonder geval. Wanneer vossen in een bepaald gebied herhaaldelijk hobbydieren roven is dit een reden om ontheffing te verlenen.

Door de publieksfunctie kan moeilijk worden voorkomen dat konijnen via de toegang sportvelden bereiken. Waar sportvelden aan terreinen grenzen die aantrekkelijk zijn voor konijnen wordt wel een afrastering verlangd. Een konijnenwerend elektrisch draadraster kost € €1,50 tot €€2,00 per meter. Als ontheffing voor het doden van dieren wordt verleend mag de uitvoerder de meest effectieve methode kiezen. 3.4.f) Schade door vossen treedt met name op in de zoogtijd. Daarom worden ontheffingen voor deze periode niet uitgesloten. Het beheer van vossen op grond van een faunabeheerplan zal zich moeten concentreren in de herfst en winterperiode en de periode maart tot en met juni zo veel mogelijk moeten ontzien. T.a.v. de Tweede Kamermotie kan slechts worden opgemerkt dat het rijksbeleid op dit punt weinig consistent lijkt, omdat zich op dit moment een kamermeerderheid lijkt af te tekenen voor een motie die ruime bestrijding van de vos beoogt. Afgezien daarvan zijn moties niet doorslaggevend, maar de van kracht zijnde wetgeving.

- b) De nota zal worden aangevuld met enige richtlijnen m.b.t. vleermuisoverlast. De wet kent echter geen aparte ontheffingsgrondslag voor vleermuizen zoals bijv. voor steenmarters. De provincie kan slechts ontheffing verlenen wanneer de in art. 68 genoemde belangen in het geding zijn en overlast hoort daar niet bij. Op website <http://www.minlnv.nl/thema/dier/vleermuis/> van het ministerie is informatie over vleermuizen (en steenmarters) te vinden.
- c) De steenmarter is een soort die vanuit het zuidoosten oprukt in noordelijke en westelijke richting. Tot op heden levert de soort in Flevoland nog geen problemen op, maar die worden met enkele jaren wel verwacht. Door voorlichting kan een aantal probleemgevallen worden opgelost (onbekend maakt onbemind). Een iets verdergaande oplossing is het afsluiten van openingen waardoor steenmarters gebouwen binnendringen. Slechts in uitzonderlijke situaties kan wegvangen een optie zijn.

Conclusie

De bedenking onder b geeft aanleiding in §5.5.1.5 enige aanvullende informatie op te nemen met betrekking tot overlast door vleermuizen en steenmarters.

4. FAUNABEHEERENHEID

- a) Vogelbescherming wil dat ontheffingen aan jachtopzichters van Stichting Faunabeheer Flevoland slechts worden verleend zolang er geen Faunabeheereenheid is. KNNV Lelystad zou het betreuren als de Stichting Faunabeheer Flevoland wordt erkend als faunabeheereenheid, omdat hierin geen vertegenwoordigers van terreinbeherende instanties zijn opgenomen.
- b) KNJV en NLTO delen de mening dat één faunabeheereenheid voor Flevoland de voorkeur verdient, maar missen de financiële onderbouwing van het faunabeleid. KNJV, NLTO en de heer Hoek zijn van mening dat de Jachtwet voldeed en dat de financiële consequenties van de maatschappelijk gewenste Flora & faunawet dan ook maatschappelijk, door de overheid moeten worden gedragen. De provincie wordt verzocht een structurele financiering van de faunabeheereenheid te bevorderen. Ook Vogelbescherming, de heer Kuiken en de heer Hoek vragen om een actieve rol van de provincie en ondersteuning bij de oprichting van een faunabeheereenheid.

Antwoord

- a) De provincie hecht er belang aan dat binnen een faunabeheereenheid ook terreinbeherende organisaties en gemeenten zijn vertegenwoordigd. Naar het zich laat aanzien zullen deze organisaties in het bestuur van de faunabeheereenheid zijn vertegenwoordigd en zal de Stichting Faunabeheer Flevoland voor de uitvoering zorgen.
- b) Het is niet ongebruikelijk dat veranderde wetgeving financiële gevolgen heeft voor bepaalde bevolkingsgroepen. De provincie wil een financiële bijdrage aan een faunabeheereenheid alleen overwegen indien de andere belanghebbende partijen ook financieel bijdragen. Op moment van dit schrijven zijn er ontwikkelingen gaande die de verwachting rechtvaardigen dat er begin 2003 in Flevoland een faunabeheereenheid is.

Conclusie

De bedenkingen geven geen aanleiding tot wijziging van de ontwerpnota.

5. FAUNABEHEERPLAN

- a) **Inspraak**
Vogelbescherming en Dierenbescherming willen kunnen inspreken op het Faunabeheerplan. Dierenbescherming vindt dat een faunabeheerplan niet langer dan 2 jaar zou moeten gelden. Het bevreemdt Vogelbescherming dat voor een aantal soorten dat jaarlijks schade aanrichten, zoals kraaiachtigen, zwanen, mussen en holenduif geen faunabeheerplan wordt gevraagd. Duke v.o.f. vindt dat ook voor het bestrijden van deze soorten in de bebouwde kom of bij voedingsmiddelen verwerkende bedrijven geen faunabeheerplan gevraagd zou moeten worden.
- b) De Faunabescherming vraagt zich af waarom geen faunabeheerplan wordt gevraagd voor een ontheffing voor trekkende diersoorten en welke eisen de provincie dan wel stelt aan een ontheffingsaanvraag. Zij verzoekt verder de goedgekeurde faunabeheerplannen niet alleen op het provinciehuis ter inzage te leggen, maar ook op de internetsite te plaatsen.
- c) KNNV vraagt naar de procedure voor goedkeuring van een faunabeheerplan.
- d) KNNV en de heer Hoek vragen om een rapportage over het gebruik van ontheffingen.
- e) De heer Bosker (BV ERF) merkt op dat het faunabeheerplan bepalend is voor de feitelijke doorwerking van de nota op het niveau van individuele bedrijven. Omdat deze gevolgen nog niet duidelijk zijn kan hij niet instemmen met de nota. Tevens tekent hij bezwaar aan tegen het bestaande beheerplan overzomerende ganzen.

Antwoord

- a) Een Faunabeheerplan wordt opgesteld door of in opdracht van een faunabeheereenheid. De wet voorziet in goedkeuring van het plan door GS en bekendmaking. De wet voorziet niet in inspraak op het plan omdat de kaders al in de wet en het provinciale beleid zijn gesteld. Gelet op de eisen die aan een

faunabeheerplan worden gesteld is het opstellen van een dergelijk plan kostbaar. Bovendien zijn er jaarlijkse fluctuaties bijv. als gevolg van weersomstandigheden, waardoor het niet zinvol is het plan al na 1 of 2 jaar te evalueren. Het is dan ook terecht dat het plan voor een langere periode geldt. In het plan zelf kan worden aangegeven hoe met wijzigende omstandigheden wordt omgegaan.

Voor een aantal soorten wordt geen faunabeheerplan geëist omdat er vanuit is gegaan dat slechts ontheffing verleend wordt voor afschot op schadepercelen in aanvulling op overige verjagingmethoden. Er is dus geen sprake van een duurzaam beheer van de populatie en een gewenste stand ervan. Bovendien is de stand van bijv. zwanen en holenduiven lastig te bepalen omdat een wisselend deel afkomstig is van buiten het werkgebied. Formeel gezien kan de provincie alleen bepalen of er wel of geen faunabeheerplan wordt verlangd. Een faunabeheerplan moet de in de wet genoemde gegevens bevatten. De provincie geeft er de voorkeur aan het beheer van bovengenoemde soorten wel in het faunabeheerplan te beschrijven, met dien verstande dat bepaalde gegevens achterwege kunnen blijven. De nota zal in deze zin worden aangepast. Voor schadeproblematiek met een sterk lokaal karakter, zoals dieren in gebouwen, wordt geen faunabeheerplan verlangd. Het faunabeheerplan is openbaar en kan op de website worden geplaatst. Of dit gebeurt, is afhankelijk van het beleid dat voor het beheer van de provinciale website wordt geformuleerd.

- b) Zie ook bovenstaand antwoord. Voor trekkende wildsoorten kan niet aan alle eisen worden voldaan die aan een faunabeheerplan worden gesteld. Er kan geen duurzaam beheer worden gevoerd door de wisselende aantallen en perioden dat de dieren in het werkgebied aanwezig zijn.
- c) Het faunabeheerplan wordt voor goedkeuring toegestuurd aan GS. Het plan wordt ambtelijk getoetst aan de eisen gesteld in artikel 10 van het Besluit Faunabeheer en aan de beleidsregels uit de nota Flora & Fauna Flevoland. Het faunabeheerplan wordt conform artikel 30 van de wet voor advies voorgelegd aan het Faunafonds. GS beslist over het plan en legt dit op het provinciehuis ter inzage.
- d) De heer Bosker: het beheerplan overzomerende ganzen zal worden vervangen door een faunabeheerplan. Tegen het beheerplan overzomerende ganzen kan geen bezwaar worden ingediend, wel tegen een beslissing om een gevraagde ontheffing te weigeren.

Conclusie

In §5.7 zal worden aangegeven welke informatie wordt gevraagd in die gevallen dat geen (volledig) faunabeheerplan wordt verlangd.

6. OVERZICHT STATUS DIERSOORTEN (5.8)

- a) Flevo-landschap wijst op een aantal inconsequenties tussen de tekst en de tabel.

Antwoord

- a) De nota zal op in inconsequenties worden gecontroleerd.

Conclusie

Strijdigheden tussen tabel en tekst zullen worden gecorrigeerd.

7. INSTRUMENTEN EN MIDDELEN

- a) De gemeente Almere mist in dit hoofdstuk een financiële paragraaf m.b.t. schadeloosstellingen, communicatie, toezicht en handhaving en de opbouw van een uitvoeringsorganisatie in de vorm van een faunabeheereenheid.
- b) De heer Hoek mist een goede monitoring van de aantalontwikkeling van soorten en schade en een beschrijving van de manier waarop de effectiviteit van het beleid zal worden bepaald.

Antwoord

- a) Het Faunafonds is verantwoordelijk voor de uitkering van vergoedingen voor faunaschade. De provincies zijn verantwoordelijk voor de voeding van het Faunafonds. Het Rijk (LNV) stelt een budget ter grootte van de gemiddelde schadevergoedingen van 3 voorafgaande jaren aan het Faunafonds beschikbaar. De provincie gaat er vooralsnog vanuit dat geen provinciale middelen voor de financiering van het Faunafonds behoeven te worden aangewend. Indien GS overweegt een beschermde leefomgeving aan te wijzen, zal voorafgaand aan de aanwijzing beoordeeld worden of een schadeloosstelling van eigenaar/gebruiker aan de orde is. Indien dit het geval is moet bij de aanwijzing in de financiering zijn voorzien. In §6.1 van de nota is beschreven op welke wijze in toezicht en handhaving is voorzien. Een faunabeheereenheid is een samenwerkingsverband van jachthouders. De provincie is niet verantwoordelijk voor de oprichting of financiering van een faunabeheereenheid. Gelet op het belang dat ook de provincie heeft bij een faunabeheereenheid is de provincie wel bereid een financiële bijdrage te overwegen. Op welke wijze de provincie bijdraagt is nog onderwerp van besprekingen.
- b) Er is in Flevoland een natuurmonitoringsysteem. De provincie heeft een onderzoek laten verrichten naar de vraag welke gegevens van belang zijn om het totale natuurbeleid van de provincie te kunnen evalueren. Dit heeft geresulteerd in het rapport "Voorstel voor een monitoringssysteem voor het natuurbeleid in de provincie Flevoland". Op basis van dit rapport, evenals afspraken in IPO-verband, heeft de provincie een aantal meerjarige biologische meetnetten in uitvoering. Op basis van een representatieve steekproef worden op een groot aantal vaste locaties verspreid over de provincie gegevens over broedvogels en de ontwikkeling van flora verzameld. Ook worden elke maand de watervogels op de randmeren geteld.
- Daarnaast werkt de provincie nauw samen met diverse partijen zoals ministeries, CBS, RIVM, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, stichting Het Flevo-landschap, Floron, Sovon, stichting Faunabeheer Flevoland, Landschapsbeheer Flevoland en diverse vrijwilligersorganisaties. Afspraken zijn gemaakt over het over en weer verkrijgen van gegevens uit flora- en faunameetnetten. Op basis van de deze en eerder genoemde meetnetten en overige aangeleverde losse gegevens is een door de provincie gewenst overzicht te verkrijgen van de verspreiding van soorten en ontwikkelingen in aantal daarvan, waarmee de feitelijke toestand van de natuur kan worden bepaald.
- In samenwerking met Faunabeheer Flevoland en het Faunafonds worden tevens alle gegevens met betrekking tot afschot, vragen van burgers en ontheffingen geregistreerd en de aard en omvang van gemelde schade die door fauna veroorzaakt wordt. Zo mogelijk wordt ook de locatie geregistreerd. Ook hiermee is het uitgevoerde beleid ten aanzien van het voorkomen en beperken van schade veroorzaakt door, in dit geval, fauna te toetsen op effectiviteit.
- In 2003 brengt de provincie een tussenrapportage natuurmonitoring uit waarin een globale indruk wordt gegeven van de toestand van de natuur in Flevoland. De verwachting is dat in 2005 een eindrapportage wordt uitgebracht.

Conclusie

8. Handhaving en controle (6.1)

- a) De Faunabescherming wijst op de noodzaak onafhankelijke handhaving zowel vooraf door ontheffingaanvragen in het veld zelf te beoordelen als achteraf door controle op de uitvoering. Bij de beoordeling moet de provincie zich alleen laten leiden door feiten. De provincie moet niet blind vertrouwen op de uitvoerders. KNNV vindt een steekproefsgewijze controle onvoldoende en vindt dat binnen de provincie deskundige en kritische controleurs moeten worden aangesteld.

Antwoord

- a) Faunabescherming heeft er altijd voor gepleit de jacht te vervangen door professionele en planmatige schadebestrijding. Dit doel wordt in Flevoland bereikt met een faunabeheereenheid, professionele jachtopzichters en het faunabeheerplan. Planmatige schadebestrijding in de vorm van een faunabeheerplan betekent dat vooraf het plan wordt beoordeeld en goedgekeurd. Controle in het veld is op dat moment niet aan de orde. Voor ontheffingen die niet op voorhand worden verleend zal in het algemeen een beoordeling in het veld plaatsvinden. Omdat ook dreigende schade een rol speelt is geen sprake van 'een exacte wetenschap', maar spelen verwachtingen en kansen een rol. In de besluitvorming door GS kan bovendien politiek-maatschappelijke opvattingen meespelen.

Via een meldingsplicht voor gevoelige gevallen is controle op het gebruik van de ontheffing mogelijk. De provincie heeft vertrouwen in de uitvoerders en zal de uitvoering steekproefsgewijs controleren. De provincie heeft hiervoor al opsporingsambtenaren in dienst.

Conclusie

De bedenking leidt niet tot aanpassing van de nota.

I. Bijlage 1 subsidie soortbescherming

Er zijn geen bedenkingen tegen de subsidieregels ingediend.

II. Bijlage 2 verordening vrijstelling schadelijke soorten

- a) De meeste insprekers hebben niet afzonderlijk gereageerd op de verordening. De Faunabescherming heeft afzonderlijk bedenkingen ingebracht tegen de ontwerpverordening 'Vrijstelling schadelijke soorten'.
- b) Volgens de Faunabescherming is artikel 3 lid 2 van de verordening waarin grondgebruikers vrijstelling wordt verleend voor het verjagen van beschermde dieren in strijd met de wet, omdat niet is aangetoond dat de soort belangrijke schade aanricht of er een redelijk alternatief is.
- c) Hetzelfde geldt volgens de Faunabescherming voor artikel 3 lid 3 waarin vrijstelling wordt gegeven voor het doden van bos- en veldmuizen.
- d) De Faunabescherming vindt artikel 6 lid 1 onacceptabel, omdat dit de mogelijkheid biedt vossen te doden i.v.m. schade aan hobbydieren.
- e) Artikel 7 waarin de meldingsplicht voor muskusratten en beverratten is verwoord vindt de Faunabescherming onredelijk.

Antwoord

- a) De antwoorden op de bedenkingen op de nota zullen ook verwerkt worden in de verordening.
- b) en c) deze opmerkingen zijn beantwoord in §3.2 van deze nota. 3.2f)
- d) Deze opmerking is beantwoord in §3.4.4a)
- e) Deze opmerking is beantwoord in §3.3a)

Conclusie

Meerdere artikelen van de ontwerpverordening worden gewijzigd.

III. Bijlage 3 beleidsregels

- a) Meerdere insprekers hebben in hun reactie opmerkingen gemaakt t.a.v. de beleidsregels.

Toegestane wapens bij ontheffingen

- b) De heer Kuiken vindt het gebruik van kaliber .22 voor het doden van reeën onwettelijk.
- c) Duke v.o.f. wil dat bij bestrijding van de muntjak hagelgeweer en kogelgeweer vanaf .22 inch mogen worden gebruikt en bij de bestrijding van spreeuw, huismus, verwilderde duif en Turkse tortel in gebouwen 9mm randvuur hagelpatronen mogen worden gebruikt. Voor het doden van edelherten is een kogelgeweer Kal. 22 inch of 5,6 (5,58)mm (Ten minste 5,6x43) met een trefenergie van min. 980 Joules op 100 meter te licht.(Onder Jachtwet was dit kaliber voor edelherten verboden).

Antwoord

- a) De meeste beleidsregels zijn in deze antwoordnota bij het betreffende onderwerp behandeld. Daaruit voortvloeiende wijzigingen worden ook in deze bijlage verwerkt.
- b) De heer Kuiken heeft gelijk wanneer kaliber .22 zou zijn toegestaan ongeacht de trefenergie. Voorwaarde is echter dat de gebruikte munitie minimaal een trefenergie heeft van 980 Joules op 100

meter. Het laagste kaliber is dan .222.

- c) Bij schadebestrijding staat de effectiviteit voorop. Rekening houdend met de intrinsieke waarde van het dier wil de provincie een mogelijke kans op lijden door het dier zoveel mogelijk voorkomen. Door zwaardere kalibers en munitie voor te schrijven. Voor afschot van muntjaks is aansluiting gezocht bij het reewild. Het hagelgeweer wordt niet toegestaan.

Het Besluit beheer en schadebestrijding dieren bepaalt in artikel 7 dat een geweer aan de volgende specificaties moet voldoen:

“Een geweer heeft een gladde loop met een kaliber van ten minste 24 en ten hoogste 12 of een getrokken loop met een nominaal kaliber van ten minste .22 inch of 5,58 millimeter.” Deze bepaling geldt echter niet voor het doden van huismussen en verwilderde rotsduiven met luchtdrukgeweren in gebouwen. Gebruik van 9mm randvuur hagelpatronen zijn in gebouwen dus niet toegestaan.

Voor afschot van edelherten is in de tabel aangegeven dat hiervoor een kogelgeweer gebruikt moet worden vanaf 6,5 mm met een trefenergie van minimaal 2200 Joules op 100 meter.

Conclusie

Deze bijlage wordt aangepast overeenkomstig de wijzigingen in het hoofddocument.

Bijlagennota

De aanpassingen in het hoofddocument leiden uiteraard ook tot aanpassingen in de beschrijvingen per soort. Zo zal in de bijlagennota onder ontheffingenbeleid worden aangegeven of op voorhand ontheffing kan worden verleend.

Algemeen

Flevo-landschap wijst op een aantal fouten, inconsequenties en onduidelijkheden in de tekst.

Een oppervlaktecriterium voor weidevogelreservaten van 100 ha aaneengesloten is volgens haar niet redelijk en ook wordt gevraagd waarom een afstand van 500 m tot bossen wordt gehanteerd.

Duke v.o.f. verzoekt om in voorkomende gevallen bij de beschrijving van het soort schade ook schade als gevolg van bevuiling bij voedingsmiddelen verwerkende bedrijven te vermelden. Dit geldt onder meer voor huismus, kauw, en spreeuw.

Antwoord

Doordat dieren een bepaalde actieradius hebben -die per diersoort verschilt - zit aan faunabeheer een schaalaspect. Om die reden geldt een faunabeheerplan voor minimaal 5.000 ha. Voor weidevogels gaat het om een orde van grootte van 500-1.000ha. Om niet zo'n zware eis te stellen is een grens van 100ha aangehouden. Tot een paar kilometer afstand van bosgebieden is er sprake van een verhoogd predatierisico. Ook hier is voor een pragmatische grens van 500m gekozen. Beide randvoorwaarden zijn vervallen. Deze afweging moet in het faunabeheerplan gemaakt worden.

Conclusie

Deze bijlage wordt aangepast overeenkomstig de wijzigingen in het hoofddocument.

Canadese gans

Duke v.o.f. merkt op dat als geen Canadese ganzen uit het natuurlijke verspreidingsgebied zijn aangetroffen de soort ook geen beschermde inheemse diersoort kan zijn.

Antwoord

Er blijken ook Canadese ganzen uit het natuurlijke verspreidingsgebied te zijn aangetroffen maar bepalend is dat de soort op de ministeriële lijst met beschermde inheemse diersoorten is geplaatst.

Conclusie

Geen wijziging van de bijlagennota.

Kauw

Duke v.o.f. verzoekt de ontheffingperiode uit te breiden tot het gehele jaar.

Antwoord

Landbouwschade door kauwen treedt met name in voor- en najaar op. Voor andere belangen kan het gehele jaar ontheffing verleend worden.

Conclusie

Geen wijziging van de bijlagennota.

Knobbelzwaan

Duke v.o.f. verzoekt de ontheffingstijdstippen uit te breiden van één uur voor zonsopkomst tot één uur na zonsondergang.

Antwoord

De afgelopen jaren golden de vergunningen van zonsopkomst tot zonsondergang. Doel van de ontheffingen is primair het effectief verjagen van de dieren. Deze mogelijkheid is voldoende gebleken. Onder schemerige omstandigheden kan ook makkelijker verwarring tussen wilde zwaan en knobbelzwaan optreden.

Conclusie

Geen wijziging van de bijlagennota.

Konijn

Duke v.o.f. verzoekt de ontheffingstijdstippen uit te breiden tot het gehele etmaal en als middel het gebruik van stalnetten niet uit te sluiten.

Antwoord

Bij de ontheffingstijdstippen zal worden aangegeven dat dit in principe tussen zonsopgang en zonsondergang is, maar dat indien dit noodzakelijk is ook 's nachts bestrijding plaats kan vinden. Stalnetten behoren niet tot de middelen die zijn aangewezen voor het vangen of doden van dieren. Netten geschikt en bestemd voor het vangen van vogels zijn expliciet verboden (art. 11 Besluit beheer en schadebestrijding dieren). GS zullen terughoudend zijn met het verlenen van ontheffingen voor het gebruik van een stalnet. In situaties waar geen geweer kan of mag worden gebruikt kan toestemming worden overwogen.

Conclusie

In de bijlagennota vermelden dat in uitzonderingsgevallen het gebruik van stalnetten kan worden toegestaan.

Meerkoet

Duke v.o.f. verzoekt de ontheffingperiode uit te breiden tot de periode oktober t/m maart

Antwoord

Er zijn in Flevoland nagenoeg geen meldingen van schade in de periode oktober t/m december. Er is dan ook geen reden op voorhand ontheffing te verlenen voor de periode oktober t/m december.

Conclusie

Geen wijziging van de bijlagennota.

Roek

Duke v.o.f. verzoekt het ontheffingsgebied uit te breiden met de bebouwde kom van gemeenten en voedingsmiddelenverwerkende bedrijven en hun toeleveranciers. Dit om kolonievorming op ongewenste plaatsen te voorkomen door de vogels in de vestigingsperiode te verontrusten.

Antwoord

In Flevoland worden geen problemen met roeken in de bebouwde kom verwacht. Mochten roeken onverhoopt wel problemen veroorzaken dan zal op dat moment worden gezien of moet worden ingegrepen.

Conclusie

Spreeuw

Duke v.o.f. verzoekt het ontheffingsgebied uit te breiden met de bebouwde kom van gemeenten en voedingsmiddelenverwerkende bedrijven en hun toeleveranciers; de ontheffingsperiode te wijzigen in juli t/m april; de ontheffingstijdstippen uit te breiden van één uur voor zonsopkomst tot één uur na zonsondergang en de toegestane middelen aan te vullen met angstkreten, 9mm randvuur hagelpatroon en 'Duke Logo Bird Free'.

Antwoord

De provincie vindt het noodzakelijk een bedreiging van volksgezondheid en openbare veiligheid in stedelijk gebied te voorkomen. GS zal onderzoeken of ook in het geval van ernstige overlast in stedelijk gebied, na een onderbouwd verzoek van een gemeente, ontheffing kan worden verleend voor het verjagen van spreeuwen, kauwtjes, zwarte kraaien, en verwilderde duiven. Indien dit niet mogelijk is kan alleen de minister hiervoor ontheffing verlenen.

Het mogelijke ontheffingsgebied wordt uitgebreid met de bebouwde kom van gemeenten en voedingsmiddelenverwerkende bedrijven en hun toeleveranciers. De mogelijke ontheffingstijdstippen zullen worden uitgebreid van één uur voor zonsopkomst tot één uur na zonsondergang. Hierdoor kunnen spreeuwenzwermen afkomstig van slaapplekken of op weg daarheen, worden verjaagd. De toegestane middelen worden aangevuld met akoestische middelen en – niet dodelijke - geur- en smaakstoffen.

Conclusie

Bijlagennota aanpassen.

Steenmarter

Duke v.o.f. Vangen en loslaten van steenmarters is geen optie.

Antwoord

De steenmarter is een soort die vanuit het zuidoosten oprukt in noordelijke en westelijke richting. Tot op heden levert de soort in Flevoland nog geen problemen op, maar die worden met enkele jaren wel verwacht. Door voorlichting kunnen een aantal probleemgevallen worden opgelost (onbekend maakt onbemind). Een iets verdergaande oplossing is het afsluiten van openingen waardoor steenmarters gebouwen binnendringen. Slechts in uitzonderlijke situaties kan wegvangen een optie zijn.

Conclusie

Geen wijziging van de bijlagennota.

Stadsduif/verwilderde duif

Duke v.o.f. verzoekt de toegestane middelen aan te vullen met kastvallen.

Antwoord

Artikel 9 van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren bepaalt dat kastvallen niet mogen worden gebruikt voor andere vogels dan eksters, zwarte kraaien en kauwen. GS zal terughoudend zijn met het verlenen van ontheffingen voor het gebruik van een kastval voor andere vogelsoorten. In situaties waar geen andere effectieve middelen mogen of kunnen worden gebruikt kan toestemming worden overwogen.

Conclusie

Kastval in bijlagennota vermelden als in middel waarvoor in bijzondere situaties toestemming kan worden gegeven.

Vos

KNJV merkt op dat bodembroeders niet aan het eind van de winter, maar in het voorjaar te lijden hebben van vossen. Het is de KNJV niet geheel duidelijk welke oppervlakten bij de voorwaarden voor een ontheffing worden bedoeld. De zinsnede dat 'invulling wordt gegeven aan de bescherming van bedreigde soorten waarvoor wij een internationale verantwoordelijkheid hebben' zou aangevuld moeten worden met kwetsbare soorten. Specifiek wordt aandacht gevraagd voor de bedreiging die vossen uit de NOP vormen voor de natuurgebieden van Noordwest-Overijssel. Ten aanzien van de schoontijd wordt voorgesteld deze alleen te hanteren ten aanzien van het gebruik van aardhonden. Melding vooraf dat van een ontheffing gebruik gemaakt gaat worden lijkt de KNJV overbodig.

Antwoord

De wet bepaalt dat een faunabeheerplan betrekking heeft op een oppervlakte van minimaal 5000 ha. In het plan moet verder worden beschreven waar binnen het plangebied welke maatregelen worden getroffen in relatie tot de doelstellingen van het plan. Ook de effectiviteit moet worden aangegeven. Wil het beheer effectief kunnen zijn dan zal dit in een ruimer gebied moeten worden toegepast dan het weidevogelgebied. Dit is alleen zinvol als ook het weidevogelgebied een zekere minimumomvang heeft. Een en ander zal uit het faunabeheerplan moeten blijken.

Conclusie

Bijlagennota aanpassen.

Bijlage 1

Lijst van insprekers

INSPRAAKREAKTIES NOTA FAUNA + FLORA		
1	Waterschapzuiderzeeland	W. van Dijk
2	Directoraat –Generaal Rijkswaterstaat	Drs. C.H. Oostinga
3	Gemeente Almere	Drs IJ. Zwart
4	Gemeente Lelystad	A. van der Veen
5	Gemeente Urk	Ir. W. Verheij
6	De Faunabescherming Van vogelvrij naar kogelvrij	Mw. A.P. de Jong
7	Vogelbescherming Nederland	A. Fopma
8	Dierenbescherming	N. Teesing
9	Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische vereniging afd. Lelystad	F. Mulder
10	Milieu Federatie Flevoland	Dhr. Kastje
11	Het Flevolandschap	Klaas Stapenséa
12	Landschapsbeheer Flevoland	B.J. Bakker
13	Het Vluchtbedrijf Flevoland	W.P.F. Huijskens
14	Flevolandse jachtcombinatie	H.R. Kuiken
15	Vereniging tot behoud van het Veluws hert	Taalman Kip
16	R.A. van Baarle	
17	Duke v.o.f.	D.W. den Hertog
18	Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer	A. de Boer
19	KNJV	
20	Anonymus ³	
21	BV Erf	Dhr. Bosker
22	NLTO	F.J.E.A. van de Lindeloof
23	H. Hoek	
24	Klaas Stapenséa	
25	Subcommissie Landelijk gebied	J.H. Woudstra
26	Orde der Nederlandse Valkeniers	
27	Vereniging het Vluchtbedrijf Flevoland	
28	C.O.M. Nederland	
29	Maatschap internisten ziekenhuis Gooi Noord	
30	Vanellus vanellus	
31	Bestuur Faunafonds	

³ Deze persoon heeft om anonimiteit verzocht

Bijlage 2

Provincie Flevoland

Postbus 55

8200 AB Lelystad

Telefoon

(0320) 26 52 65

Fax

(0320) 26 52 60

E-mail

provincie@flevoland.nl

Website

www.flevoland.nl

Het college van Gedeputeerde Staten van Flevoland
Postbus 55
8200 AB LELYSTAD

Datum
9 september 2002

Bijlage
1

Uw kenmerk

Ons kenmerk
POCF/01.014071/B

Onderwerp

Advies SLG met betrekking tot de ontwerpnota Flora- en Fauna Flevoland

Geacht college,

In de vergadering van uw college van 14 mei 2002 heeft u besloten om de ontwerpnota Flora- en Fauna Flevoland voor advies voor te leggen aan de Subcommissie Landelijk Gebied (SLG). De SLG heeft de nota in haar vergadering van 3 september 2002 besproken. Tijdens deze vergadering hebben de leden van de SLG bij de nota een aantal kritische kanttekeningen geplaatst. Ik geef deze hierna puntsgewijs weer, waarbij ik aantekenen dat de leden van de SLG aan de twee eerstgenoemde onderwerpen het meeste gewicht toekennen.

- De nota kent – mede in vergelijking met andere provincies – een opvallend terughoudend beleid ten aanzien van het verlenen van vrijstellingen voor maatregelen tegen dieren die veelvuldig belangrijke schade aanrichten. De SLG adviseert het college op dit punt een ruimhartiger beleid te voeren. Een toename van het gebruik van vrijstellingen en aan vermindering van het gebruik van ontheffingen zal de uitvoerbaarheid van de nota ten goede komen, en leiden tot een minder grote administratieve lastendruk, zowel binnen als buiten de provincie.
- Veel kritiek is er op de systematiek die in de nota is gekozen voor het bepalen van de vraag wanneer er sprake is van een redelijke inspanning om schade door dieren te voorkomen. De in de nota genoemde financiële drempelbedragen worden als erg onredelijk ervaren. Hetzelfde geldt voor de drempelbedragen die in de nota worden genoemd voor het bepalen van de vraag wanneer er sprake is van “belangrijke schade”. De SLG vraagt zich af of de regeling wel goed is doordacht. Zo kent de nota geen eenduidige interpretatie van het begrip “gewassaldo”. Ook wijst de commissie erop dat bepaalde preventieve maatregelen financieel moeilijk zijn te waarderen. Terwijl bovendien de effectiviteit van de maatregelen los kan staan van de kosten die er mee gemoeid zijn. De SLG adviseert dringend de nota op deze punten aan te passen. In overweging wordt gegeven in overleg te treden met de landbouwsector voor een redelijke en uitvoerbare oplossingsrichting.

- De SLG wijst erop dat ook een systeem van wegencategorisering - waarbij een categorie-indeling wordt gemaakt van de binnen de provincie aanwezige wegen en die afhankelijk van de categorie-indeling gepaard kunnen gaan met verschillende beleidsmaatregelen (bijvoorbeeld een aanpassing van de snelheid) een bijdrage kan leveren aan een vermindering van de overlast en schade door dieren. Het is aan te bevelen hierover contact op te nemen met de provincie Gelderland die reeds een dergelijk systeem hanteert. Ook een verbeterde handhaving van de verkeersveiligheid kan naar het gevoel van de SLG een bijdrage leveren aan een vermindering van het aantal aanrijdingen met dieren.
- De SLG constateert dat in de nota geen aandacht wordt besteed aan de zich in de praktijk regelmatig voordoende omstandigheid dat bij de aanleg of uitvoering van een werk in het betreffende gebied zogenaamde rode-lijstssoorten blijken voor te komen. Het verdient aanbeveling in de nota kort op deze problematiek en de daarbij levende praktijkvragen in te gaan.
- Volgens de SLG verdient de nota ten aanzien van het beleid rond vossen meer duidelijkheid. Uit de nota blijkt niet helder welk beleid geldt ten aanzien van afschot van vossen. De bijbehorende brochure schept op dit punt verwarring, aangezien daar slechts wordt gesproken over afschot van vossen bij sportterreinen. Uit de mondelinge toelichting van de provincie tijdens de vergadering is echter gebleken dat afschot bijvoorbeeld ook mogelijk is als andere natuurdoelstellingen van de provincie in gevaar komen.
- In de nota bestaat een tegenstrijdigheid ter zake van de ontheffing die de provincie kan verlenen voor het doden van bepaalde inheemse diersoorten (beleidsregel 5.5.1.4). Geadviseerd wordt de verschillende beleidslijnen met elkaar in overeenstemming te brengen.
- De SLG adviseert na te gaan of de beleidsregel zoals geformuleerd in paragraaf 5.6 (over één provinciedekkende faunabeheereenheid) juridisch geoorloofd is.

De SLG beveelt u aan de hierboven genoemde opmerkingen bij uw besluitvorming over de nota Flora- en Faunanota Flevoland te betrekken.

w.g.
J.H. Woudstra,
Voorzitter Subcommissie Landelijk Gebied

Bijlage 3

Informatie- en Inspraakavond Ontwerpnota Flora & Fauna Flevoland Woensdag 21 augustus 2002 Provinciehuis Lelystad

Voorzitter	: R. Hessing	Onafhankelijk
Panelleden	: Mevr. L. Bouwmeester	Gedeputeerde Provincie Flevoland
	A. de Graaf	Beleidsmedewerker Natuur en Landschap
	H. Engberink	Schadeconsulent bij het Faunafonds

1. Opening:

Om 20.10 opent de heer R. Hessing de bijeenkomst en heet alle aanwezigen van harte welkom. Hij stelt zichzelf voor en geeft daarbij uitdrukkelijk aan dat hij niet voor de provincie werkt. Hij is enkel gevraagd om die avond de vergadering als onafhankelijk voorzitter te leiden. Vervolgens stelt hij de sprekers van die avond voor. Voor de pauze zal mevrouw Bouwmeester in het kort op de nota ingaan. Daarna zal de heer De Graaf nadere informatie over de nota geven. Na de pauze is er gelegenheid tot het stellen van vragen en is er de mogelijkheid om bedenkingen te uiten, welke als officiële inspraakreacties gekenmerkt zullen worden. Tevens meldt hij dat er een verslag van deze avond gemaakt wordt. Vervolgens licht hij toe dat de ontwerpnota Flora en Fauna is ontstaan aan de hand van de wetgeving die door de tweede kamer is vastgesteld. Elke provincie mag aan deze wet nadere invulling geven omdat er verschillen per provincies aanwezig zijn. In grote lijnen gaat deze nota over het beschermen van de in het wild levende dieren en andere zaken die te maken hebben met flora en fauna. Er zijn belangen die voor iedereen anders kunnen zijn en die moeten nu eenmaal tegen elkaar worden afgewogen. Deze zaken zijn terug te vinden in de ontwerpnota. Na de inspraakprocedure wordt er een definitieve nota vastgesteld.

2. Inleiding:

Mevrouw Bouwmeester heet namens de provincie alle aanwezigen van harte welkom. Zij is blij met de grote opkomst en belooft dat er goed geluisterd zal worden naar de reacties.

Mevrouw Bouwmeester vervolgt:

"In de ontwerpnota beschrijft de provincie hoe zij denkt dat er in Flevoland - binnen wettelijke kaders - met de in het wild levende dieren en planten moet worden omgegaan. Daarbij is aansluiting gezocht bij het bestaande provinciale beleid, zoals vastgelegd in het Omgevingsplan en andere beleidsnota's. In het omgevingsplan wordt een samenhangend beeld geschetst van de gewenste ontwikkeling van onze provincie. Daarbij wordt het behoud van een goede kwaliteit van milieu, water, natuur en landschap als voorwaarde gezien voor de gewenste ontwikkelingen ten aanzien van wonen, werken en voorzieningen. In de nota natuur en landschap en het gebiedsplan natuur en landschap is uitgewerkt waar we bos en natuurgebieden willen en wat voor soort natuur.

In de nota Flora en Fauna beschrijft de provincie hoe zij met in het wild levende planten en dieren wil omgaan. Dit is van belang omdat:

- * de provincie formele taken heeft bij de uitvoering van de Flora- en Faunawet.
- * de provincies met het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij hebben afgesproken samen de verantwoordelijkheid te nemen voor het behoud van de soortenrijkdom in Nederland. Nederland heeft zich hiertoe verplicht in het zogenoemde biodiversiteitsverdrag.

Voor alle duidelijkheid merk ik op dat de Flora- en Faunawet hier niet ter discussie staat, want die is al aangenomen door de Kamer en wij moeten ons aan deze wet houden. Bovendien onderschrijven wij het uitgangspunt van de Flora- en Faunawet dat in het wild levende dieren en planten een intrinsieke waarde hebben. Alleen als er duidelijke motieven zijn, die in de wet zijn genoemd, kan er inbreuk worden gemaakt op het bestaansrecht van dieren en planten.

Wat willen wij bereiken met deze nota?

In de eerste plaats willen wij ruimte bieden aan alle soorten die kenmerkend zijn voor Flevoland. Daar zijn bijzondere soorten bij, die u allemaal wel kent, zoals de visarend, de zeearend, het baardmannetje, de kiekendief, de roerdomp maar ook meer algemene soorten. We willen in Flevoland kunnen genieten van het geluid van kikkers in de sloot, hazen die 'haasje over spelen' (alhoewel ik dat persoonlijk nog nooit heb gezien), vluchten ganzen in de winter of het gezang van een veldleeuwerik op een mooie zomeravond. Soorten die in Nederland dreigen uit te sterven en waarvoor in Flevoland goede levensomstandigheden mogelijk zijn, willen we met gerichte maatregelen helpen zoals bijvoorbeeld de ringslang.

Behalve dat dieren vaak een lust zijn, vormen ze soms ook een last. Voor een aantal situaties kunnen Gedeputeerde Staten daarom toestaan dat dieren worden weggejaagd of zelfs gedood. In het algemeen geldt dat de provincie dit alleen toestaat als er echt sprake is van een probleem. De Flora- en Faunawet vereist, en de provincie verwacht, dat burgers eerst proberen het probleem op te lossen zonder de dieren te doden. Pas als er geen bruikbaar alternatief is, willen wij overwegen dieren te laten doden. Een belangrijk deel van deze ontwerpnota betreft een uitwerking van de uitgangspunten. De heer De Graaf, ambtenaar belast met het natuurbeleid, zal op een aantal van deze punten ingaan.

Dames en heren, het zal altijd een wikken en wegen blijven welk belang er voorrang krijgt. Wij hopen daar een goede keus in te maken en wij verwachten dat u ons vanavond een aantal argumenten zult aandragen, waardoor onze keuze in ieder geval scherper zal worden.

Dank u wel".

3. Nadere toelichting A. de Graaf:

De heer De Graaf gaat in op een tweetal aspecten uit de ontwerpnota.

- De stimulering van een aantal bedreigde diersoorten.
- Het voorkomen en bestrijden van belangrijke schade met name landbouwschade.

De provincie is niet volledig vrij om de gang van zaken te bepalen. Er ligt een aantal belangrijke internationale verdragen en ook de Europese wetgeving bepaalt dat ook Nederland als lidstaat, de verplichting heeft te zorgen voor een geschikt leefgebied voor planten en dieren. Deze internationale verdragen zijn sterk bepalend geweest voor het Rijksbeleid dat op zijn beurt weer richting geeft aan het beleid van de Provincie.

De Flora- en Faunawet biedt in belangrijke mate een passieve bescherming aan soorten maar om te voorkomen dat bepaalde soorten uit Nederland zouden verdwijnen, zijn er ook actieve maatregelen nodig. Daarvoor is er een meerjarenprogramma opgesteld voor de uitvoering van het soortenbeleid. Daarnaast kent de Flora- en Faunawet het instrument van de 'Beschermd leefomgeving'.

Het doel is te streven naar complete ecosystemen met kenmerkende soorten. Wij richten ons op de soorten die kenmerkend zijn voor Flevoland. Veel soorten redden zich prima. In Nederland bestaan ongeveer 36.000 soorten waarvan circa 650 soorten het moeilijk hebben. In het meerjarenprogramma zijn daaruit 85 soorten geselecteerd die een steun in de rug nodig hebben. Flevoland wil ook haar steentje bijdragen voor de bescherming van die soorten.

Vervolgens licht de heer De Graaf een aantal kenmerken voor Flevoland toe. Dit gebeurt via een presentatie, die voor zichzelf spreekt en is terug te vinden in de ontwerpnota.

Hij bepreekt de 'Beschermd leefomgeving', de beschermde dieren en de uitzonderingen op die bescherming. Hij gaat in op de vrijstellingen, de bevoegdheden van Gedeputeerde Staten voor het verlenen van ontheffingen en de beoordeling van de ontheffingsaanvragen op onder andere het aspect belangrijke schade.

Zijn toelichting en presentatie is een korte samenvatting van de ontwerpnota maar is daarnaast verhelderend op details.

De heer **Hessing** meldt dat er nu een korte pauze is en dat daarna gelegenheid is tot het stellen van vragen.

Daarna zal er een inspraakreactie plaatsvinden. Deze inspraak kan ook schriftelijk ingediend worden tot 6 september a.s of na afspraak met de heer De Graaf kan de inspraak mondeling worden ingediend.

Om 21.20 wordt de vergadering voortgezet.

4. Vragenronde:

B. Kunnen - St. Faunabeheer Flevoland:

"Wij maken ons als stichting zorgen over de procedures die gevoerd moeten worden. In het verleden was er een korte lijn van de grondgebruiker naar de verantwoordelijke instantie. Dat waren de jagers die de schade beperkt moesten houden en die kon je daarover aanspreken. Nu moet er bij schadegevallen de provincie worden aangesproken. Deze procedure duurt minimaal 14 dagen en dat blijkt in de praktijk erg lastig.

Daarnaast vragen wij ons af wat er verstaan wordt onder preventieve maatregelen. Hoe ga je daar in de praktijk mee om? Wat zijn de criteria? Moet ik nu 10 of 20 vlaggen neer zetten of moet ik nu 3 of 5 keer over het land lopen? Een en ander is voor ons niet duidelijk".

L. Bouwmeester:

"Het klopt dat de procedure vrij lang duurt voordat er uiteindelijk ontheffing kan worden gegeven. Wij proberen dat zo snel mogelijk te doen. Voorgeschreven is dat wij onze wettelijke adviseur, het Faunafonds, eerst advies moeten vragen. Daarna moet er een publicatie in de Staatscourant komen. Daar is enige tijd mee gemoeid. Daarom moet ook de provincie zo snel mogelijk in kennis gesteld worden van dreigende schade. Dus niet wachten tot de schade al aanwezig is, want dan is het meestal al te laat. Aan de andere kant is er wel de mogelijkheid om een plan te maken voor die dieren die in het algemeen de schade aanrichten. Als dat planmatig geregeld wordt, komt men niet zo snel in de situatie van tijdgebrek".

A. de Graaf:

"De procedure duurt vrij lang maar is wel door de Wet voorgeschreven. Het is één keer voorgekomen dat binnen één dag een ontheffing is verleend, maar dat is een uitzondering die de regel bevestigt. Normaal gesproken is dit niet haalbaar. Het probleem is dat er niet voor alle soorten goede schadecijfers zijn. De bewijslast ontbreekt dat sommige soorten schade zullen aanrichten. De Flora- en Faunawet legt het voordeel van de twijfel in dat geval bij de dieren. Men kan pas wat doen als je er zeker van bent dat er anders een probleem ontstaat. Daardoor zal er in een aantal gevallen niet op voorhand een ontheffing gegeven kunnen worden. Als het probleem echt omvangrijk is dan ontstaat er wel de situatie dat er veel incidentele ontheffingen verleend moeten worden omdat er belangrijke schade ontstaat. Dan is daarmee ook de onderbouwing gegeven om in de toekomst op voorhand ontheffing te verlenen. Dat dit enigszins onbevredigend is voor met name diegene die het treft, dat is duidelijk".

R. Hessing:

"Het probleem van de heer Kunnen was voornamelijk de lange tijd van de ontheffingsprocedure. Kan dit niet sneller?"

L. Bouwmeester:

"Wij doen ons uiterste best maar wij zijn gehouden aan een aantal eisen die de wet stelt. Het beoordelen van de schade, het horen van onze wettelijke adviseur, het Faunafonds, en het publiceren in de Staatscourant zijn voorgeschreven. Wij zijn daarvan afhankelijk en kunnen hier geen invloed op uitoefenen".

A. Elshof - Heemraadschap:

"Als men al op voorhand weet dat je elk jaar schade hebt, kan je dan niet vroegtijdig ontheffing aanvragen?"

A. de Graaf:

"In principe wel, maar waar het omgaat is dat je moet kunnen aantonen dat het inderdaad het geval is dat er belangrijke schade dreigt. Hoe toon je dat aan? Dat is dus een probleem. Er is een tijd geweest dat de meeste ontheffingen werden aangevochten en dat zit dan met name vast op de bewijslast. Waaruit blijkt nu dat er ieder jaar schade is? Als het aantoonbaar is dat het om belangrijke schade gaat, moet een ontheffing verleend kunnen worden. Maar om de werkelijkheid of eventuele verwachtingen (die soms niet uitkomen) te scheiden, hebben wij onderbouwde argumenten nodig".

R. Hessing:

Dus met goede bewijslast en goede documentatie zou een snel ingrijpen mogelijk zijn?"

A. de Graaf:

"Als er goede bewijslast en informatie wordt aangeleverd dan kan er ook sneller worden ingegrepen".

R. Hessing:

"De heer Kunnen heeft ook gevraagd naar de preventieve maatregelen. Wat zijn die nu precies".

A. de Graaf:

"Het Faunafonds heeft ook een taak in het voorlichting geven met betrekking tot de preventieve maatregelen. De heer Engberink zal daar zo iets meer over zeggen. Ik wil wel even reclame maken voor zijn organisatie die op dat punt een prima handboek heeft uitgegeven. Daarin is een opsomming gegeven van preventieve maatregelen uitgaande van de gewassen die schadegevoelig zijn. Bijvoorbeeld wat kan men doen tegen ganzenschade aan wintergraan. De maatregelen die daarvoor kunnen worden getroffen worden in het handboek genoemd. Graag geef ik het woord aan de heer Engberink om daar iets over te zeggen".

H. Engberink:

"Op de vraag van de heer Kunnen wat betreft het aantal vlaggen heeft het Faunafonds ook niet een expliciet antwoord. Wel is het zo dat het Faunafonds zegt, en dat kunt u in het handboek lezen, voor de verschillende gewassen en voor de verschillende diersoorten ook verschillende maatregelen mogelijk zijn. Niet elke maatregel is even doeltreffend. Het aantal maatregelen dat men moet treffen is ook afhankelijk van het soort gewas en de kapitaal-intensiviteit van dat gewas. Als men kijkt naar boomteelt en er zitten daar hazen in dan zou daar een deugdelijk raster om heen moeten staan, zodat de hazen daar niet bij kunnen komen. Dit kan ook gelden voor de groentegewassen. Men kan daar een knalapparaat op zetten of vlaggen of andere werende middelen zoals stroomdraden of flexibele rasters. Daar moet een afweging in gemaakt worden. Het Faunafonds geeft in haar regels aan welke maatregelen je dan moet treffen en die moeten naar redelijkheid en billijkheid in verhouding staan tot de gewassen. Op een perceel normaal grasland hoeft natuurlijk veel minder te gebeuren om de gans of zo te weren dan op een land waar broccoli of een andere kapitaalintensief gewas staat".

R. Hessing:

"Dank u wel. We behandelen vanavond natuurlijk niet het gehele boek. U kunt de heer Engberink altijd ook bellen en op de website www.faunafonds.nl kunt u alle informatie inzien".

D. den Hertog - Duke Faunabeheer:

"Wij zitten met ons bedrijf in geheel Nederland en ook in de provincie Flevoland. Wij worden echter met name bij problemen gehaald die zich afspelen binnen de bebouwde kom. De ontwerpnota is voornamelijk toegespitst aan schade die wordt aangericht bij bedrijfsmatige teelten, landbouw, tuinbouw enz. Maar er ontstaan ook problemen als bijvoorbeeld spreeuwen massaal gaan slapen in bomen boven een speeltuin. Glijbanen en zandbakken kunnen dan onder gepoept worden. Een aantal avonden achter elkaar kan men ze dan verjagen. Dat probleem doet zich voornamelijk voor in het najaar als de grote trek begint van de spreeuwen en tot het voorjaar (april) als het broedseizoen weer begint. De bijlage geeft aan dat in de maanden juli tot en met oktober een ontheffingsperiode zou zijn. Maar naar mijn mening is voor de bebouwde kom een ontheffing noodzakelijk vanaf augustus tot en met april. Is daar ook in voorzien?".

A. de Graaf:

"Ik kan u zeggen dat daar niet in is voorzien en dit element is ook niet in de nota beschreven. Het lijkt mij zinvol dat de provincie zich daar in verdiept en in ieder geval op te merken dat er hier een probleem ligt. Ik kan op dit moment niet zeggen hoe we daar mee om zullen gaan, want er is daar nog geen standpunt over ingenomen".

L. Bouwmeester:

"Ik kan u wel zeggen dat het mij een reëel probleem lijkt en dat het een goed voorbeeld is van problemen die men in de bebouwde kom kan tegenkomen. Ik zou het zeer op prijs stellen als u in een gesprek met de heer De Graaf aan zou kunnen geven tegen wat voor problemen u nog meer aanloopt binnen de bebouwde kom. Dat zou alleen de nota maar kunnen verrijken".

K. Bos - Kringvoorzitter Flevo-Noord - FRO

"Wij hebben een heel specifiek probleem dat vanavond nog niet gemeld is. Er is een lijst gepubliceerd met heel veel beesten die schade kunnen veroorzaken maar kleine zangvogels staan daar niet op. In de fruitteelt heeft men erg veel problemen met vinken, kneuen, puttertjes, noem ze maar op. Kleine zangvogeltjes die tegen de pluk erg veel schade veroorzaken aan de vruchten. Er is kleine vreterij aan de appels en de peren. Die gaan dan rotten, maar ook de vruchten die er naast hangen. Vorig jaar is er een inventarisatie gedaan bij verschillende fruittelers naar de geschatte schade. De meeste fruittelers zitten met een schade van enkele duizenden guldens per bedrijf. Die schade is nooit gemeld aan de provincie en ik neem aan dat dit daarom ook niet op de lijst wordt vermeld. Zouden deze vogeltjes wel op de lijst staan, dan vraag ik me nog af wat men er aan zou kunnen doen. Deze vogels kan je niet verjagen maar ook niet bejagen. Hoe moet je nu met dit probleem omgaan?".

A. de Graaf:

"Dit is een lastig probleem. Het is waar dat jagen in een fruitboomgaard geen zin heeft. Het middel is dan erger dan de kwaal. Ik heb daar geen pasklaar antwoord op. Er zal toch gekeken moeten worden naar de wettelijk toegestane middelen. Maar voor dit soort kleine vogels lijken mij weinig effectieve middelen voor handen".

H. Engberink:

"Ik heb een en ander even opgezocht in het boek maar daar staat niets over vermeld. Bij spreeuwen wordt melding gemaakt van vogelverschrikkers en akoestische middelen om ze te verjagen. Maar er staat wel dat het Faunafonds een schaderegeling kent hetgeen natuurlijk wel belangrijk is".

R. Hessing:

"Hoe gebeurt dit in het buitenland? Daar hebben ze nog niet van die strikte wetten als in Nederland".

A. de Graaf:

"Daar heb ik geen informatie over. Maar wellicht is er een mogelijkheid om met een valkenier de vogels uit de boomgaard te verjagen. Die beesten jagen in ieder geval wel schrik aan. Maar ook daar zitten weer beperkingen aan. Ik heb niet de illusie dat een valkenier alle fruitteeltbedrijven in Flevoland schoon kan houden. Een schadevergoeding van het Faunafonds lijkt mij een sympathiek middel".

O.J. Bosker - BV ERF

"Ik ben directeur van de BV ERF, de BV Exploitatie Reservegronden Flevoland. Dat is de geprivatiseerde vorm van het akkerbedrijf van de voormalige Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders. Wij exploiteren een aantal gebieden verspreid door de polder met bestemming toekomstige stedelijke uitbreiding. Ik heb kennis genomen van het plan en ook van de toelichting vanavond hier. Op zich geeft het geen aanleiding om daar direct bezwaar tegen te hebben. Echter ik weet dat er ook een beheerplan is voor overzomerende ganzen. Dat beheerplan gaat ervan uit dat er een specifieke taak zou liggen voor gebieden die aansluiten aan het Oostvaardersplassengebied en aan de Lepelaarsplassen. Als voor dat gebied extra beperkingen worden opgelegd hebben wij daar wel bezwaar tegen. Ik heb in de nota het hele beheerplan voor overzomerende ganzen gemist. Wordt dat nog ingebracht in de nota?

Het overgrote deel van het areaal dat wij betelen doen wij op biologische wijze en wij hebben in het kader van de schaderegelingen tot nu toe nogal wat problemen met het Jachtfonds. Het Jachtfonds zegt namelijk dat als je in de zogenaamde risicogebieden zit je dan geen gewassen moet telen die biologisch zijn. Want dit leidt tot een hogere schade en die wil het Jachtfonds niet vergoeden. Ook daar hebben wij, en dat zult u begrijpen, ernstig bezwaar tegen. Want dit is een essentieel onderdeel van onze bedrijfsvoering en ik kan me niet voorstellen dat wij onze bedrijfsvoering aan moeten passen naar aanleiding van een vergoedings-systeem van het Jachtfonds. Mijn vraag is hoe gaat de provincie hier mee om?".

A. de Graaf:

"Het beheerplan voor overzomerende ganzen is een voorloper van een Faunabeheerplan zoals dat moet worden opgesteld door de Faunabeheer-eenheid. Het ganzenbeheerplan is opgesteld door St. Faunabeheer Flevoland overigens wel in overleg met de betrokken overheden. Er was op de eerste plaats door de staatssecretaris van LNV een proef met een beperkte vergunning-verlening voor overwinterende ganzen. Gelet op de hoogte van de schade werd voor Flevoland een vergunning verleend voor afschot van overwinterende ganzen. De directe omgeving van de Oostvaardersplassen en de Lepelaarsplassen, dat een belangrijk kerngebied is voor grauwe ganzen, werd hiervan uitgezonderd. Daarnaast bestond de mogelijkheid om op basis van een beheerplan vergunning te krijgen voor het bestrijden van overzomerende ganzen. Hiervoor is het beheerplan voor overzomerende ganzen opgesteld. Daarin is dezelfde begrenzing aangehouden als bij de vergunning voor overwinterende ganzen, gelet op de betekenis van de grauwe gans voor de Oostvaardersplassen en de Lepelaarsplassen. Daar is door de provincie en het ministerie mee ingestemd. In deze nota wordt daar niet specifiek aandacht aan besteed. Er wordt alleen in zijn algemeenheid aangegeven dat voor overzomerende grauwe ganzen het beperken van de stand aan de orde is. Dat daarbij wel rekening moet worden gehouden met het belang dat die grauwe ganzen hebben voor de natuurgebieden. Het zijn belangrijke gebieden voor grauwe ganzen in West Europa. Daar zal dus ook een evenwicht in moeten gevonden.

U geeft aan dat wat betreft de biologische teelten daar wat onenigheid bestaat met het Faunafonds. Het Faunafonds is een zelfstandig bestuursorgaan en voert haar eigen beleid met betrekking tot schadevergoeding. De provincies hebben daar slechts een kleine inbreng in via één adviseur van het bestuur. Dit omdat de provincies mede verantwoordelijk zijn voor de financiële voeding van het Faunafonds".

H. Engberink:

"De heer De Graaf spreekt over het Faunafonds, maar waar de heer Bosker op doelt is op dit moment nog het Jachtfonds. In zijn algemeenheid heeft het Jachtfonds regels gesteld maar ook het Faunafonds. Deze zijn niet alleen voor biologische teelt maar gelden ook voor andere bijzondere teelten, kapitaal intensieve teelten, die op kwetsbare plaatsen of in kwetsbare

periodes van het jaar worden geteeld. Het Faunafonds heeft de ruimte en de mogelijkheid om een verhoogd eigen risico te stellen. De heer Bosker spreekt over de biologische teelt maar dit komt ook voor bijvoorbeeld bij ijsbergsla telen onder acryldoek in de maand maart, wanneer er nog geen groen is. Daar willen ook wel eens massaal de eenden op afkomen en behoorlijk schade aanrichten. Het Jachtfonds heeft daarvan gezegd, trouwens het Faunafonds hanteert die lijn ook, dat men dus zelf bewust een teelt kiest in een kwetsbare periode en/of kwetsbaar gebied. Dan wordt het reëel geacht dat daarvoor een hoger eigen risico geldt".

R. Hessing:

"Maar hoe kan de heer Bosker, vooral nu dit soort teelt veel vaker voorkomt en erg populair is, het nu aanpakken om gedaan te krijgen dat de schadevergoeding groter wordt? Moet hij daarvoor bij de provincie zijn of moet hij daarvoor bij het Faunafonds zijn?"

H. Engberink:

"Als je kijkt naar het plan waar de heer Bosker op doelt en als dat opnieuw zou worden ingebracht in het Faunabeheerplan, dan is dat het moment om daarop te reageren. Dat is wat betreft de financiële kant een andere ingang dan het Faunafonds".

O.J. Bosker:

"Ik weet niet of dit het moment is om daar uitgebreid over te gaan discussieren. Maar ik verbaas mij erover dat dit soort dingen kunnen gebeuren. Wij zijn geschrokken van het feit dat buiten medeweten van de grondgebruiker en van de grondeigenaar, in dit geval de Domeinen, zo'n gebied een heel specifieke aanduiding krijgt, namelijk een opvanggebied voor overzomerende ganzen. Mede op verzoek van de Staat der Nederlanden is onze bedrijfsvoering ingericht op biologisch telen. Nu loopt men er tegen aan dat men in dit soort discussies verzeild raakt. Pas na het indienen van een schademelding wordt bekeken over wat voor teelt het gaat en dan wordt pas beoordeeld of het over een risicogebied gaat en wordt vervolgens onze claim afgewezen. Ik vind dat dat niet kan. Daarom heb ik de vraag hier gesteld. Ik zou daar toch liever op voorhand duidelijkheid over willen hebben. Ik zou dit in een soort protocol vastgelegd willen zien".

R. Hessing:

"Misschien is het verstandig dat u een officiële inspraak-reactie aan het provinciebestuur doet toekomen, zodat dit in de officiële vaststelling van de nota kan worden meegenomen".

A. de Graaf:

"Over de situatie zoals u die beschrijft en zoals die verlopen is, zou inderdaad met u als grondeigenaar overleg moeten zijn geweest. Dan was de problematiek van te voren inzichtelijk geweest. Dit zijn typisch problemen die in het Faunabeheerplan moeten worden uitgewerkt. Als ik even een vergelijking maak met het Waterschap, waar ook verschillende belangen heersen (de een wil het water hoog, de ander wil het water laag, enz. enz.), dan zal daarin een afweging moeten plaatsvinden binnen de mogelijkheden. Op zo'n manier zal de Faunabeheereenheid een beheerplan moeten maken waarbij ook de verschillende belangen worden afgewogen. De faunabeheereenheid is een samenwerkingsverband van jachthouders. Ook uw gronden hebben een jachthouder en langs die weg zou u uw stem kunnen laten horen. Uiteindelijk is het aan de provincie om het Faunabeheerplan goed te keuren. Daarbij zou gekeken moeten worden of er op een evenwichtige manier aandacht is besteed aan de verschillende belangen. Ik kan nu natuurlijk niet met zekerheid zeggen of er dan wel of niet op ganzen gejaagd mag worden".

O.J. Bosker:

"Het gaat er eigenlijk om of deze nota nu het moment is om bezwaar te maken. Stel dat ik nu geen bezwaar maak en het dus ook niet vastgelegd wordt in deze nota, dan heb ik straks waarschijnlijk geen mogelijkheid meer".

A. de Graaf:

"Het Ganzenbeheerplan zoals het er nu ligt, heeft gediend als onderbouwing voor een vergunning in het kader van de Jachtwet. Bij mijn weten is die vergunning voor overzomerende ganzen nog van kracht. Deze vergunning is onherroepelijk. Het zou dus gaan over de situatie die ontstaat wanneer de vergunning is afgelopen. Op basis van de nieuwe wetgeving, de Flora- en

Faunawet zal dan een nieuwe afweging moeten worden gemaakt. Het lijkt mij verstandig om uw opmerking als inspraakreactie naar voren te brengen. Ik zal ook nog eens nakijken hoe het op dit moment precies in de ontwerp-nota staat. Volgens mij hebben we op dit moment vermeld dat de stand van de overzomerende grauwe ganzen beperkt zou kunnen worden. Daar zal dan via een stappenplan uitgevoerd moeten worden.

L. Bouwmeester:

"Het lijkt mij het meest zinvol dat u uw bedenkingen schriftelijk indient".

H. Bosma - Coöperatieve Milieuvereniging Rivierduingebied:

"De problematiek spitst zich toe rond de predatie van weidevogels. Ik heb begrepen dat er mogelijkheden zijn om daar wat aan te doen wanneer er een Faunabeheerplan zou worden gemaakt. Ik zou graag van u willen horen waar dat aan zou moeten voldoen. Wij zouden het als vereniging hier graag aan meewerken. Wij komen op zeer hoge percentages predatie. In de nota wordt 5% genoemd. Het zit bij ons tussen de 50 en 60% van de nesten die worden gepredeerd en we zien zeer weinig weidevogels groot worden. Wij denken dat de predatie nog groter is in de periode tussen het uitkomen en het moment dat de jongen vlieg-vlug zijn."

L. Bouwmeester:

"Gaaf het hier over vossen?".

H. Bosma:

"Een enkele keer kunnen wij dat aantonen met name in april, de periode dat men maïs en bieten zaait. Dat gebeurt alleen als de grond droog is. Zelf ben ik erg actief op het gebied van de weidvogelbescherming. Ik zoek al die nesten op samen met mensen van Landschapsbeheer Flevoland. Het is twee keer gebeurd dat nadat er om die nesten is heen gewerkt, na een bui regen rond die nesten voetsporen van de vos te zien zijn. Zeven van de acht nesten waren leeg en de sporen van de vossen kon je volgen. Maar het is een toevalstreffer dat men dat kan zien".

L. Bouwmeester:

"Het gaat u dus om de vossen. U zegt dat de vossen zoveel schade aanrichten onder de weidevogels, dat u vindt dat de aantallen gereguleerd moet worden".

H. Bosman:

"Het zijn niet alleen de vossen, ik denk dat de kraaien ook een hele grote rol spelen met name wanneer de kuikens uitkomen. En ook doen de kraaien mee met de eieren. Ik kan geen verhoudingen geven. Wij constateren een enorme predatie in het gebied ten Noorden van Lelystad. Er zitten daar veel weidevogels en er worden zeer weinig kuikens 'vlieg-vlug' zoals dat genoemd wordt".

A. de Graaf:

"Op zichzelf is deze problematiek bekend. In mijn inleiding heb ik hier ook over gesproken. Als een agrarische natuurvereniging binnen een gebied van bepaalde omvang, ik denk daarbij aan 100 ha., gericht aan weidevogelbescherming doet en zij weet dat daar meer predatie is dan normaal, 50 tot 60% is erg veel, dan zal er een beheerplan opgesteld moeten worden. Men kan dan de maaitijd aanpassen of er kan voor weinig bebossing gezorgd worden rondom het gebied. Ook het bejagen van de vos zal daarin moeten worden opgenomen. Als er een duidelijk pakket van maatregelen is dan kan er ontheffing voor worden verleend. Maar er moet ook naar de andere kant gekeken worden. Stel iemand heeft een vreselijke hekel aan vossen, om wat voor reden dan ook, en die iemand ziet een kievit overvliegen, die denkt bij zichzelf, ik doe aan weidevogelbescherming en vraagt dan maar direct ontheffing aan voor het verjagen van de vos. Dan komt de vraag natuurlijk over welk stuk gaat het. Dan zegt diegene bijvoorbeeld dat het achterste perceel voorlopig niet gebruikt wordt en hij daar aan weidevogelbescherming doet. Na 14 dagen wordt dan ontheffing verleend en vervolgens gaat de boer daar aan het maaien. Dat is natuurlijk niet de bedoeling. Dan werk je ook in strijd met de beschermingsbepalingen van de wet, want de vos is gewoon een beschermd inheemse diersoort. De vos wordt weliswaar niet bedreigd maar hij staat niet op de vrijstellingslijst. Dus geldt dat, in het afwegingskader zoals het in de wet zit, ontheffing in belang van flora en fauna tot de mogelijkheden behoort. Mits onderbouwd kan daar gebruik van gemaakt worden".

H. Bosma:

"Wij zullen daarover graag met u nader overleggen. Het gaat in onze agrarische natuurvereniging om zo'n 20 melkveehouders die circa 1.000 ha. grond in gebruik hebben. Wij kunnen niet meedoen aan programmabeheer. 80% van het gebied moet groen zijn. Wij halen dat lang niet. Maar overleg hebben wij graag".

L. Bouwmeester:

"Over het programmabeheer-verhaal hebben wij natuurlijk al overleg gehad en geprobeerd een pilot te maken. Wij proberen het Rijk zover te krijgen dat wij hier een ander soort programmabeheer mogen gaan voeren dan elders in het land. Anders kan men hier nooit wat".

H. Bosma:

"Daar wordt volop aan gewerkt alleen dat staat helemaal los van de problematiek van de predatie in het gebied. Onze vereniging functioneert nu 3 jaar, maar om de mensen, en niet alleen agrariërs, van Landschapsbeheer Flevoland die met ons daar die nesten beschermen een beetje enthousiast te houden, moet er wel resultaat komen. Dat is op dit moment niet het geval".

B. Kunnen - St. Faunabeheer Flevoland:

De heer Kunnen vraagt naar de taken van een faunabeheereenheid, de taakverdeling met de provincie en wanneer voor een ontheffing een Faunabeheerplan nodig is.

A. de Graaf:

"In de Flora en Faunawet wordt nadrukkelijk aangegeven dat de provincie ontheffingen kan verlenen van de verboden die in de wet zijn opgenomen. In beginsel wordt een dergelijke ontheffing verleend aan een Faunabeheereenheid op basis van een Faunabeheerplan. Beiden staan genoemd in de wet. De Faunabeheereenheid wordt gedefinieerd als samenwerkingsverband van Jachthouders en het werkgebied moet minimaal 5.000 ha. beslaan waarvan 80% moet zijn aangesloten bij die Faunabeheereenheid. Het is de Faunabeheereenheid die het Faunabeheerplan laat op stellen. Dat doet niet de provincie. De provincie schets het kader en in feite is dat kader deze beleidsnota. Wat er in een Faunabeheerplan moet staan ligt ook vast in de wet en dat is eerlijk gezegd niet misselijk. Er zijn een aantal situaties waarvoor geen Faunabeheerplan verlangd wordt bijvoorbeeld voor gevallen die zelden voorkomen. Men kan natuurlijk geen planmatig beheer voeren voor een soort die eens in de 10 jaar een probleem geeft. Het heeft geen zin om voor zulke gevallen een Faunabeheerplan te verlangen. Er zijn natuurlijk wel situaties die tot structurele schade gerekend kunnen worden. In die gevallen is het Faunabeheerplan een belangrijk instrument en de grondslag voor ontheffingverlening".

H. Nijenhuis - Mileuraad Almere:

"Er wordt in de Flora en Faunawet weinig over planten gezegd. Ik begrijp dat er op dit moment nog weinig bekend is over wat de provinciale aandachtsoorten zouden moeten kunnen worden. Is dat zo? En is er dan binnen korte termijn een lijst te verwachten?"

A. de Graaf:

"In de nota wordt aangegeven dat er weinig aandacht besteed is aan planten. Alleen bij de 'Beschermd leefomgeving' wordt iets over planten gezegd. Als het gaat om het voorkomen van beschermde planten, met name echt bedreigde soorten, dan is het Waterloopbos bekend. Eigenlijk de bosgebieden in de Noordoostpolder voor wat in de volksmond 'muurplanten' worden genoemd. Deze bossen zijn in beheer bij een natuurbeherende organisaties. De vraag is of de provincie daar nog aanvullend beleid in moet gaan voeren. Deze organisaties hebben het beheer van het natuurterrein met het oog op de natuurwaarde als doelstelling. Buiten die natuurgebieden zijn er niet zo gek veel soorten waarvan wij de indruk hebben dat daar gerichte maatregelen voor moeten worden getroffen. Ideeën daarover horen wij graag".

H. Nijenhuis:

"De dotterbloem komt langs de oevers van de IJsselmeerkust veel voor en die staat ook op de lijst van beschermde landelijke soorten. In Almere worden bijvoorbeeld wilde mengsels uitgezaaid waar dan weer allerlei beschermde soorten tussen zitten. Hoe moeten we daar dan mee omgaan?"

André van den Berg - beleidsmedewerker natuur provincie Flevoland:

"Ik ken de situatie waar u op doelt en zie de groei van de diverse planten. Daarvan is duidelijk dat ze afkomstig zijn van zo'n zaadmengsel. Zodra het duidelijk is dat de herkomst uit een zakje zaad is, dan mogen die planten verwijderd worden".

H. Nijenhuis:

"Maar neem nu eens dat de meeste soorten zijn van inheems zaad maar dat die planten zich zelf gaan voortplanten. Dan krijg je dus wel een probleem. Denkt de provincie daar ook in mee en hoe gaat de provincie daar dan mee om?"

L. Bouwmeester:

"Ik denk dat u daar een punt heeft. We kunnen natuurlijk de beschermde soorten van planten ook aangeven. Wij moeten hier nog eens goed naar kijken".

H. Nijenhuis:

"Ik heb begrepen dat voor nog niet beschermde planten wel een beschermde leefomgeving kan worden aangegeven. Vooral als deze soorten zeldzaam zijn".

A. de Graaf:

"In principe is dat mogelijk. Het is niet zo dat het instrument beschermde leefomgeving specifiek gekoppeld is aan bepaalde soorten".

H. Nijenhuis:

"Wie doet dan de aanvraag voor een beschermde leefomgeving. Doet dat de gemeente, de grondeigenaar, de beheerder of kan in principe elke burger dat doen wanneer hij dat nodig vindt?"

A. de Graaf:

"De wet spreekt niet van een aanvrager of dat GS op aanvraag beslist. GS kan het aanwijzen en GS haalt zijn gegevens ergens vandaan, ofwel uit eigen ambtenaren ofwel uit de maatschappij. Milieu-organisaties kunnen wel zaken aandragen. GS zal echter terughoudend zijn met dit instrument. Er kan natuurlijk niet voor elk uitgezaaid plantje een beschermde leefomgeving gecreëerd worden. We houden natuurlijk dilemma's want wat er eerst niet was kan er later wel zijn. Konijnen zijn ooit uitgezet en inmiddels een beschermde diersoort. Zo zijn er nog meer voorbeelden".

H. Nijenhuis:

"Dat geldt ook voor die lijst van diersoorten waarop niet gejaagd mag worden. Je kunt een verschil maken tussen diersoorten die hier als exoot gedropt zijn en de diersoorten die in feite zich als nieuweling hier vestigen, zoals bijvoorbeeld de marter uit Duitsland".

André van den Berg:

"Er is een verschil tussen exotische gedropte dieren en bijvoorbeeld vogels die op eigen kracht hierheen komen. In de lijst die voor Europa is opgesteld is als criterium gesteld dat de soort sinds 1900 drie keer op eigen kracht in het gebied verzeild moet zijn geraakt. Daarom zie je ook dat bijvoorbeeld de keurkringvogel uit Afrika toch op die lijst staat. Zo ook de Canadese gans. Er zijn ganzen geringd in Canada hier in Nederland aangetroffen. Echter de meeste Canadese ganzen die hier leven zijn uit gevangenschap afkomstig".

R. Hessing:

"Zullen we afspreken meneer Nijenhuis dat u binnenkort een keer overlegt met de heer De Graaf of de heer Van den Berg.

Er zijn vanavond geen insprekers geweest. Een aantal mensen gaat nog in gesprek en schriftelijk kan er nog gereageerd tot en met 6 september.

Tot slot geef ik het woord aan mevrouw Bouwmeester".

L. Bouwmeester:

"Ik wil u allen hartelijk danken voor uw komst en vooral voor uw inbreng. Een aantal zaken zijn naar voren gebracht waar nog eens goed naar gekeken moet worden door ons. Ik hoop dat u zelf ook iets aan deze avond heeft gehad en dat er hier en daar wat duidelijkheid is ontstaan. Ik heb ook met bewondering naar de provinciale ambtenaren geluisterd, die toch veel meer weten dan ik wist.

Wij zullen proberen een verstandig besluit te nemen. Een besluit waar wij allemaal, maar vooral de dieren en de planten in Flevoland, goed mee kunnen leven.

Ik wil u allen hartelijk danken en ik wens u wel thuis".